

2. tertial 2023

Ås kommune

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
1 Økonomisk oversikt og budsjettreguleringsforslag	3
Økonomisk sammendrag	4
Totaloversikt økonomi	5
Sentrale inntekter.....	5
Finansinntekter og -utgifter	6
Samlet forslag til budsjettendringer	7
2 Finansforvaltning.....	8
Gjeldsforvaltning	8
Kapitalforvaltning	9
3 Investeringer.....	10
Status investeringsprosjekter	11
4 Sykefravær.....	16
5 Befolkningsutvikling	16
6 Hovedsatsinger.....	17
1 Felles for kommunens samfunns- og tjenesteutvikling	17
2 Virksomhetsområder.....	30
7 Klimamål og tiltak.....	50
Tiltakslistene	50
Vedlegg 1 Status verbalvedtak	64
Vedlegg 2 Rapportering kulturhuset	67
Kommunens tjenesteområder	70
Politikk, stab og fellestjenester	70
Barnehage	72
Grunnskole	74
Barn unge og familier	76
NAV.....	79
Sykehjem og boliger	82
Hjemmeboende.....	84
Eiendom.....	86
Kultur, samfunn og teknikk	87
Sentrale inntekter og utgifter.....	90

Innledning

Til skolestart i august stod nye Åsgård skole klar for å ta imot både forventningsfulle elever og ansatte. Kunnskapsministeren foretok den offisielle snorklippen og utvalget for kommunale byggeprosjekt sluttførte med det et mangeårig arbeid til en prislapp på tett opptil en halv milliard kroner. Det er all grunn til å gi honnør til både prosjektledelse og skoleledelse for arbeidet som er nedlagt i denne forbindelsen. Ferdigstillingen gir kommunen betydelig ledig kapasitet til å møte planlagt befolkningsvekst de kommende årene.

Overflyttingen av elever fra Kroer skole til Rustad skole er gjennomført. Sammen med annen elevvekst er nå kapasiteten ved Rustad skole bedre utnyttet enn tidligere.

Det jobbes kontinuerlig for å stimulere og legge til rette for kommunens vedtatte vekstambisjoner. En rekke reguleringsplaner er brakt fram for sluttbehandling i kommunestyret dette tertialet, og med det også klargjøring for videre utbyggingsvekst. Det er grunn til å tro at kommunens øvrige satsninger, som etablering av felles innovasjonssenter med NMBU, Ard Innovation og Aggrator og nylig inngått samarbeidsavtale med NMBU, vil være nye bidrag i vårt arbeid med å styrke kommunens egen bosteds-, bedrifts- og besøksattraktivitet.

Ås møter også en rekke utfordringer som vekstkommune. Bærekraftig vekst innebærer å finne balansen mellom økonomisk utvikling, sosial inkludering og miljøbevaring. Med det følger også krevende prioriteringer for det nye kommunestyret i arbeidet med det kommende handlingsprogrammet med økonomiplan for de neste fire årene.

Kommunens rentekostnader stiger som følge av Norges bank stadig renteøkninger. Dette kompenseres i noen grad av at strømprisene har gått betydelig ned den siste tiden. Fra virksomhetene meldes det om pressede budsjetter grunnet både høy lønns- og prisvekst, samt økt ressursbehov til ressurskrevende tjenester og nye plasseringer i barneverntjenesten. Meldte budsjettreguleringsforslag er for 2. tertial imidlertid begrenset da kommunedirektøren forventer at virksomhetene jobber med å finne inndekning for hoveddelen av dette fram mot årsslutt.

Arbeidet med å realisere kommunestyrets vedtak knyttet til arealeffektivisering pågår for fullt. En prosjektorganisasjon er etablert og denne arbeider med praktisk gjennomføring for å avvikle leieavtalene i Moerveien 10 og 12, samt Rådhusplassen 29. Dette arbeidet er noe forsinket grunnet usikkerheten knyttet til dispensasjonssøknaden for videre bruk av modulscolen.

Det er viktig å merke seg at mottak av flyktninger er en omfattende oppgave som krever ressurser, planlegging og samarbeid på både lokalt og nasjonalt nivå. Vi strekker oss langt som kommune og kan vise til gode resultater gjennom 2022 og så langt i 2023. Særlig er presset stort på flyktningetjenesten ved NAV og Ås læringssenter. Bosettingstakten har avtatt noe de siste månedene grunnet mer begrenset tilgang på boliger enn tidligere.

Tertialrapporten tydeliggjør et høyt aktivitetsnivå, og det legges ned betydelig innsats fra ansatte, ledere og tillitsvalgte for å levere på kommunestyrets vedtatte prioriteringer.

1 Økonomisk oversikt og budsjettreguleringsforslag

Økonomisk sammendrag

Utvikling netto driftsresultat og disposisjonsfond

Opprinnelig budsjett for 2023 ble vedtatt med et negativt netto driftsresultat på 34,6 mill. kr, -1,9 % av driftsinntektene. Vedtatt revidert budsjett per 1. tertial ga et negativt netto driftsresultat på 46,5 mill. kr, hvorav 8,6 mill. kr av forverringen var knyttet til selvkost og bruk av øremerkede tilskuddsmidler. Kommunedirektørens forslag til revidert budsjett per 2. tertial tilsvarer en netto nullendring fra revidert budsjett per 1. tertial, sett bort fra endringer knyttet til bruk av bundne driftsfond som omhandler øremerkede tilskuddsmidler avsatt fra tidligere år.

Økte behov og endrede forutsetninger er finansiert med inndekking innenfor gjeldende ramme. Det foreslås derfor ingen endring i bruk av disposisjonsfond.

Beløp i 1000 kr	Opprinnelig budsjett 2023	Vedtatt revidert budsjett per 1. tertial	Forslag revidert budsjett 2. tertial
Netto driftsresultat (pluss betyr negativt resultat)	34 646	46 484	47 193
Netto driftsresultat i prosent av netto driftsinntekter (minus betyr negativt resultat)	-1,9 %	-2,5 %	-2,6 %
Bruk/avsetning til disposisjonsfond (minus betyr at det brukes penger av disposisjonsfondet)	- 21 687	-24 974	-24 974

Status virksomhetene

I virksomhetene er det fremmet netto budsjettreguleringer tilsvarende -8,7 mill. kr. Reguleringene omhandler økte utbetalinger ved NAV, nedgang barnetall i barnehagene og lavere strømpriser. Det ble budsjettet med høye strømpriser for 2023. Per 2. tertial viser prognosene at lavere priser på strøm og fjernvarme tilsvarer et mindreforbruk på 8,5 mill. kr, og gir handlingsrom til å dekke økte finanskostnader som konsekvens av økte rentekostnader.

Virksomhetene varsler imidlertid et netto merforbruk på 25,2 mill. kr i prognosene, hvorav 12 mill. kr omhandler selvkost. Selvkostområdene avregnes ved årsslutt mot selvkostfond. Det øvrige meldte merforbruket handler i hovedsak om økte priser, ressurskrevende brukere, plasseringer i barneverntjenesten og oppgraderingsbehov av vei. Kommunedirektøren foreslår at de varslede prognosene i all hovedsak ikke kompenseres i forslag til budsjettreguleringer. Det forventes at det jobbes med å finne inndekning gjennom å foreta interne omdisponeringer fram mot årsslutt.

Økt ressursbehov til flyktninger fra Ukraina omdisponeres fra sentrale poster og fordeles ut til aktuelle tjenester med utgangspunkt i regnskapsførte utgifter per 2. tertial og anslåtte kostnader ved årsslutt. Reguleringene fremgår i budsjettreguleringssaken. Det vil i tillegg bli foretatt en sluttavregning ved årsslutt og eventuelle restbeløp omdisponert.

Totaloversikt økonomi

Beløp i 1000

	Regnskap hiå.	Oppr. Bud.	Budsjett 2023	Årsprognose	Prognose årsavvik	
Sum generelle driftsinntekter	-952 626	-1 453 738	-1 476 738	-1 482 138	5 400	✓
Motpost avskrivninger	0	-125 050	-125 050	-125 050	0	✓
Netto finansutgifter	56 034	147 019	147 019	155 719	-8 700	!
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	0	-20 857	-24 144	-24 144	0	✓
Til disposisjon	-896 592	-1 452 626	-1 478 913	-1 475 613	-3 300	!
Politikk, stab og fellestjenester	63 117	91 840	96 074	100 074	-4 000	!
Barnehage	143 538	201 314	209 549	208 149	1 400	✓
Grunnskole	165 154	251 210	258 573	260 273	-1 700	!
Barn unge og familier	90 298	137 449	148 377	151 377	-3 000	!
NAV	37 469	57 797	59 162	62 662	-3 500	!
Sykehjem og boliger	134 201	215 611	221 883	220 183	1 700	✓
Hjemmeboende	116 424	134 328	139 487	145 487	-6 000	!
Eiendom	68 460	250 843	244 942	236 442	8 500	✓
Kultur, samfunn og teknikk	49 795	48 742	54 808	73 408	-18 600	!
Sentrale inntekter og utgifter	12 668	63 491	46 059	46 059	0	✓
Sum disponering	881 122	1 452 626	1 478 913	1 504 113	-25 200	!
Merforbruk -/mindreforbruk +	-15 470	0	0	28 500	-28 500	!

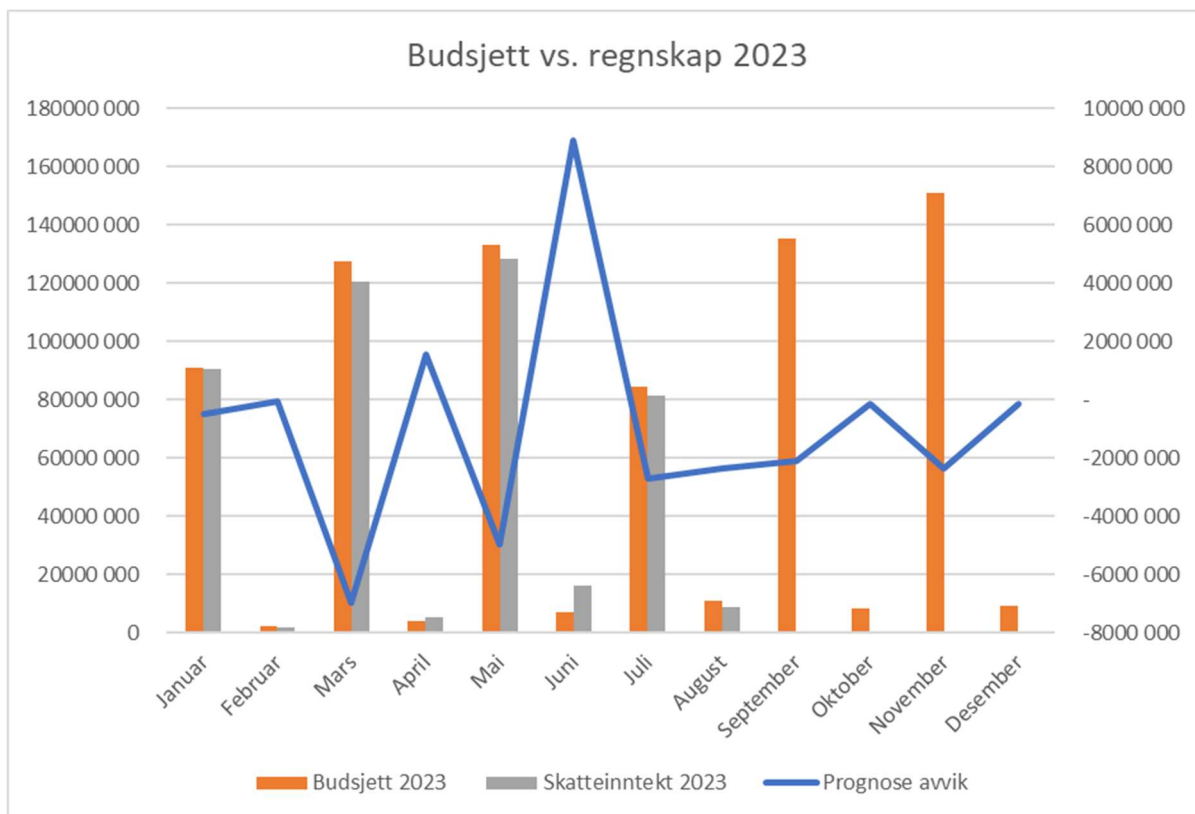
Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Rev. bud hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik i kr hiå.	Oppr. bud.	Rev. bud. 2023	Avvik i kr
Frie disponible inntekter						
Rammetilskudd	-381 112	-412 681	31 568	-550 243	-556 543	6 000
Inntekts- og formuesskatt	-439 413	-445 201	5 788	-747 386	-764 086	-12 000
Eiendomsskatt	-56 250	-56 674	424	-75 000	-75 000	0
Andre generelle driftsinntekter	-38 451	-38 070	-381	-81 109	-81 109	11 400
Sum Frie disponible inntekter	-915 226	-952 626	37 400	-1 453 738	-1 476 738	5 400

Skatt- og rammetilskudd

I 1. tertial ble regjeringens opplegg i RNB lagt til grunn for å dekke lønns- og prisvekst. Derunder ble skatteinntekten justert med en økning på 16,7 mill. kr i forhold til opprinnelig budsjett. Kommunens egne prognoser per 2. tertial tilsier at skatteinntektene blir 12 mill. kr lavere enn revidert budsjett. Men en redusert skatteinntekt vil også påvirke rammetilskuddet. Blir skatteinntekten lavere enn ventet vil rammetilskuddet bli høyere enn ventet. På grunn av store svingninger og usikkerhet ser ikke kommunedirektøren grunn til å revidere budsjettet for skatt- og rammetilskudd.

Integreringstilskudd

Nye prognoser for integreringstilskudd tilsier økte inntekter på 11,4 mill. kr, og henger sammen med økt bosetting siden vedtatt budsjett for 2023. Men hva faktisk integreringstilskudd blir for 2023 er svært usikkert siden realisering av planlagte bosettinger avhenger av tilgjengelige boliger. Faktiske bosettinger per 2. tertial tilsier at prognosene er optimistiske, og det foreslås derfor ingen reguleringer.

Dersom prognosene slår til, ser vi av erfaring at inntektene ved bosettinger av flyktninger er høyere enn kostnadene de første årene. Dette henger blant annet sammen med at inntektene kommer med helårseffekt, mens utgiftene kommer etter hvert som flyktningene ankommer kommunen.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Rev. bud hiå. 2023	Regnskap hiå. 2023	Avvik i kr hiå.	Oppr. bud.	Rev. bud. 2023	Avvik i kr
Finansinntekter/-utgifter						
Renteinntekter	-17 190	-10 354	-6 836	-25 796	-25 796	0
Utbytter	0	0	0	-9 800	-9 800	2 300
Renteutgifter	53 435	41 017	12 419	85 615	85 615	-11 000
Avdrag på lån	26 491	25 371	1 120	97 000	97 000	0
Sum Finansinntekter/-utgifter	62 736	56 034	6 702	147 019	147 019	-8 700

Renteinntekter- og utgifter

Som følge av høy prisstigning har sentralbanken økt renten mer enn forventet i 2023. Oppdatert prognose viser nå forventede renteutgifter på ca 11 mill. kr høyere enn budsjett.

Det har vært en positiv avkastning på kommunens plasseringer i kapitalmarkedet hittil i år på 2,3 mill. kr mer en budsjettet.

Samlet forslag til budsjettendringer

Beløp i 1000

Budsjettendring	2023
Sentrale budsjettendringer	
2. tertial: Økt avkastning	-2 300
2. tertial: Økte renteutgifter	11 000
Sum Sentrale budsjettendringer	8 700
02-Barnehage	
2. tertial: Vekstpott økning barnetall H23	-1 400
Sum 02-Barnehage	-1 400
05-NAV	
2. tertial: Økte sosialhjelpsutbetalinger	1 200
Sum 05-NAV	1 200
08-Eiendom	
2. tertial: Reduserte priser strøm og fjernvarme	-8 500
Sum 08-Eiendom	-8 500
Sum Budsjettendring	-8 700
Sum totale budsjettendringer	0

2. tertial: Økt avkastning

Det har vært en positiv avkastning på kommunens plasseringer i kapitalmarkedet hittil i år på 2,3 mill. kr mer en budsjettet.

2. tertial: Økte renteutgifter

Oppdatert prognose viser nå forventede renteutgifter på ca 11 mill. kr høyere enn budsjett.

2. tertial: Vekstpott økning barnetall H23

Nye barnetall viser at det er en nedgang i barnehageplasser fra høsten 2023 enn tidligere ventet. Vekstpott til økt antall plasser fra høsten tas derfor ut.

2. tertial: Økte sosialhjelpsutbetalinger

Økte levekostnader som følge av dyrtiden.

2. tertial: Reduserte priser strøm og fjernvarme

Prisen for strøm er redusert ytterligere siden 1. tertial 2023, og de ventede totale årskostande ved årsslutt er derfor lavere enn revidert budsjett.

Forslag budsjettjusteringer

Beløp i 1000

	Prognose avvik	Forslag til justering	Avvik etter justering	Avvik etter tiltak
Sum generelle driftsinntekter	5 400	0	5 400	5 400
Netto finansutgifter	-8 700	8 700	0	-8 700
Tjenesteområdene	-25 200	-8 700	-33 900	-25 200
Totalt	-28 500	0	-28 500	-28 500

2 Finansforvaltning

Gjeldsforvaltning

Kommunens lån skal settes sammen med tanke på å oppnå de overordnede målene for finansporteføljen, jf. Ås kommunes reglement for finansforvaltning.

Kommunestyret har vedtatt et låneopptak til investeringer for 2023 på 168,968 mill. kr. I tillegg til dette er det budsjettert med 40 mill. kr i startlån som er tatt opp som lån i Husbanken.

Det blei 1. tertial 2023 tatt opp et fastrentelån på 59,25 mill. kr som gjelder utvidelse av grønt rammelån i kommunalbanken til finansiering av Åsgård skole. Resterende låneopptak for 2023 blir tatt opp høsten 2023.

Ås kommune hadde per 31.08.2023 følgende gjeldsportefølje:

Lån	Motpart	Restgjeld	Tid til utløp	Type lån	Lånetype
KBN-20130007	KommunalBanken	303 341 790	4,80 %	Ordinært lån NIBOR3M	12.10.2060
KBN-20170566	KommunalBanken	91 233 350	5,36 %	Ordinært lån NIBOR3M	11.11.2047
KBN-20230004	KommunalBanken	14 185 890	4,80 %	Ordinært lån NIBOR3M	12.10.2060
KBN-20200418	KommunalBanken	300 000 000	4,75 %	Ordinært lån NIBOR3M	16.10.2023
KBN-20210099	KommunalBanken	152 981 000	4,63 %	Ordinært lån NIBOR3M	07.04.2026
NO0012519661	DNB	300 000 000	5,01 %	Obligasjons lån NIBOR3M	06.05.2024
KBN-20170103	KommunalBanken	197 253 240	1,83 %	Fast rente	15.05.2035
KBN-20230014	KommunalBanken	58 509 370	3,49 %	Fast remte	24.01.2063
KBN-20210224	KommunalBanken	93 771 910	1,37 %	Fast remte	27.12.2024
KBN-20170101	KommunalBanken	18 231 840	5,19 %	Ordinær p.t.	15.05.2035
NO0012701301	DnB	150 000 000	4,06 %	Sertifikatlån	13.09.2023
NO0012942558	DnB	300 000 000	4,47 %	Sertifikatlån	13.09.2023
NO0013008136	DnB	350 000 000	4,92 %	Sertifikatlån	30.11.2023
Sum		2 329 508 390			

Refinansieringsrisiko

Ås kommune har per 31.08.2023 en utestående langsiktig gjeld, utenom lån fra Husbanken, på

2 329,5 mill.kr. Gjennomsnittlig rente for hele låneporteføljen var på 4,33 % per 31.08.2023. Andelen sertifikatlån og lån med forfall innen et år er nå på 34 % som er innenfor finansreglementets grense på 60%. Langsiktig gjeld inkludert lån fra Husbanken er på 2 653 mill. kr.

Renteutgifter

Rentenivået var ved inngangen til 2022 på et historisk lavt nivå, med en gjennomsnittlig rente på 0,98% for Ås kommune. Ved utgangen av 2022 var rentenivået for Ås kommunes låneportefølje økt til 3,37 % og ligger nå på 4,33 %. Som følge av høy prisstigning har sentralbanken økt renten mer enn forventet i 2023. Dette medfører også økte renter på kommunens lån. Opprinnelig vedtatt budsjett for renteutgifter for 2023 var på 85,6 mill. kr. Oppdatert prognose viser nå forventede renteutgifter på 96,7 mill. kr for 2023, det vi si ca 11 mill. kr høyere enn budsjettet.

Renterisiko

Ås kommune bandt renten på to av lånene i 2021 og har bundet renten for 4 år på årets låneopptak. 349,5 mill. kr av låneporteføljen er fast, noe som utgjør 15 % av porteføljen utenom lån i Husbanken. Inkludert lån i Husbanken er rentebindingen på 21,4 %.

Kapitalforvaltning

Langsiktig finansiell aktiva

Langsiktig finansiell aktiva er plassering av midler fra tidligere salg av E-verksmidler. I henhold til Ås kommunes finansreglement kan finansiell aktiva plasseres i bankinnskudd, rentepapirer og aksjer etter rammene gjengitt nedenfor. Langsiktig finansiell aktiva er klassifisert som omløpsmidler i regnskapet.

Sum langsiktig finansiell aktiva var på 207,9 mill. kr per 31.08.2023. Dette er plassert i kapitalmarkedet som forvaltes av DNB Asset Management og Arctic Asset Management. Det har vært en positiv avkastning på kommunens plasseringer i kapitalmarkedet hittil i år. Avkastningen er hittil i år på 12,1 mill. kr eller 6,19 %. Dette er 2,3 mill. kr mer en årsbudsjettet på 9,8 mill. kr.

Forvalter:	Avkastning hittil i år (%)	Avkastning hittil i år (kr)	Beholdning 31.08.2023
DNB Asset Management AS	7,45 %	8 067 353	116 403 873
Arctic Fund Management	4,63 %	4 053 630	91 531 982
Sum langsiktig finansiell aktiva	6,19 %	12 120 983	207 935 855

Rammer og faktiske plasseringer

Plassering pr. gruppe	Plassering % 2. tertial 2023	Rammer
Renteplasseringer (sertifikater og obligasjoner)	78,8 %	100 %
Aksjefond	21,2 %	25 %

Avkastningen av E-verksmidlene påvirkes av kurssvingninger selv om aksjeandelen er lav. Kommunen

må ha buffere for å dekke år med dårlig avkastning. De årene kommunen oppnår høy avkastning bør derfor bufferen styrkes for å kunne møte svingninger i avkastningen uten at dette trenger å få direkte følger for driften.

Overskuddslikviditet

Overskuddslikviditet er likvide midler som i henhold til likviditetsprognosen ikke vil komme til anvendelse innen de nærmeste 12 månedene.

Kommunens bankinnskudd var på ca 134 mill. kr per 31.8.2023. For å oppnå bedre avkastning på kommunens likviditetsoverskudd har Ås kommune plassert overskuddslikviditet i pengemarkedsfond, korte obligasjonsfond og bankinnskudd utenfor konsernkonto. Alle plasseringer er foretatt innenfor rammene til kommunens finansreglement. Det var plassert 318,8 mill. kr i obligasjons- og pengemarkedsfond per 31.8.2023:

Forvalter:	Beholdning 31.12.2022	Beholdning 31.08.2023	Avkastning	Avkastning %
Odin rente	84 382	87 500	3 118	3,7
KLP FRN	98 603	100 250	3 440	3,5
DNB FRN 20	126 566	131 110	4 544	3,6
Sum overskuddslikviditet	309 551	318 860	11 102	3,6

*Tall i 1000 kr

Kommunens likviditet er midler fra kommunens bundne og ubundne fond, samt ubrukte låneopptak. Renteinntektene avhenger av beholdningen på likviditet som igjen avhenger av fremdriften i investeringsprosjekter.

Det er budsjettert med renteinntekter fra bankinnskudd og likviditetsplasseringer på 25,7 mill. kr. Det forutsetter en avkastning på ca 5,2 % på kommunens totale likviditetsplasseringer.

3 Investeringer

Status investeringsprosjekter

Andre investeringer

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå. Kommentar
Arealeffektivisering og samlokalisering	6 000	0	6 000	429 Dispensasjon for modulskolene er godkjent av Byggesak. Mottatt klage fra idretten. Klagebehandling pågår.
Biler/Maskiner. Vei, idrett og natur	2 000	341	2 341	2 076 Pågår. Anskaffelser av biler/maskiner gjennomføres i hht plan.
Brannsikkerhet formålsbygg	0	592	592	0 Restmidler på prosjektet ses i sammenheng med prosjekt "0700 Standardheving/påkostning". Midlene vil bli brukt til oppgradering av brannalarmanlegg i Dr. sødrings vei 10.
Brevvoll - Tilrettelegging av ny leieavtale	0	244	244	4 Pågår. Kommunen vurderer fortløpende tiltak for å fremme Brevvoll og videreutvikle forholdet til DNT med tilhørende leieavtale.
Bygningsmessige tilpassninger Helsebygg	1 000	0	1 000	90 Arbeidet med ombygging av underetasje Dr. sødrings vei 10 og Tunveien 1 er i gang. Planlagt ferdigstilt i løpet av 2023.
Digitalisering av byggesaksarkiv	0	3 807	3 807	0 Det påløper fortsatt kostnader/fakturaer for prosjektet. Gjelder digitalisering av kommunens eiendomsarkiver.
Digitaliseringsprosjektet	0	1 084	1 084	0 Det er ikke påløpt kostnader på dette prosjektet hittil i år, da det har vært begrenset kapasitet i Stor Follo IKT som følge av forbedredelse og gjennomføring av overgang til ny IKT driftsleverandør IKOMM.
E.kap tilskudd KLP	2 800	0	2 800	3 080 Egenkapitaltilskudd til KLP for 2023 blir på 3 195 750 kr. Dette er 280 000 kr over budsjett.
FDV system	0	231	231	0 Midlene er tenkt bruk til utvidelse av Plania - ordresystem bolig.
Flerbrukshall Ås VGS	5 000	12 069	17 069	12 208 Prosjektet er ferdigstilt og sluttoppgjør er snart ferdig. Det er budsjettet med finansiering av prosjektet med spillemidler. Det er usikkerhet knyttet til hvor mye dette tilskuddet vil utgjøre og når dette utbetales.
Hurtigladepunkt for El-bil	1 000	1 416	2 416	307 Arbeidet pågår. Det er bestilt og utført flere arbeid fra leverandør på Bjørenbekk, Brevvoll, Nordbytun og Kulturhus
Infrastrukturtiltak - Sentrum	10 000	30 220	40 220	1 834 Finansieringsmodellen for områdereguleringen i sentrum er vedtatt. Påløpte kostnader knytter seg til utforming av finansieringsmodellen, utredninger av kryssløsninger og prosjektering av VA-anlegg.
Kinnsåsen - oppgraderinger	0	0	0	12 Midler avsatt i økonomiplanen i 2024. Politisk oppnevnt utvalg for Kinnsåsen jobber med å få på plass en venneforening for Kinnsåsen. Planlagt oppstartsmøte 1. juni. For å komme i gang med aktivitet og utleie må det gjøres nødvendige investeringstiltak. Fokus på brannsikring og tiltak som gjør stedet attraktivt for bruk. Tiltak vil bli planlagt i

Investering	Årets budsjett				Kommentar
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå.	
Kirkelig Fellesråd	750	0	750		samarbeid med venneforeningen og kommunens fagfolk. 0 Det satt av en fast årlig investeringsramme på 0.75 mill. kr. til investeringer for kirkelig fellesråd. Rådet prioriterer innenfor denne rammen. Det er ikke påløpt kostnader hittil i 20223.
Kjøp av boliger flyktninger	0	40 000	40 000		0 Boliger og eiendommer aktuelle for kjøp vurderes.
Kjøp av transportmiddel HS	0	856	856		0 Bilen er nå registrert og klar for levering og faktura skal være sendt. Går i balanse.
Kveldroveien/Myråsdalen - totalfornying-trafikksikkerhet	250	0	250		0 Pågår. Kartlegging av status.
Mindre investeringsprosjekter	938	2 258	3 196	92	Midlene er avsatt som en reserve til uforutsette og akutte investeringsbehov som oppstår gjennom året. Hiil i år er det brukt midler til sikringstiltak for NAV.
Moer sykehjem 1 byggetrinn 2016-2021	0	2 694	2 694	0	Prosjektet er ferdigstilt, men noen tavler må byttes. Sluttrapport er under arbeid.
Moer sykehjem, inventar og IKT	0	3 676	3 676	825	Det står noe igjen og er ute på anskaffelse nå. Regner med et underforbruk på kr. 1 000 000,-
Nordby barnehage, nybygg	0	686	686	0	Prosjektet ble avsluttet i 2022. Prosjektet har et mindreforbruk på 0,686 mill. kr som overføres til ubundet investeringsfond.
Ny barnehage Dyster/Eldor	300	-184	116	0	Arbeidet med å slutføre detaljreguleringsplanen er gjenopptatt.
Ombygging Langbakken 27 til ungdomshus	0	-10	-10	0	Prosjektet er ferdig med et merforbruk på 0,255 mill. kr. Merforbrukes dekkes av ubundet investeringsfond.
Opparbeide uteområde modulsolen	0	6 000	6 000	0	Tiltak gjennomføres 2024 dersom dispensasjon blir godkjent.
Oppgradering kinoteater	1 000	0	1 000	15	Er i gang med å anskaffe et nytt kinoanlegg. Deretter fornyes annet teknisk utstyr så langt rammen rekker.
Oppgradering Moer sykehjem	0	1 507	1 507	0	Dette skal overføres til Prosjektavdelingen. Alt av oppgradering etc. har blitt belastet byggeprosjektet.
Oppgradering utearealer skoler og barnehager	0	604	604	0	Restmidlene på prosjektet er planlagt brukt til utskiftning av lekeapparater skoler og barnehager.
Oppgradering veilysanlegg	0	2 301	2 301	308	Arbeid pågår med oppgradering av anlegg i henhold til ny plan. Utarbeider strateginotat for videre prosess
Robotisering og utvikling av Arkiv	0	794	794	0	Sak og arkivsystemet ble lagt over i skyen i 2022. Robotisering er foreløpig satt på vent i Stor Follo IKT-samarbeidet.
Salg eiendommer	0	0	0	67	Inntekt pr 2. tertial gjelder salg av Skoleveien 4. I tillegg er Togrenda barnehage solgt og salg av Smedly er i gang.
Sjøskogen skole - oppgradering uteområder	0	-1 269	-1 269	-250	Prosjektet ble ferdigstilt i 2022. Som følge av økte priser i markedet har tilbudet etter anbudskonkurranse blitt noe høyere enn budsjettet. I tillegg har det blitt noen justeringer av utførelsen av uteområdet. Regnskapet for prosjektet er avsluttet. Det gjenstår noe tilskudd fra Kulturdepartementet. Resterende avvik foreslås finansiert av pott for fullfinansiering

Investering	Årets budsjett			
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap Kommentar hiå.
Sjøskogen skole, ombygging	0	3 000	3 000	av prosjekter etter anbudskonkurranse, konto 25350141. 0 Planlegging er i gang og ombygging for bedre arealutnyttelse er tenkt gjennomført høstferie 2023.
Solberg Bru	0	12 098	12 098	5 957 Teknisk løsning er godkjent av Vegdirektoratet. Anleggsarbeidet pågår og forventes ferdig i løpet av november 2023.
Solceller - Energiltak kommunale bygg	25 000	0	25 000	0 Det vil utlyses en konkurranse på solceller på Moer sykehjem for å teste marked, kriterier og pris. Deretter vil øvrige bygg planlegges i prioritert rekkefølge.
Solfallsveien 27b Standardheving	0	12 010	12 010	0 Oppstart skisseprosjekt høsten 2023.
parkeringsplasser og etablering av parkeringsautomater	0	2 807	2 807	319 Pågår. Det vil utføres standardheving med skilting, oppmerking og innføring av parkeringsbestemmelser i sentrum, samt innkjøring av nytt system til p-hus.
Standardheving/Påkostning	4 000	4 817	8 817	4 977 Utgift pr 2. tertial gjelder utkjøp av brukte leasingbiler, ombygging Hellinga 7 til aktivitetssenter, oppgradering av heis Dr. Sørdrings vei 10. . Videre er årets budsjett planlagt benyttet til universell utforming Nordby tun ungdomsskole.
Teknologi og IT Helse	0	6 743	6 743	0 Det er satt av midler til prosjekter for utvikling av velferdsteknologi. Det er ikke påløpt ugifter hittil i år.
Tiltaksplan for idrett, nærmiljø og friluftsliv	3 000	11 910	14 910	2 299 Tiltak i vedtatt plan er under planlegging. Tiltaksplan er under rullering.
Tiltaksplan sykling, gange og trafikksikkerhet	3 300	6 821	10 121	425 Pågår. Det er startet opp arbeider knyttet til tiltak N1-Nebbaveien, N2 - Breivollveien (strakstiltak), S1 - Brekkeveien, S10-Langbakken (utredning). Det arbeides med Hjertesone Nordby skole
Tomtekjøp	0	0	0	1 Det er ikke planlagt tomtekjøp pr 2. tertial. Utgiften som er ført i årets regnskap gjelder tinglysningsgebyr for overtakelse av kommunal vei.
Trådløst nett og kabling på skole og barnehage	0	1 321	1 321	0 Prosjektet skal dekke behov for trådløs kabling og nett på skoler og barnehager. Det er ikke brukt midler på prosjektet hittil i 2023. Prosjektet avventer nå kartlegging av IKT infrastruktur som er igangsatt i forbindelse med overgang til IKOMM.
Universell utforming	0	1 793	1 793	60 Restmidler på prosjektet ses i sammenheng med prosjekt 0700 og er planlagt benyttet til universell utforming av Nordby tun ungdomsskole.
Utskiftning av senger på Moer	0	338	338	0 Prosjektet er ferdig og kan avsluttes.
Utstyr kjøkken ved utvidelse sykehjem	0	559	559	808 Prosjektet er ferdig og kan avsluttes.
Utvide p-plass seniorsenter Nordby	500	50	550	0 Avventes. Arbeidet er ikke igangsatt da det ikke er ressurser tilgjengelig for oppfølging.
Utvikling av Hogstvedtarealet (gamle rensaneanlegg)	250	0	250	0 Pågår. Oppstart av konsulent for å utarbeide av forstudie. Gjennomført sikringstiltak av selve tomte mot 3. mann
Videreutvikling av SD-anlegg	0	738	738	474 Rammen brukes til oppgradering av programvare sentralt driftssystem.
Åsgård skole Inventar og IKT	18 625	-236	18 389	1 622 Alt er bestilt. I hovedsak er alt levert, noe gjenstår.

Investering	Årets budsjett				Kommentar
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå.	
Åsgård skole, utvidelse	139 000	-991	138 009	108 971	Skolen er ferdigstilt og tatt i bruk til skolestart som planlagt. Noe etterarbeid pågår. Forventet sluttkostnad for prosjektet er 483 millioner kroner inkluder mva, noe som tilsvarer 8,5 millioner kroner over gjeldende ramme på 475 millioner kroner. Dette vil bli foreslått dekket av avsatt reserve for fullfinansiering av prosjekter. Kostnadsøkningen skyldes i hovedsak krigen i Ukraina.
Sum	224 713	173 695	398 408	147 008	

Selvkost

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				Kommentar
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå.	
Biler, maskiner VAR	1 500	4 664	6 164	0	Pågår. Anskaffelser av biler/maskiner gjennomføres i hht plan.
Hovedplan Vann og avløp	36 000	-4 710	31 290	1 023	Pågår. Fordeles ut på underprosjekter iht. hovedplan. Arbeidene er iht. budsjett og fremdriftsplan.
Infrastrukturtiltak - Sentrum	0	0	0	1 118	Finansieringsmodellen for områdereguleringen i sentrum er vedtatt. Påløpte kostnader knytter seg til utforming av finansieringsmodellen, utredninger av kryssløsninger og prosjektering av VA-anlegg.
Mindre investeringsprosjekter VA	3 600	8 366	11 966	632	Pågår. Fordeles ut på underprosjekter. Oppstart av ett anlegg for å forbedre vannleveranse sør i kommunen (Kroer).
Oppgradering Vann og avløp	14 400	10 629	25 029	512	Pågår. Fordeles ut til diverse underprosjekter iht. tiltaksplan. Denne kontoen benyttes også til den kommunale andelen av infrastrukturtiltak (sentrumsutvikling).
Pumpestasjon NMBU	0	233	233	0	Anlegget er overtatt og tatt i bruk. Prosjektet avsluttes og resterende midler avsettes på ubundet investeringsfond.
Reservevannforsyning Ås kommune	5 000	6 051	11 051	808	Prosjektorganisasjonen er etablert med samarbeidskommunen Frogn. Valg av vannleverandør for reservevannsløsning vil bli gjennomført i 2023. Prosjektet er i en planleggingsfase og det arbeides med å få på plass nødvendige utredninger for å kunne legge frem et grunnlag for politisk beslutning innen 15.12.2024. Det er inngått rammeavtaler for rådgivningstjenester med tre konsulentfirmaer. Prosjektet er delt inn i tre delstrekninger og det er lagt ut minikonkurranser for utarbeidelse av forprosjekter for disse strekningene. Forprosjektene er planlagt ferdig innen mars 2024.
Utbedring eksisterende høydebasseng Aschjemskogen	0	0	0	32	Anlegget er overtatt og tatt i bruk. Prosjektet avsluttes og finansieres ved bruk av ubundet investeringsfond.
Sum	60 500	25 233	85 733	4 125	

Sum øvrige prosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Opprinnelig budsjett	Reguleringer i år	Rev. bud.	Regnskap hiå. Kommentar
Sum øvrige prosjekter	0	-154	-154	4 148
Sum	0	-154	-154	4 148

4 Sykefravær

Sykefraværet i kommunen har vært for 2. tertial:

- Totalt: 6,49 %
- Korttidsfravær: 1,72 %
- Langtidsfravær (over 16 dager): 4,75 %

Kommunens måltall for sykefravær er at sykefraværet ikke skal overstige 7 %.

Noen av enhetene har svært høye tall - opp mot 20 %. Virksomhetsbasert sykefraværsoppfølging med alle virksomhetene i kommunen kan avdekke behov for oppfølging på arbeidsplassen og med/for enkeltansatte. Det er igangsatt en prosess med barnehager og helse, i tråd med kommunestyrets vedtak 1. tertial 2023. Arbeidet koordineres av HR organisasjon - personal, og gjøres sammen med ledere og NAV Ås. Bedriftshelsetjenesten bidrar i prosesser i enheter og med enkeltansatte.

Tabellen under viser sykefraværstall for de to siste årene.

Historikk	2021	2022
Sykefravær totalt	9,14 %	7,23 %
Korttid	2,06 %	1,84 %
Langtid	7,07 %	5,35 %

5 Befolkningsutvikling

I handlingsprogram for 2023-2026 ble snittet av KOMPAS og SSBs framskrivinger lagt til grunn, 21 209 innbyggere ved inngangen av 2023. Per 1.1.2023 var det 21 350 innbyggere i Ås kommune, et noe høyere folketall en ventet, og henger sammen med økt antall bosettinger av flyktninger. Ved utgangen av 1. kvartal 2023 var det registrert 21 512 innbyggere, en vekst på netto 162 innbyggere i løpet av 1. kvartal.

Det vært en nedgang fra utgangen av 1. kvartal til utgangen av 2. kvartal på 93 innbyggere. Nedgangen skyldes i hovedsak studenteffekten, og det ventes derfor tilsvarende motsatt effekt i løpet av 3. kvartal.

Befolkningsutvikling 1. Kvartal 2023

	1.Kvartal 2022	2.Kvartal 2022	3.Kvartal 2022	4.Kvartal 2022	1.Kvartal 2023
Folketall ved inngangen av kvartalet	20 780	20 918	20 857	21 149	21 350
Fødte	37	51	46	41	47
Døde	29	44	42	37	36
Fødselsoverskudd	8	7	4	4	11
Innvandring	79	102	220	109	101
Utvandring	48	60	74	34	47

Innflytting, innenlands	441	356	737	497	442
Utflytting, innenlands	342	466	595	378	345
Netto innvandring og flytting	130	-68	288	194	151
Folkevekst	138	-61	292	201	162
Folketal ved utgangen av kvartalet	20 918	20 857	21 149	21 350	21 512

6 Hovedsatsinger

Kommuneplanens samfunnsdel 2022-34 gir overordnede mål for de kommunale virksomhetene samt strategier for hvordan målene skal nås (Slik gjøres det). Disse målene og strategiene er grunnlaget for hovedsatsinger i kommunens handlingsprogram og økonomiplan. Det er dette som skal rapporteres på i tertialrapporteringene og årsmeldingen.

1 Felles for kommunens samfunns- og tjenesteutvikling

Av kommuneplanens 26 mål, er det ni av dem som går på tvers av kommunens tjeneste- og samfunnsutvikling. Disse ni målene skal alle virksomhetene rapportere på.

1.1 Sammen for å nå målene

Mål 1

Ås kommune har et aktivt lokaldemokrati og samarbeider på tvers av virksomhetene med innbyggere, organisasjoner, næringsliv og regionale myndigheter for en bærekraftig tjeneste- og samfunnsutvikling.

Slik gjøres det:

- 1.1: Se samfunns- og tjenesteutviklingen i sammenheng.
- 1.2: Tilrettelegge for at alle innbyggerne kan delta på ulike samfunnsarenaer.
- 1.3: Sikre en aktiv og bærekraftig næringsutvikling.
- 1.4: Utvikle ulike former for innbyggermedvirkning som bidrar til demokratideltakelse.
- 1.5: Sikre innbyggerne påvirkningsmuligheter i saker som gjelder dem selv og lokalsamfunnet.
- 1.6: Øke dialog og samhandling mellom kommunale tjenester og frivillig sektor.
- 1.7: Forenkle og synliggjøre kommunale bidrag og støtte til frivillig sektor.
- 1.8: Være en pådriver for å etablere nettverk, partnerskap og samarbeidsavtaler med frivilligheten, næringslivet, studenter, utdannings- og forskningsinstitusjoner, offentlige, myndigheter, nabokommuner og andre aktører.

RAPPORTERING MÅL 1:

1.1

- Eksempler på tiltak som ser samfunns- og tjenesteutvikling i sammenheng:
- Det nasjonale prosjektet «Fremtidens kulturskole» med KS og Norsk kulturskoleråd

- Internasjonalt kompetansesamarbeid med Jarocin by i Polen, et EØS- og KS-samarbeid
- Etablering av kommunalt fagnettverk «Kultur og helse»
- Videreutvikling og etablering av Ås kulturelle ressurscenter under kulturskolen
- Prosjekt «Ås som demensvennlig samfunn»
- Prosjektet «Xenofobia – frykten for det ukjente»
- Etableringen av nytt innovasjonssenter i Ås.
- Utviklingen av et nytt talentutviklingsprogram «UngInnovasjon».
- Deltakelse i prosjektet «Strategisk byutvikling».
- Videreføring av prosjektet “Sammen familie”
- Åpen møteplass for flyktninger drevet av frivilligheten hver uke hele året også i sommerferien.
- Tilbud om digihjelp

Kommuneplanens samfunnsdel er en plan for utvikling av kommunens tjenester og kommunen som samfunn. Den brukes som grunnlag for bl.a.:

- Utarbeidelse av temaplaner for samfunns- og tjenesteutvikling.
- Utvikling av kommunens plan- og rapporteringssystem.

1.2

Eksempler på tiltak som legger til rette for at alle innbyggere kan delta på ulike samfunnsarenaer er:

- Ås kulturelle ressurscenter, under kulturskolen
- Arrangementer på bibliotekene
- Frivilligsentralen i Ås med bl.a. **Sammen familie**, digiHjelp, datalab for eldre og språkkafè/språkkurs.
- Universell utforming av formålsbygg. Det gjennomføres tiltak på Norbyttun ungdomsskole i 2023.

1.3

- For å sikre en aktiv og bærekraftig næringsutvikling er det etablert et innovasjonssenter for nyskaping og entreprenørskap i Ås sentrum i samarbeid med NMBU, ARD Innovation og Aggrator inkubator. Dette er lokalisert i Rådhusplassen 27, og er under utvikling. Bibliotekene blir etter Covid-19 i økende grad brukt som kontorplass av ulike yrkesutøvere.

1.4

- I arbeidet med kommunale planer arrangeres det folkemøter, høringer og ulike typer brukerinvolvering. Eksempel på dette er åpne møter med kafedialoger i forbindelse med arbeidet med kommunedelplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdselsårer samt jordvernstrategier for Follokommunene.

1.5

- I arbeidet med nye avtaler for eldre- og seniorsentrene er det lagt til rette for involvering og medvirkning.

- NAV Ås har brukerutvalg som møtes 4 til 6 ganger årlig. I brukerutvalget sitter representanter for NAV sine prioriterte brukergrupper. Utvalget har dialog om alle saker som har direkte betydning for innbyggerne som har behov for NAV sine tjenester, samt at de involveres i NAV sine overordnede strategier.
- Samtaletjenesten benytter tilbakemeldingsverktøyet FIT (Feedback Informed Treatment). Dette er et verktøy som brukes for å endre og forbedre tjenesten i tråd med erfaringer og brukernes ønsker. Det gjennomføres brukerundersøkelser i flere andre deler av virksomheten.
- På Moer helsehus, Moertunet og boliger voksne avholdes det brukerrådsmøter ihht fastsatt mandat. Dette er en struktur for å sikre pårørende- og brukermedvirkning.

1.6

- Det samarbeides med frivillige, lag og foreninger gjennom frivilligsentralen. Det gjennomføres ulike tiltak for flyktninger og inkludering generelt. Det ses på løsninger for hvordan kontakten med bl.a. idretten kan bedres.

1.7

- På kommunen nettsider er det vist til Tilskuddsportalen, et digitalt oppslagsverk med over 2700 søkbare tilskudd. Ås kommune har noen søkbare midler til frivillig sektor i Ås. Støtteordningene [synliggjøres på kommunens hjemmeside](#).

1.8

Eksempler på tiltak der kommunen er pådriver for å etablere nettverk, partnerskap og samarbeidsavtaler:

- Kulturskolen drifter Talentutviklingsprogrammene UngMusikk og UngKunst, et avtalefestet samarbeid med universiteter/høgskoler, fylkeskommunen, videregående skoler, folkehøgskoler og 36 kommuner i Viken.
- Ås har fått midler fra Viken til oppstart av et nytt regionalt program, UngInnovasjon. Skoleåret 2023/2024 er et pilotår for Unginnovasjon med utgangspunkt i kulturskolen, ungdomsskolene, Ås videregående skole, Ungt entreprenørskap Viken, Vitenparken, NMBU, studentinnovasjon, ARD og Aggrator. Kommunene i Follo inviteres først med i UngInnovasjon, deretter inviteres alle kommunene og videregående skoler i Akershus.
- For næringslivet, se kapittel 1.2 Attraktive Ås – kunnskapskommunen.

1.2 Attraktive Ås - kunnskapskommunen

Mål 2

Ås kommune er en attraktiv kunnskapskommune basert på samarbeid mellom kommunen, innbyggere, utdanningsinstitusjoner, universitetet og tilgrensende institutter og næringsliv.

Slik gjøres det:

2.1 Næringsutvikling

- Utarbeide planer for utvikling av næringsliv og etablere møteplasser for samarbeid med næringslivet.
- Bidra i samarbeidet mellom utdanningsaktørene på Ås, universitetet, fylkeskommunen og det lokale næringslivet for å utveksle fagkompetanse og skape gode overganger mellom utdanningsnivåene og næringslivet

2.2 Samarbeid med universitetet om å:

- Utvikle Ås med kvaliteter som gjør at det blir attraktivt for studenter, forskere og næringsliv fra hele verden å bo og jobbe i Ås.
- Utvikle et kulturtilbud med aktiviteter, opplæring og opplevelser innenfor kunst- og kulturfaglige områder.
- Investere i og bruke idretts- og kulturanlegg.
- Bidra i arbeidet med å utvikle Campus Øst.
- Legge til rette for studentfrivillighet og studentvelferd.

2.3 Omdømme

- Styrke lokal identitet, tilhørighet og trivsel blant de som bor i og besøker kommunen.
- Invitere sentrale aktører til å delta i et felles prosjekt for å tydeliggjøre merkevaren Ås.
- Nå bedrifter, innbyggere og besøkende som skal bidra til ønsket vekst.
- Identifisere særtrekk, kvaliteter og egenskaper ved Ås som skal vises fram for ulike målgrupper.

RAPPORTERING MÅL 2:

2.1

- Arbeidet med temaplan for næring er i gang, og opplegg for arbeidet med planen er presentert for politikerne. Det legges vekt på workshops og møtepunkter mellom kommunen, Campus Ås, næringslivet og politikere. Avventer det videre arbeidet til ny næringsrådgiver er på plass.
- I slutten av mars ble det arrangert en investorkonferanse på Campus Ås med deltagere fra hele verden. Ås bidro med støtte til konferansen, og brukte anledningen til presentere Ås for potensielt næringsliv, innovasjonsbedrifter og fagfolk. Tech Tour ønsker å arrangere dette på Ås også i 2024 og vi er i gang med planleggingen. Det arbeides med å få med de andre Follo-kommunene.
- Ny nettside for næringslivet i Ås ble forsiktig lansert sommeren 2023. Den skal bidra til at kommunikasjon med næringslivet blir enklere og at informasjonen næringslivet trenger blir mer tilgjengelig. Gjennom høsten 2023 skal vi fylle siden med innhold.
- Kommunen deltar i prosjekt «Bærekraftløftet Viken!» i regi av KS og NHO. Prosjektet skal med utgangspunkt i FNs 17 bærekraftsmål bl.a. bidra til å mobilisere næringsliv og andre samfunnsaktører.

2.2

Innovasjonssenteret har startet opp og er i utvikling. Eksempel på tiltak er:

- Talentutviklingsprogrammet for innovasjon som binder grunn- og videregående skole sammen med etter- og videreutdanningstilbudet på Campus Ås.
- Å tilsette en senterleder ila høsten 2023
- Innovasjonssenteret er også et første steg på veien mot Campus Øst, og prosjektdirektør for Campus Øst sitter i arbeidsutvalget for senteret, og leder Attraktive Ås i prosjektstøttegruppen til Campus Øst.
- Ny samarbeidsavtale mellom Ås kommune og NMBU ble underskrevet sommeren 2023. Avtalen definerer fokusområder og tiltak som svarer ut mål i strategiene til hhv NMBU og Ås kommune. Gjennom workshops høsten 2023 nedsettes det tre arbeidsgrupper i samarbeidet, som skal arbeide med hhv. stedsutvikling, innovasjon og næringsliv og kompetanseutveksling.

2.3

- «Mat&landbruksuka» er Norges største konferanse om mat- og landbruksnæring. Vitenparken Campus Ås og Kite kommunikasjon og event har tatt initiativ til og startet planleggingen av «Mat&landbruksuka» 2024 på Ås. Ås kommune og NMBU er koblet på i planleggingen og som samarbeidspartnere. Konferansen «Mat&landbruksuka» er viktig for merkevareutviklingen av Ås som kunnskapskommune og attraktivt område for næringsutvikling.
- Samarbeid med Frogn kommune om turistinformasjon er igangsatt, og felles profilering av enkelte attraksjoner vil begynne sommeren 2024.
- Det skal utvikles en digital og analog presentasjon av Attraktive Ås som kan brukes som grunnlag for å tiltrekke seg næring, besøkende, studenter og for å se på grunnlag for hoteldrift.

1.3 Langsiktig økonomisk utvikling (3-4)

Mål 3

Ås kommune er en økonomisk robust kommune som oppfyller de vedtatte handlingsreglene: 1 % netto driftsresultat, 10 % disposisjonsfond og 106 % gjeldsgrad.

Slik gjøres det:

3.1: Sikre prioritering av tiltak og tilpassing av tjenestenivå som ivaretar de økonomiske handlingsreglene.

3.2: Arbeide aktivt med å sikre god økonomistyring i hele organisasjonen, herunder bruke sterkere virkemidler for å redusere lånegjelden.

3.3: Utvikle bærekraftindikatorer og andre indikatorer for målene i kommuneplanens samfunnsdel som del av kommunens handlingsprogram og økonomiplan.

RAPPORTERING MÅL 3:

3.1

- Videreutvikling av kommunens helhetlige plan- og rapporteringssystem (kommuneplan, temaplaner, handlingsprogram/økonomiplan og rapportering) skal bidra til et bedre grunnlag for prioritering av tiltak og tilpassing av tjenestenivå. Det skal sikre at de økonomiske handlingsreglene ivaretas.

3.2

- Det arbeides med å sikre god økonomistyring i hele organisasjonen, ved bl.a. å bruke sterkere virkemidler for å redusere lånegjelden. Dette forutsetter streng prioritering av nye investeringer.

3.3

- Kommunen deltar i prosjekt «Bærekraftløftet Viken!» for å utvikle indikatorer og måletall for FNs 17 bærekraftsmål som er tatt i bruk i kommuneplanen. Prosjektet er i regi av KS og NHO.

Mål 4

Ås kommune jobber for en sirkulær økonomi som opprettholder verdien av produkter, materialer og ressurser så lenge som mulig ved å utnytte og gjenbruke ressursene mer effektivt.

Slik gjøres det:

- 4.1: Gjennomføre anskaffelser som gir økonomiske og miljømessige gevinster som sikrer seriøse og anstendige arbeidsforhold og unngår sosial dumping.
- 4.2: Utarbeide klimabudsjett og klimaregnskap som synliggjør ressursbehov, prioriteringer, ansvar og måloppnåelse.
- 4.3: Utvikle rutiner for å i høyest mulig grad utnytte kommunens eksisterende ressurser best mulig, herunder bygningsmasse, møbler og annet utstyr fremfor å anskaffe nytt.
- 4.4: Etterspørre gjenbruk av byggeråstoff og overskuddsmasser i aktuelle tiltak.

RAPPORTERING MÅL 4:**4.1**

- Kommunens anskaffelsesstrategi er under revisjon. Det er lagt mer vekt på å ivareta klima, miljø og samfunnsansvar i anskaffelser, samt sirkulærøkonomi. Det innebærer bl.a. å vurdere kommunens behov og alternative måter å dekke disse behovene på. Må vi kjøpe nytt, eller kan det deles på utstyr og ressurser?
- Kommunen deltar i prosjekt «Bærekraftløftet Viken!» som med utgangspunkt i FNs 17 bærekraftsmål skal bidra til innovative anskaffelser.

4.2

- Klimabudsjettet er en integrert del av kommunens handlingsprogram. Det skal sikre et eierskap til tiltakene og at tiltakene gjennomføres.

4.3

- I kommunens reviderte anskaffelsesstrategi er det vektlagt at kommunens eksisterende ressurser skal utnyttes best mulig framfor å kjøpe nytt. Det gjelder bygningsmasse, møbler og annet utstyr.

4.4

- Kommunen deltar i forskningsprosjektet EarthresQue (Senter for Forskningsdrevet Innovasjon v/NMBU). Det skal utvikle teknologier og systemer for bærekraftig håndtering og behandling av avfall og overskuddsmasser. Ås deltar i arbeidsgruppa Rammeverk (lover, forskrifter, arealplaner, marked, innkjøp).

1.4 Medarbeidere og kompetanse

Mål 5

Ås kommune er en kostnadseffektiv og fleksibel organisasjon med kompetente og motiverte medarbeidere.

Slik gjøres det:

5.1: Være en attraktiv og fremtidsrettet arbeidsgiver som i størst mulig grad tilbyr hele og faste stillinger.

5.2: Samarbeide om å utvikle de kommunale tjenestene.

5.3: Tilrettelegge for kompetanseutvikling i tråd med kommunens behov.

RAPPORTERING MÅL 5:**5.1**

- Det er viktig med en bevisst, systematisk og strategisk satsing på kompetanse for at kommunen skal lykkes som samfunnsutvikler og som produsent av velferd. Kommunen må ha god nok kompetanse til å utføre og utvikle tjenestene innenfor gitte økonomiske rammer. Arbeidet med en overordnet rekrutteringsstrategi som også omhandler omdømmebygging/profilering av Ås kommune som arbeidsgiver er iverksatt og forventes ferdig i andre tertial. Heltidskultur er under implementering i driften.

5.2

Eksempler på samarbeid for utvikling av de kommunale tjenestene er:

- Fagnettverket Kultur og helse.
- Samarbeidet mellom virksomhetene Barnehage, Skole og Barn, unge og familie og BTI-modellen.
- Tverrfaglig tildeling av boliger i boligtildelingsutvalget (NAV Ås, Barn unge og familier, Forvaltning, Hjemmeboende og Eiendom)
- Prosjekt Fremtidens boliger: Tverrfaglig sammensatt gruppe for å kartlegge fremtidens behov for kommunale boliger.
- Temaplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdselsårer: Tverrfaglig sammensatt prosjektgruppe som jobber for en helhetlig utvikling av området.
- Restanseutvalg kommunale husleierestanser: Et samarbeid mellom Økonomi, NAV Ås og Eiendom/boligforvaltning
- Arealeffektive bygg, fase II: Bredt sammensatt styringsgruppe og arbeidsgrupper som skal sikre realisering av målene fra prosjektets fase I.
- Bosetting av flyktninger: Tverrfaglig sammensatt arbeidsgruppe som samarbeider om en helhetlig mottakelse av flyktninger (NAV Ås, Skole, barnehage, Helse og mestring, Eiendom og Kultur og samskaping)
- Boligteam – tverrfaglig sammensatt gruppe som arbeider for at innbyggere/brukere som har en varig funksjonsnedsettelse skal kunne få nødvendig tverrfaglig bistand til å tilrettelegge/tilpasse sin bolig, slik at de kan fungere i eget hjem.

5.3

Tiltak som er i gang for å legge til rette for kompetanseutvikling er:

- Det gjennomføres jevnlig felles opplæring og kompetansetiltak innen arbeidsgiverområdet, samt kontinuerlig i ikt-systemer og støtteverktøy. Felles kompetansetiltak publiseres på intranett.
- Kommunen har søkt og fått tildelt midler til kompetansehevende tiltak for ansatte i oppvekstsektoren. Det er inngått en samarbeidsavtale med Universitetet i Sørøst-Norge (USN) om gjennomføring av disse tiltakene.
- Oppvekst har utarbeidet en strategisk plan for tverrfaglig kompetanseheving som følges
- Prosjektet «Heltidskultur i helse og mestring» er avsluttet og er under implementering i driften.
- Det er søkt om og tildelt midler til kompetansehevende tiltak til ansatte i helsesektoren som ønsker å heve sin kompetanse innenfor ulike felt.
- Enhet Kommunalteknikk er godkjent som læringsbedrift. Det er innført ny vaktordning for ansatte for å sikre en mer sikker og kostnadseffektiv drift.
- Fagarbeidere i eiendom får tilbud om å ta fagbrev i byggdrifterfaget – et gratis tilbud fra Arbeidslivets kompetansesenter i samarbeid med Viken fylkeskommune.

1.5 Digitalisering

Mål 6

Ås kommune har brukervennlige digitale løsninger for innbyggere og ansatte som bidrar til utvikling, effektivisering og økt inkludering for å møte de ulike samfunnsutfordringene.

Slik gjøres det:

- 6.1: Utvikle løsninger som legger vekt på brukernes behov og tilbyr brukerstøtte, forenkling og automatisering.
- 6.2: Prioritere og realisere de gode ideene og aktiviteter som gir gevinst for tjenestene.
- 6.3: Utvikle den digitale kompetansen til ansatte og innbyggere.
- 6.4: Samarbeide om integrerte og helhetlige løsninger.
- 6.5: Vektlegge informasjonssikkerhet og personvern.
- 6.6: Være pådriver for at det etableres infrastruktur som gir fleksible arbeidsordninger for ansatte og innbyggere.

RAPPORTERING MÅL 6:**6.1**

- Det jobbes med å bytte ut programvare til bruk for kommunikasjon med foreldre i barnehage og skoler.
- Ved omlegging av nettsidene er det lagt vekt på å bygge opp tjenesten med utgangspunkt i brukernes behov. Det er fortsatt behov for å arbeide videre med automatisering og forenkling av tjenester til innbyggerne. Kommunen tar stadig i bruk digitale søknadsskjemaer, men potensiale for å øke tilbudet er stort.

6.2

- Prioritering og vektning av digitaliseringsprosjekter gjøres løpende gjennom partnersamarbeidet i StorFollo IKT. Det er utarbeidet en vektingsmodell hvor man vurderer innmeldte IKT-behov etter bestemte kriterier som sikrer at målene i digitaliseringsstrategien nås.

6.3

- I perioden er det startet opp et pilotprosjekt, Digihjelp, som skal gi kompetanseheving for innbyggere med lav digital kompetanse. Som et ledd i innføring av Microsoft 365 er det gjennomført kurs, men det er fortsatt et stort behov for å heve kompetansen i organisasjonen. Det er også gjennomført obligatorisk kurs i IKT-sikkerhet for alle ansatte.

6.4

- Det er utarbeidet en retningslinje for informasjonsforvaltning som trekker opp prinsipper for bruk, gjenbruk og gjenfinning av data.

6.5

- Innføring av Microsoft 365 og omlegging til skybasert infrastruktur har gitt økt sikkerhet og mer fleksible og moderne arbeidsverktøy for samhandling og kommunikasjon internt. Dette er de største prosjektene som er gjennomført i perioden.

6.6

- Alle elever og ansatte i Ås-skolen har 1:1 med digitale hjelpemidler. Elevene på barnetrinnet har læringsbrett (Ipad), elevene på ungdomsskolen har PC. Vektingen i bruken av digitale og fysiske læremidler skal avgjøres av målet med opplæringen og hver enkelt elev sitt behov for tilpasning.

1.6 Kommunikasjon

Mål 7

Ås kommunes informasjons- og kommunikasjonskanaler er tilgjengelige, trygge og gjenkjennelige, raske og effektive, og det er lagt til rette for dialog og medvirkning.

Slik gjøres det:

7.1: Kommunisere og informere slik at det er samsvar mellom tjenestene kommunen leverer og forventningen innbyggerne har til de samme tjenestene.

7.2: Være åpen, tydelig og tilgjengelige for innbyggere og andre målgrupper i alle deler av kommunen.

7.3: Informere om kommunens rolle som samfunnsutvikler og kommunisere med innbyggere og andre om aktiviteter og tilbud hvor kommunen er involvert. Legge til rette for deltakelse, medvirkning og frivillighet.

7.4: Kommunisere internt for å få økt samhandling på tvers av organisasjonen, jobbe smartere og mer effektivt, samt synliggjøre kommunens profil som arbeidsgiver.

7.5: Ha en trygg og forsvarlig kommunikasjon og informasjon i tråd med gjeldende lovverk.

RAPPORTERING MÅL 7:**7.1**

- Nettsidene for virksomhet Helse- og mestring er gjennomgått for at innholdet skal være mer brukervennlig. Det jobbes videre med å kvalitetssikre skjemaer og linker.
- Planlagt utbedring av telefonsentralen er utsatt og alternative løsninger har ikke fungert. Innbygger-service har derfor utfordringer med å levere en god nok telefontjeneste.

7.2

- Mestrings-trappen er ferdig utviklet. Dette er et digitalt verktøy for å få informasjon om kommunens helsetjenester. Den skal integreres som en del av nettsidene for virksomhet Helse og mestring.
- Enhet Kommunalteknikk jobber med å informere innbyggerne tidlig om planlagte og pågående arbeider som påvirker tjenestene. Informasjon skal være tilgjengelig på kommunes hjemmesider.
- Entreprenørportalen er et søknadssystem for arbeider på private stikkledninger for vann og avløp. Den er forventet å være operativ fra 1. mai 2023. Informasjon om portalen vil bli lagt ut på kommunens hjemmeside, og sendt til lokale entreprenører/rørleggere per e-post.

7.4

- Se kapt. 1.1, punkt 1.8

1.7 Samfunnssikkerhet og beredskap

Mål 8

Ås kommune er et trygt og robust samfunn som forebygger og reduserer skadevirkningene dersom uønskede hendelser inntreffer.

Slik gjøres det:

8.1: Styrke beredskapsarbeidet i egen organisasjon gjennom økt kunnskap, systematisk forebyggingsarbeid og testing av beredskap og planverk.

8.2: Samarbeide med private og offentlige aktører for å kartlegge, forebygge og begrense uønskede hendelser.

8.3: Forebygge uønskede konsekvenser som følge av bortfall av strøm og vannforsyning.

8.4: Bidra til økt geografisk stedsfesting av risiko til bruk i arealplanleggingen.

8.5: Arbeide målrettet med klimatilpasning og samfunnssikkerhet i planleggingen og forebygge konsekvenser av flom, ras, skred og tørke.

8.6: Aktivt trene egen organisasjon i årlige beredskapsøvelser for å være godt rustet til innsats dersom det oppstår uønskete hendelser.

RAPPORTERING MÅL 8:**8.1**

- Risiko- og sårbarhets-analyse (ROS-analyse) for barnehagene er under revisjon og ferdigstilles høsten 2023. Denne danner grunnlaget for utarbeidelse av en beredskapsplan for barnehagene med tilhørende tiltakskort.
- Virksomhet Barn, unge og familier skal gjennomføre en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse høsten 2023.

8.1 og 8.6

- Risiko- og sårbarhets-analyse (ROS-analyse) for virksomhet Helse- og mestring er revidert. Det er utarbeidet en beredskapsplan med tilhørende tiltakskort basert på analysen.
- Arbeidet med revisjon av kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse er påbegynt. Ferdigstilles høsten 2023.
- Det er laget en plan for oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap. Planen inneholder blant annet et øvelsesprogram for alle virksomheter.
- Kriseledelsen er kurset i proaktiv stabsmetodikk og har gjennomført flere øvelser for å trene på metodikken.
- ROS-analyse for vann- og avløpssektoren er ferdigstilt. Beredskapsplaner for kommunalteknikk er revidert, basert på analysen.
- Det er laget en ny vaktordning som skal sikre kontinuitet og robusthet for vannforsyning og avløpshåndtering.
- Analysen er en del av grunnlaget for temaplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø 2023-2035.
- Kommunen som eier av vann- og avløpsledninger praktiserer en streng håndtering av tilkobling av ledningsnett. Dette for å ivareta kommunens ansvar som vannverkseier etter forsyningsforskriften.

1.8 Klima**Mål 20**

Det direkte klimagassutslippet i Ås kommune er redusert med 65 % i 2030 og med 90-95 % i 2050 sammenlignet med utslippsnivået i 2017. Ås er klimanøytral i 2050.

Slik gjøres det:

- 20.1: Redusere klimagassutslippene fra transportsektoren både for intern- og gjennomgangstrafikk.
- 20.2: Redusere klimagassutslippene fra stasjonær forbrenning uten å øke elektrisitetsforbruket.
- 20.3: Redusere klimagassutslippet fra avfalls- og avløpssektoren.
- 20.4: Øke matproduksjonen i landbruket uten at klimagassutslippene øker.
- 20.5: Redusere det indirekte klimagassutslippet.
- 20.6: Redusere klimagassutslipp fra byggeplasser.

RAPPORTERING MÅL 20:

Se rapporteringen på klimabudsjettet.

1.9 Folkehelse

Kommunen skal arbeide helsefremmende og forebyggende for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risiko for sykdom og tidlig død blant innbyggerne. Folkehelseoversikten for Ås gir et grunnlag for satsingsområder som det skal legges vekt på i egne prosjekter og i de ulike tjenesteområdene der det er relevant.

1. Bidra til trygge og gode bomiljøer der en legger vekt på boligsammensetning og universell utforming. Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor arealforvaltning (kapt. 2.4) og bolig og eiendomsforvaltning (kapt. 2.6).

Eks. på tiltak:

- Det gis innspill og faglige råd i kommunens plan- og folkehelseforum der reguleringsplaner for nye utbyggingsområder diskuteres, samt på interne oppstartsmøter for nye reguleringsplaner for utbygging.

2. Gjennomføre tiltak som resulterer i økt bruk av sykkel, gange og kollektiv. Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor arealforvaltning (kapt. 2.4) og teknisk infrastruktur (kapt.2.5) samt tiltak i klimabudsjettet.

Eks. på tiltak:

- Sykle til jobben kampanjen er gjennomført, med middels deltakelse.
- Sykkelvårslipp ble arrangert, hvor over 150 sykler fikk gratis sykkelsjekk
- Det er etablert hjertesone ved Brønnerud og Nordby skole.
- Det legges til rette for at ansatte skal kunne bruke sykkel framfor bil i tjenesten. Flere arbeidsplasser har fått tjenestesykler med midler fra Viken fylkeskommune. Det planlegges å kjøpe inn flere el-sykler i tjenestene.
- Bygdebikeordningen er avsluttet. Over 30 sykler er gitt til flyktninger, og de resterende blir brukt til kommunens sykkelopplæring og skal deles ut til grunnskolene.

3. Legge til rette for aktiviteter som bidrar til at befolkningen opplever flere leveår med god helse og trivsel.

Dette området må ses i sammenheng med det arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt.2.1) samt helse og mestring (kapt.2.2).

Eks. på tiltak:

- Fulgt opp «Leve hele livet-reformen» med aktiviteter i vedtatt tiltaksplan.
- Holdt foredrag til aldergruppa 55+ om hvordan legge til rette for å opprettholde god helse og trivsel.

Etablere møteplasser som er inkluderende og tilgjengelige på tvers av generasjoner og uavhengig av sosiale eller økonomiske forutsetninger.

Dette området må ses i sammenheng med det arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt.2.1), helse og mestring (kapt.2.2) og kultur og fritid (kapt. 2.3).

Eks. på tiltak:

- Det er søkt og mottatt midler fra Viken fylkeskommune til utbedring av stien nord for Kinnsåsen.
- Det er mottatt 50.000,- fra Kartverket til kartlegging av tilgjengelighet i friluftsområder. Kartleggingen er gjennomført i august.

4. Forebygge og snu en negativutvikling i barn og unges psykiske helse med bl.a. et bedre helsetilbud. Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt. 2.1.) og kultur og frivillighet (kapt. 2.3).

Eks. på tiltak:

- Ungdomslos som sammen med SLT koordinator og politiet samarbeider om å følge opp ungdommen med forebyggende tiltak.

5. Utjevne sosiale forskjeller med vekt på barn som vokser opp i lavinntektsfamilier.

Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt. 2.1.) og kultur og frivillighet (kapt. 2.3).

6. Vektlegge kultur- og friluftsliv som helsebringende aktiviteter i tjenestetilbud.

Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor bl.a. oppvekst og opplæring (kapt. 2.1.), kultur og frivillighet (kapt. 2.3) og arealforvaltning (kapt. 2.4).

7. Ta vare på naturområder nær tettsteder som arenaer for hverdagsaktivitet, turer og friluftsliv.

Dette området ses i sammenheng med arbeidet som pågår innenfor arealforvaltning (kapt. 2.4) og teknisk infrastruktur (kapt. 2.5).

Eks. på tiltak:

- Utarbeidelse av kommunedelplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdselsområder.

2 Virksomhetsområder

2.1 Oppvekst og opplæring (9-14)

Mål 9

Ås kommune har et inkluderende oppvekstmiljø med kompetente fagmiljøer som jobber tverrfaglig for å ivareta barns og familiers behov.

Slik gjøres det:

- 9.1: Innføre tverrfaglig samhandlingsmodell som involverer alle aktuelle virksomheter.
- 9.2: Sikre tidlig innsats ved å sette inn målrettede tiltak tidlig i barnehager, skoler og familier uten unødvendige byråkratiske prosesser.
- 9.3: Utvikle kunnskapsbasert praksis som skaper tilhørighet for den enkelte, inkluderer alle i fellesskapet og motvirker utenforskap.
- 9.4: Sikre gode overganger mellom tjenester.
- 9.5: Sikre gode bomiljøer for alle.
- 9.6: Utjevne sosiale forskjeller med vekt på barn som vokser opp i lavinntektsfamilier.

RAPPORTERING MÅL 9:**9.1**

- Virksomhet Oppvekst er i gang med å gjennomføre samhandlingsmodellen Bedre Tverrfaglig innsats (BTI) i hele virksomheten. Viktige tiltak i implementeringen er å etablere opplæringsarenaer og samhandlingsarenaer.
- BTI-nettverk er etablert og starter opp høst 2023.

9.2

- Effekten av tidlig innsats viser en mer helhetlig tilnærming til inkludering og det spesialpedagogiske feltet. Ås kommune erfarer at innføringen av BTI er et viktig hjelpemiddel for at barn, unge og familier som strever skal få hjelp på et tidligere tidspunkt. Evaluering viser at flere barn, unge og familier som strever får hjelp tidligere enn før.
- Opplæring av ansatte innenfor TIBIR er gjennomført, det er laget en plan for veiledning av disse ansatte.

9.3

- Det er utarbeidet en strategisk plan for tverrfaglig kompetanseheving for å sikre helhetlig praksis og kunnskap på tvers av virksomhetene Barnehage, Grunnskole og Barn, familier og unge. De fleste av tiltakene blir finansiert av tilskuddsmidler fra statsforvalter.
- Tiltaksdelen til plan for samordnet og helhetlig innsats for barn og unge i Ås 2020-2024 er revidert med nye tiltak.

9.4

- Plan for overgang barnehage-skole, SFO er under revidering.

9.5

- Alle planer som kan påvirke barn og unges oppvekstmiljø legges frem for Planforum, hvor målet er å bidra til å belyse hvordan en plan blant annet barn og unge påvirker barn og unges liv.

9.6

- Kommunen har søkt og fått midler fra Bufdir som skal bidra til at barn som lever i lavinntektsfamilier skal få bistand til å delta i fritidsaktiviteter og kulturlivet i Ås-samfunnet. Midlene skal brukes til ferieaktiviteter, fritidskasse og aktiviteter i regi av ungdomshus, lag og foreninger.
- 11 barnefamilier har fått lånetilsagn på startlån for kjøp av bolig pr 2. tertial. Av disse har 6 familier kjøpt bolig.

Mål 10

Barnehagene i Ås legger til rette for gode dannelsesprosesser som setter barn i stand til å mestre livets utfordringer.

Slik gjøres det:

- 10.1: Jobbe etter felles holdninger og verdier gjennom prosjekterende arbeidsmåter.
- 10.2: Gjennomføre kompetansehevende tiltak.
- 10.3: Utvikle tverrfaglig profesjonsfellskap i barnehagen.
- 10.4: Jobbe forebyggende for å sikre et godt psykososialt miljø i barnehagen.
- 10.5: Videreutvikle det pedagogiske arbeidet basert på Reggio Emilias barnehagefilosofi.

RAPPORTERING MÅL 10:**10.1**

- Det er gjennomført kompetansetiltak for alle ansatte i barnehagene basert på den enkelte barnehages behov. Nettverkssamlinger, fagsamlinger og ledernetverk har inneholdt elementer fra felles verdigrunnlag som barnehagene støtter seg på, og som er i tråd med nasjonale føringer om inkludering, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid.

10.2

- Det er utarbeidet en Strategisk plan for tverrfaglig kompetanseheving som beskriver hvilke kompetansehevingstiltak som er planlagt. Det er gjennomført plandag med fokus på kompetanse innenfor autisme, inkludering, læringsmiljø, barnesamtaler, tverrfagligmøter, BTI og Tibir.
- Tiltakene i Barnehagebasert kompetanseplan er påstartet

10.3

- Det jobbes kontinuerlig mer å utvikle profesjonsfelleskapet i barnehagene slik at kvaliteten styrkes og opprettholdes over tid. Det er etablert flere tverrfaglige samhandlingsarenaer.

10.4

- Kommunen har søkt om og fått tildelt midler til å videreutvikle arbeidet med et inkluderende læringsmiljø. Det har blitt utarbeidet nye planer og rutiner for å forebygge et

godt psykososialt miljø i barnehagene. Et eksempel på tiltak er kurs om å skrive aktivitetsplaner med tilhørende refleksjon over egen praksis i alle barnehagene.

10.5

- Systemer som fremmer refleksjon og utvikling videreutvikles.

Mål 11

Ås-skolen bidrar til faglig og sosial utvikling hos elevene slik at de har best mulige forutsetninger til å håndtere egne liv og bidra i samfunnet.

Slik gjøres det:

11.1: Styrke lærernes faglige samarbeid og utvikle profesjonsfellesskap på alle nivåer.

11.2: Arbeide systematisk med å sikre at elevene opplever en trygg og god skolehverdag.

11.3: Følge opp alt skolefravær systematisk.

RAPPORTERING MÅL 11:

11.1

- Grunnskole har over en 3-års periode samarbeidet med FIKS (Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen) ved Universitetet i Oslo om innføringen av nye læreplaner. Samarbeidet skal styrke det faglige samarbeidet og styrke det profesjonsfaglige samarbeidet både internt på den enkelte skole og i Ås-skolen samlet sett.
- Grunnskole har søkt om midler via Dekomp-ordningen til Statsforvalteren under hovedoverskriften Inkluderende læringsmiljø med USN (Univeritetet i Sørøst Norge). Dette samarbeidet har startet opp i august 2023 ved at USN har bidratt både på skoleledersamling og felles plandag for alle ansatte i Ås-skolen.

11.2

- Arbeidet med å sikre alle elever en trygg og god skolehverdag er det et hovedfokus i Ås-skolen som det jobbes kontinuerlig med. Elever som har det trygt og godt på skolen har bedre forutsetninger for å lære. Ås kommune har en overordnet plan for dette arbeidet for både barnehage og skole, i tillegg har den enkelte skole en plan som beskriver hvordan skolen arbeider. Det startes opp et felles arbeid i samarbeid med USN for å revidere skolens lokale handlingsplaner i løpet av skoleåret 2023/24.
- Flere elever strever bl.a. psykisk, med opplevd utenforskap og lite stabilitet i familiære forhold. Korona-pandemien førte til at elevene mistet 2 år med verdifull sosial trening i kritisk utvikling. Dette preger skolehverdagen for mange av elevene.
- Elevundersøkelsen (2022) viser at skole- og læringsmiljø i Ås er preget av trivsel. Det er likt med landsgjennomsnittet. Dette er et kontinuerlig fokus i skolens arbeid.

- Av elevene på 7. trinn svarer ca. 10 % at de har blitt mobbet på skolen. Dette er på nivå med landssnittet. En større del en landssnittet har opplevd digital mobbing. Dette stemmer med skolenes opplevelse av at elevene strever med livet på sosiale medier. Et samarbeid med foreldre vil være avgjørende når tiltak settes inn på dette området.
- Av elevene på 10. trinn svarer 6,8 % at de har opplevd mobbing på skolen. Dette ligger under landssnittet. Her er andelen som opplever digital mobbing lav, og lavere enn landssnittet.
- Virksomhet Grunnskole og Barnehage har søkt og fått tildelt midler via Dekomp-ordningen. Midlene skal brukes i arbeidet med inkluderende læringsmiljø. Ås kommune skal samarbeide med Universitetet i Sørøst Norge om dette.
- Det er laget en strategisk plan for tverrfaglig kompetanseheving for Ås kommune. Den beskriver kompetansehevingstiltak som er planlagt å bidra til at elevene får en trygg og god skolehverdag. Pedagogisk utviklingsplan for Ås kommune definerer at arbeidet med elevenes psykososiale læringsmiljø er et utviklingsområde. Dette skal det jobbes med på alle skolene i Ås. For Nordbytn ungdomsskole er det søkt ekstern bistand, og elever, ansatte og foresatte melder at tiltakene som er satt inn ved skolen har positiv effekt.

11.3

- Når flere elever strever, fører det ofte til at flere elever har bekymringsfullt høyt fravær fra skolen. Arbeidet for å sikre høy grad av tilstedeværelse hos elevene, henger sammen arbeidet som blir gjort for å sikre at elevene opplever en trygg og god skolehverdag. Det tas tidlig kontakt i et fraværsløp for å avdekke årsak og sammenheng rundt fravær.
- Ås kommune har nedsatt en arbeidsgruppe for å revidere den eksisterende rutinen om bekymringsfullt fravær, dette arbeidet er planlagt slutført i desember 2023

Mål 12

Ås kommune yter tidlig innsats slik at barn, unge og familiene deres opplever trygghet, mestring og utvikling.

Slik gjøres det:

12.1: Tilpasse hjelp til barn, unge og familiene deres slik at de opplever at denne har en ønsket effekt.

12.2: Ha nødvendig og oppdatert kunnskap og kapasitet til å oppdage barn, unge og familier som trenger støtte og tillegg utfordringer på et tidlige tidspunkt.

12.3: Etablere tverrfaglig samarbeid slik at de som trenger ekstra oppmerksomhet, opplever at beslutninger fattes i samråd med dem selv.

12.4: Ha nulltoleranse mot alle former for diskriminering.

RAPPORTERING MÅL 12:

12.1

- Barn, unge og familier har mer komplekse og alvorlige hjelpebehov enn tidligere. Dette har ført til at virksomhet Barn, unge og familier har igangsatt kompetanseheving av ansatte for å kunne gi tilpasset og effektiv hjelp bl.a i form av gruppetilbud.

12.2

- 17 ansatte i virksomhet Oppvekst har tatt kurs i en evidensbasert rådgivningsmodell. Det skal bidra til systematisk veiledning til foreldre som strever i foreldrerollen. For å klare å møte det økende behovet, tilbys det ulike former for gruppetilbud til foreldre. Gruppetilbud til barn og unge er under utvikling.

12.3

- For å sikre at tiltakene oppleves som effektive for innbyggerne har flere av tjenestetilbudene i virksomhet Barn, unge og familier igangsatt Feedback-orienterte tjenester (FIT). FIT er et systematisk verktøy som skal bidra til at tjenestemottager kontinuerlig gir tilbakemeldinger om effekten av hjelpen.
- Virksomhet Barn, unge og familier har ansvar for møteledelse og innkallinger til de tverrfaglige ressursteamene for henholdsvis barnehage og skole, samt er knutepunktet i samhandlingen med barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikk (BUP).

12.4

- Det jobbes kontinuerlig med det psykososiale miljøet i barnehager og skoler, i nært samarbeid med hjelpetjenestene i virksomhet Barn, unge og familier.

Mål 13

Ås kommune har tjenester til gravide, vordende foreldre, barn og unge som bidrar til god helse, mestring og livskvalitet.

Slik gjøres det:

13.1: Ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for å kunne oppdage og bistå gravide, vordende foreldre, barn og unge med nødvendig og rett hjelp til rett tid.

13.2: Ha universelle tiltak og drive forebyggende arbeid for god psykisk helse.

RAPPORTERING MÅL 13:

13.1

- Jordmødre og helsestasjonen har gjennom opplæringsprogrammet «Tidlig Inn» tatt i bruk en kartleggingsmetode for å avdekke rus og psykiske utfordringer. Det har ført til at jordmor og helsesykepleier fanger opp flere gravide som har behov for bistand. Noen får tilstrekkelig hjelp av å følges opp med ekstra konsultasjoner, mens andre henvises videre til voksentjenesten og/eller til spesialisthelsetjenesten. Gjennom Tidlig Inn-programmet fikk

ansatte også opplæring i tegn og symptomer på vold og omsorgssvikt og opplæring i samtalemotodikken Motiverende intervju.

13.2

- Barnehage og skole legger vekt på arbeidet med inkluderende og trygge læringsmiljø for barn og unge. Helsestasjonen og skolehelsetjenesten når barn og unge i skolealder. I tillegg har kommunen to ungdomshus. Disse arenaene er viktige i det forebyggende arbeidet. Her kan barn og unge kan få kontakt med øvrig hjelpeapparat når det er nødvendig.

Mål 14

I Ås kommune har personer med nedsatt funksjonsevne mulighet til å delta i samfunnslivet på lik linje med andre innbyggere. Familier med barn og unge med funksjonsnedsettelse får god oppfølging og avlastning i hverdagen. FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne skal ligge til grunn for kommunens arbeid for denne gruppen.

Slik gjøres det:

14.1: Legge til rette for aktiviteter med universell utforming.

14.2: Prioritere ressurser slik at personer med nedsatt funksjonsevne får nødvendig assistanse og kan delta på lik linje med andre.

RAPPORTERING MÅL 14:**14.1**

- Barnehager, skoler og fritidsarenaer i Ås kommune tilstreber å legge til rette for aktiviteter med universell utforming, hvor barna og unge kan delta.
- Eiendom har utført tilpasninger av Nordbytn ungdomsskole for bedre tilgjengelighet
- Ordninger som støttekontakt, brukerstyrt personlig assistanse er bl.a. tjenester som muliggjør at innbyggere kan delta på lik linje med andre

14.2

- Kommunen har støttekontakter som kan bistå barn som er i behov for assistent for å kunne delta på lik linje med andre.

2.2 Helse og mestring (15-17)

Mål 15

Innbyggere i Ås bor hjemme lengst mulig fordi de mestrer eget liv, tjenestene gis til hele mennesket i hele kommunen, og kommunens tjenester samhandler seg imellom og med brukerne.

Slik gjøres det:

15.1: Legge til rette for at innbyggerne planlegger for egen alderdom og mestrer eget liv lengst mulig.

15.2: Se hele mennesket med både fysisk og psykisk helse.

15.3: Utvikle tjenestetilbud i Ås sentrum og Ås nord.

15.4: Samhandle på tvers av virksomhetene og gi et godt tilpasset tilbud til den enkelte med færrest mulig tjenesteytere per bruker.

15.5: Sikre boliger som ivaretar innbyggernes behov.

15.6: Samarbeide interkommunalt og med distriktpsikiatrisk senter (DPS) om ambulerende helhetlige tjenester til de som sliter mest innenfor rus/psykiatri.

15.7: Tilrettelegge for ulike boformer med sosiale fellesfunksjoner.

RAPPORTERING MÅL 15:

15.1/15.2

- Forvaltningen er styrket med fokus på gode kartlegginger av bl.a. innbyggerens egne ressurser og tildele tjenester på rette nivå. Styrkingen legger ekstra vekt på psykisk helse og rehabilitering. Det gir grunnlag for mer riktige vurderinger og prioriteringer. Rehabilitering og psykisk helse har fått større plass i dette arbeidet.
- Det gis råd -og veiledning om mestring og forebygging gjennom bl.a. tilrettelegging i hjemmene, bruk av velferdsteknologi og hjelpemidler. «Mulighetsrommet» benyttes som visningsrom av ulike teknologiske løsninger, seniorkontakten og aktuelle ansatte gir tidlig råd og veiledning i sitt daglige arbeid.

15.3

- Frisklivssentralen er i gang igjen og satser på tidlig innsats og fysisk aktivitet i grupper. Det planlegges aktivitetsgrupper nord i bygda. For å nå aldersgruppa 50+ ble det arrangert et seminar i april med mange deltakere.

15.4

- Kalenderplan er innført som en del av heltidskultur prosjektet i hjemmesykepleien sør. Dette planlegges også for andre tjenestesteder. Større stillinger vil bl.a. gi færre tjenesteytere hos den enkelte innbygger og mer kontinuitet i tilbudet.
- Samhandling på tvers og helhetlige tjenester er et kontinuerlig arbeid som har høy prioritet.

15.5

- Det har over tid pågått et arbeid for å se på kommunens boligmasse og den mest hensiktsmessige bruken av disse. Dette arbeidet er ikke slutført, men forventes avklart i løpet av 2023.
- Ergoterapeuter, fysioterapeuter, ansatte i hjemmebasert tjenester, sammen med saksbehandlere for Husbankens låne- og tilskuddsordninger bistår med å tilrettelegge boliger med mindre og større grep. Hensikten er at innbyggerne i Ås skal kunne bo hjemme så lenge som mulig.

15.6

- Samarbeidstilbudet FACT (Flexible Assertive Community Treatment) er en fleksibel, aktiv oppsøkende behandling. Distriktpsykiatrisk senter (DPS) og kommunene Nesodden, Frogn og Ås samarbeider om dette tilbudet. Tilbudet gis til personer med alvorlig psykiske lidelser. Det har base på Granheimtunet på Solberg.
- Det er startet et helseteam sammen med politiet, DPS og representanter fra kommunen. Dette teamet jobber med samfunnsvern med vekt på de innbyggerne som kan opptre truende og være farlig for lokalsamfunnet.

15.7

- Tilrettelegge for ulike boformer med sosiale fellesfunksjoner tas inn i arbeidet med reguleringsplanene som utarbeides. Kommunen ser også på hvilke muligheter det er for å tilrettelegge for sosiale fellesfunksjoner i allerede eksisterende bygg.

Mål 16

Ås kommune er et demensvennlig samfunn og har differensierte institusjonstjenester som møter behovet om kortere og færre sykehusinnleggelse.

Slik gjøres det:

16.1: Utvikle Moertunet til å bli et ressurscenter innenfor demens.

16.2: Utvikle Moer helsehus til et forsterket sykehjem med tjenestetilbud innen pleie, opptrening, rehabilitering og lindrende- og etterbehandling.

RAPPORTERING MÅL 16:

16.1

- Det arbeides med å utvikle Moertunet til å bli et ressurscenter for demens. Et viktig signal om at kommunen gjør det riktige, er at Ås ble kåret til årets demensvennlige kommune 2022. Begrunnelsen for prisen er blant annet samarbeidet mellom helse og kultur om satsningen på Ås som demensvennlig samfunn.
- For å øke kunnskap og kompetanse om demensvennlig samfunn er det i år arrangert allmøter for innbyggere og ansatte i næringslivet i Ås. Det er interesse for dette, og flere butikker har fått sertifiseringsbeviset.

- Det er flere ansatte med videreutdanning i demens og psykiatri. En institusjonslege er med i en referansegruppe som skal utarbeide et e-læringskurs «E-læring Basal demensutredning for leger» i regi av Kompetansesenter for aldring og eldrehele i Norge.
- Musikkterapi brukes daglig i avdelingene.
- Det er etablert et eget kor for personer med demens. Koret består av beboere på sykehjemmet, brukere av dagsenteret og hjemmeboende.
- Det er ansatt fag/kvalitets-sykepleier i 30% stilling som bl.a. skal kartlegge kompetansebehov, systematisere intern undervisning og fronte ressursenteret eksternt i ulike fora.

16.2

- Det arbeides med å utvikle Moer helsehus med tjenestetilbud innen pleie, opptrening, rehabilitering, lindrende- og etterbehandling:
- Vi arbeider strategisk med innhold i hva Moer helsehus skal være utfra dagens og framtidens behov.
- I alle formelle møter med brukerråd og pårørende, og til andre interessenter informeres det om tjenesten.
- Det er i den medisinske korttidsavdeling helsehus-profilen er mest synlig. Moer helsehus har kompetanse og erfaring nok til å ta imot de fleste av pasientene fra A-hus. På denne måten vil pasientene komme raskere tilbake til kommunen. Moer helsehus er opptatt av at pasienter ikke skal legges inn på sykehus hvis det kan gis samme tjeneste på helsehuset.
- For langtidsavdelingene har ikke endringen til helsehus vært like fremtredende hittil i 2023, men dette vil det jobbes aktivt med videre ut dette året. Antall langtidsplasser er redusert etter sammenligning av dekningsgraden med andre kommuner. Moer helsehus ligger nå på samme nivå som sammenlignbare Follokommuner og landet ellers. Nasjonale føringer og mål 15 i kommuneplanens samfunnsdel sier at innbyggere skal bo hjemme lenger før de eventuelt får vedtak om sykehjemsplass. Dette gir utslag i at pasienter som kommer inn på langtidsavdelingen er sykere enn tidligere.
- Utvikle samarbeidet med Ås kommunale fastlegekontor som har sine lokaler i samme bygg. De har allerede gått til innkjøp av medisinsk faglig utstyr (ultralydapparat) sammen som kan brukes både på fastlegekontoret og helsehuset. Da gis alle legene opplæring av utstyret. Det finnes også blant annet EKG og blærescan som kan brukes i begge enhetene.

Mål 17

NAV Ås inkluderer flere av de med nedsatt arbeidsevne, de som mottar økonomisk stønad, innvandrere utenfor EU/EØS, unge og langtidsledige på arbeidsmarkedet.

Slik gjøres det:

17.1: Øke veiledernes kompetanse om inkludering.

17.2: Bygge ut arbeidsgiverkontakten ytterligere.

17.3: Utforske og forberede et utvidet NAV-samarbeid på tvers av kommunegrensene om flere tjenester.

17.4: Videreutvikle samarbeidet med læringscenteret.

17.5: Videreutvikle samarbeidet med Ås internasjonale kultursenter ved kulturskolen og andre aktuelle tjenester i kommunen.

RAPPORTERING MÅL 17:**17.1**

- Det er utarbeidet en overordnet kompetanseplan. Inkluderingskompetanse er et av de sentrale satsningsområdene. I det begrepet ligger veilednings-, markeds- og relasjonskompetanse.
- Alle ansatte som jobber med å følge opp innbyggerne i Ås kommune skal gjennomføre kollegaveiledning. Dette skal gjennomføres kontinuerlig og følges opp halvårlig av NAV-leder. Kontorets allmøter, fagmøter og statusmøter brukes til å jobbe med kompetanseheving.

17.2

- Strategisk rammeverk for markedsarbeidet i NAV skal bl.a. bidra til at tjenestene som leveres til arbeidsgivere er helhetlige, koordinerte og brukerrettede. NAV Ås jobber primært inkluderingsbasert, og i mindre grad rekrutteringsbasert. Det prioriteres å samarbeide med de virksomhetene som ønsker å inkludere arbeidssøkere som er i NAV sine prioriterte målgrupper i tråd med strategisk rammeverk for markedsarbeid. Det er gjennomført møter med aktuelle arbeidsgivere i Follo-regionen med mål om å inngå inkluderingsavtaler.

17.3

- NAV-kontorene i Follo samarbeider om spesifikke tjenester som for eksempel samarbeid om individuell jobbstøtte (IPS) og supported employment (SE).

17.4 og 5

- NAV Ås og Ås læringscenter samarbeider om introduksjonsprogram til nyankomne flyktninger til kommunen. Det samarbeides også om praksis til deltakerne og samtaler om individuell plan. NAV Ås holder kurs for deltagere om arbeidsliv og økonomi. Det er også inngått samarbeid om norskopplæring som et alternativ til å kjøpe tiltak fra tiltaksenheten i NAV.
- Ås læringscenter ønsker å være et ressurscenter for voksenopplæring i regionen. Med dette målet for øyet har senteret økt antall kveldskurs på skolen, vi kommer til å ha kveldskurs på tre nivåer, og økt også mengden prøver. Vi kjører nå norskprøver fire ganger per år, og samfunnskunnskapsprøve (som trengs for å få statsborgerskap) hver måned. Vi oppretter også midlertidig et digitalt norskkurs.
- Ås læringscenter samarbeider med kommunale enheter som kulturskolen om f.eks. språkkafe og et ukrainsk kor og miljørådgiver om utdeling av noen sykler i forbindelse med opphør av Bygdebike (se klimabudsjettet). Læringscenteret har også samarbeid med kommunens samtaletjeneste som har kurs om psykisk helse med deltagerne. Det er opprettet en egen ungdomsgruppe for alderen 16-18 år som ikke har rett til intro, men som får egen undervisning i kommunen.
- Ås læringscenter har ansatt en jobbspesialist i 50% stilling for å effektivisere jobbsøking for deltakere i introduksjonsprogrammet, og bidra til at flere av flyktningene kommer ut i

arbeid. Jobbespesialisten skal hjelpe deltakere med å finne og søke jobber, samt å være en ressurs i opplæring i det å søke jobb. Dette gjøres i tett samarbeid med NAV Ås.

2.3 Kultur og frivillighet

Mål 18

Ås kommune har et godt og inkluderende kultur- og fritidstilbud for alle alders- og målgrupper, felleslokaler som samler lag og foreninger samt et godt opplæringstilbud innen kunst- og kulturfag i kulturskolen uavhengig av økonomi og sosiale forhold.

Slik gjøres det:

18.1: Utvikle gode betingelser for frivilligheten som grunnlag for fritidsaktiviteter for barn, unge og voksne, blant annet sommerskole.

18.2: Utvikle de kommunale kultur- og fritidstilbudene for å kunne dekke ny og økt etterspørsel. 18.3:

- Gi tilbud til alle aldersgrupper med vekt på gruppen 0-19 år ved bruk av kulturskolen som ressurscenter.
- Etablere fysisk og økonomisk tilgjengelige tilbud.

18.4: Etablere tilgjengelige og egnede arenaer og lokaler for kultur, idrett og andre fysiske- og fritidsaktiviteter.

18.5: Legge til rette for sambruk av offentlige bygg og anlegg.

18.6: Søke eksterne midler og samarbeidspartnere som kan bidra til å realisere prosjekter og tiltak i kommunen og i regionen.

18.7: Ta vare på og formidle kommunens kulturhistorie.

RAPPORTERING MÅL 18:

- Det gjennomføres tiltak for inkludering og for flyktninger.
- Det samarbeides med KS om to prosjekter:
- EØS-prosjekt med Jarocin by i Polen. Representanter fra byen var nylig på besøk og fikk bl.a. informasjon om kommunens arbeid med klima og miljø.
- Vertskap for delegasjon fra Latvia om byutvikling.
- Det er opprettet et kommunalt fagnettverk for kultur og helse.

18.1

- Bibliotekene samarbeider med enkeltpersoner og lag som ønsker en arena for arrangement.
- Det samarbeides med frivilligheten selv om det er lite stimuleringsmidler.
- Det er etablert ny portal for frivillige lag og foreninger på kommunens hjemmeside.

- Tre uker med sommercamp på Breivoll i samarbeid med Zuccarello-stiftelsen er gjennomført sommeren 2023 og planlegges videreført kommende år.

18.2

- Kultur- og fritidssektoren er fortsatt i en fase der både deltakelse og publikumstall ikke er tilbake til nivåene fra før pandemien, men det har likevel vært økning i aktivitet og tilbud.
- Kulturhus og kino varierer tilbudet og opplever svak økning i antall publikummere. Det er ansatt ny kinosjef.
- Bibliotekene har måttet redusere tilbud og åpningstider pga. ressursmangel.
- Nasjonalt pilotprosjekt «Fremtidens kulturskole» er avsluttet. Ås sine resultater av tiltak for inkludering og god psykisk helse ble løftet frem.
- Digihjelp prosjektet fortsetter, eksternt finansiert koordinator er ansatt og frivilligheten er sterkt involvert i kurs og drop inn tilbud.

18.3

- Alle aldersgrupper har et tilbud, men begrenset kapasitet gir ventelister på flere tilbud. Søkere over 19 år må dekke kostnaden for de ordinære tilbudene. Kulturskolen som ressurscenter samarbeider med de andre enhetene i virksomhet Kultur og samskaping og frivillige om å arrangeres åpne kurs og aktiviteter for alle.
- Kulturskolen gir et mangfoldig og bredt tilbud. På tross av at det tilføres mye eksterne tilskudd begrenser budsjettet muligheten for en utvidelse av tilbud nord i kommunen, og for grupper med spesielle behov.
- "Fritidskassen" ble lansert våren 2023 og her kan privatpersoner og lag/foreninger søke om stipend for enkeltdeltagere. Dette for å bekjempe utenforskap og gi flere barn og unge mulighet til å delta i fritidsaktiviteter. Mange har så langt søkt noe som viser at behovet er stort.

18.4

- Idretten har fått gode arenaer innendørs, men melder om behov for utendørsarenaer og et enklere tilgjengelig kontaktpunkt i kommunen. Utarbeidelse av kommunedelplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdselsårer følger bl.a. opp dette.
- Det er utfordringer med å ha nok tilgjengelige og egnede lokaler for kulturaktivitet.
- Med sterkt begrensede tilskuddsmidler til lag og foreninger er leiekostnader en utfordring.
- Kjøkken/serveringsløsningen på kulturhuset er ute på anbud. I mellomtiden bestilles mat fra kjøkkenet på Moer på dagtid/og ute på det frie marked på kveldstid og i helg. Dette gjør utleie av møterom på kveld og i helg noe mer begrenset da det ikke er personale som rydder mellom leietagere.

18.5

- Lokaler sambrukes, men det er et stort potensial for å kunne utnytte lokaler bl.a. i skolene mer ved tilrettelegginger for avgrensninger og adgangskontroll i lokalene. Skal følges opp som del av prosjekt arealeffektive bygg.

18.6

- Det er søkt om og mottatt tilskudd på til sammen ca. kr.3 mill. til ulike tiltak og prosjekter i første tertial. I tillegg kommer de faste årlige bevilgningene fra Viken fylkeskommune på kr.3 mill. til talentutviklingsprogrammene UngMusikk og UngKunst. Så er det gitt oppstartsmidler fra Viken fylkeskommune på kr 300.000 til nytt talentutviklingsprogram UngInnovasjon.

18.7

- Kommunens kulturhistorie forvaltes i av lokalhistorisk arkiv og bibliotekene og i reguleringsplaner.
- Temaplan for kulturminner er på høring og er planlagt vedtatt før sommeren.
- Begrensede tidsressurser er et hinder for mye utadrettet virksomhet.

2.4 Arealforvaltning

Mål 19

Ås er et nullutslippssamfunn med trygge, inkluderende og attraktive tettsteder og lokalsamfunn som ivaretar kommunens historie og særpreg. Dette samfunnet er utviklet i balanse mellom vekst og vern av landbruks-, natur- og friluftsområder.

Arealstrategier (Slik gjøres det):

19.1: Prioriterte utbyggingsområder

- Konsentrere 90 % av boligveksten innenfor utbyggingsgrensen til Ås sentrum og del av Solberg som grenser til Ski. Videre sørge for at boligveksten ellers skjer i tilknytning til allerede bebygde områder som har et godt kollektivtilbud eller for å opprettholde og utvikle bygdesamfunn.

19.2: Bevaring

- Bevare dyrka og dyrbar jord, naturmangfold, myrer, dyreliv og vannmiljø, kulturminner og kulturmiljø samt arealer for friluftsliv.
- Hindre arealbruk og tiltak som får negativ virkning på vannmiljøet.

19.3: Mobilitet

- Prioritere gang-, sykkel- og kollektivtrafikk i etablering og utforming av vei- og gatenett i Ås sentrum og på Solberg.
- Være pådriver for et godt kollektiv- og sykkelveitilbud i kommunen og mellom kommunen, nabokommuner og Oslo.
- Arbeide for å redusere gjennomgangs- og lokaltrafikken i Ås, spesielt på Fv.152 mellom Korsegården og Holstad, Fv.1383 Askehaugveien, Fv.1384 Sundbyveien og Fv.1385 Kongeveien.

19.4: Kvalitets- og miljøkrav

- Stille kvalitets- og miljøkrav til utviklingen i vekstområdene og øvrige boligområder.

- Følge opp miljøtiltak i landbruket, herunder sikre at buffersonen på seks meter i vannområdene PURA og MORSA blir håndhevet.

19.5: Næringsliv og arbeidsplasser

- Tilrettelegge for arbeidsplasser i alle deler av kommunen etter ABC-prinsippet om rett virksomhet på rett sted.
- Utvikle potensialet for stedsbasert næringsutvikling og lokal mat samt turisme rettet mot natur- og kulturopplevelser.

RAPPORTERING MÅL 19:

19.1

- Prioriterte utbyggingsområder følges opp gjennom planbehandling av arealer avsatt i kommuneplanens arealdel. Følges videre opp gjennom behandling av detaljplanforslag som oppfølging av områdeplan for Ås sentralområde. I perioden har følgende reguleringsplaner vært under arbeid:

Prioritert utbyggingsområde Ås:

R-345 Langbakken midtre (Felt B3) – Forberedes for ny sluttbehandling

R-339 Brekkeveien 12-18 (Felt BS9) – Vedtatt plan

R-335 Moerveien 7-9 (Felt BS6) – Vedtatt plan

R-338 Dyster Eldor felt BK1 – Forberedes for sluttbehandling

R-321 Vollskogen – Forberedes for sluttbehandling

R-351 Pentagon studentboliger – Planforslag under utarbeidelse

R-319 Sykkelvei Ezzo/Holstad – Vedtatt endring av plan

Utenfor prioriterte utbyggingsområder:

R-344 Askehaug gård – Forberedes for sluttbehandling

R-341 Riis massemttak – Forberedes for sluttbehandling

19.2

- Arbeid med strategier for jordvern pågår. Follo landbrukskontor har i samarbeid med NIBIO og NMBU ferdigstilt et omfattende kunnskapsgrunnlag for de fem Follo-kommunene i arbeidet med jordvernstrategi.
- Informasjon om verneområdene i kommunen er oppdatert på kommunens nettside.
- Bekjempelse av fremmede arter basert på prioritering av arter og lokaliteter er igangsatt.
- Utarbeidelse av skjøtselsplan for hule eiker på Breivoll er igangsatt.
- Rapport om kartlegging av dammer i Ås er ferdig, kartlegging av fugl i Kjøyabukta verneområde er påbegynt.
- Arbeid med detaljplan for styrket vern av småhusbebyggelse ved Kaja, Søråsteigen og Gamleveien som oppfølging av områdeplan for Ås sentralområde er under arbeid.
- Temaplan for kulturmiljøer er lagt frem for sluttbehandling.
- Igangsatt bekjempelse av fremmede arter i tilknytning til verneområder.
- Innvilget tilskudd til bekjempelse av fremmede arter.
- Deltar i samarbeidsprosjekt kalt Østersheltene, hvor flere næringer og kommuner planlegger bekjempelse av stillehavsøsters og sirkulær bruk av ressursene.
- Igangsatt skjøtsel i kommunale verneområder.
- Fulgt opp henvendelser om ulovlig fjerning av vegetasjon ifb utbygging og flomsikring og tilsyn av salamanderdammer.

19.3

Prioritere gang-, sykkel- og kollektivtrafikk i etablering og utforming av vei- og gatenett i Ås sentrum og på Solberg med bl.a. følgende tiltak:

- Hensyntas i reguleringsplaner og i sentrumsutviklingen generelt.
- Utrede løsninger for fortau i Brekkeveien (tiltak S1) og Nebbaveien (tiltak N1) er startet opp.
- Utrede stenging av Langbakken (tiltak S10) er ferdigstilt.
- Vei- og gatenormalen ligger på offentlig høring med høringsfrist 23.05.23.
- Videreføre og følge opp rekkefølgekrav for utbedring av infrastruktur i sentrumsområdet.
- Etablering av ny sykkelvei mellom Ås sentrum og Holstad v/Statens vegvesen er startet opp.
- Være pådriver for et godt kollektiv- og sykkelveitilbud i kommunen og mellom kommunen, nabokommuner og Oslo med bl.a. følgende tiltak:
 - Dialog med Ruter.
 - Klima- og energinettverket i Follo samarbeider om å bedre sammenheng mellom gang- og sykkelveier i Follo.
- Arbeide for å redusere gjennomgangs- og lokaltrafikken i Ås, spesielt på Fv.152 mellom Korsegården og Holstad, Fv.1383 Askehaugveien, Fv.1384 Sundbyveien og Fv.1385 Kongeveien med bl.a. følgende tiltak:
 - Kartlegging av gjennomgangstrafikk langs Fv. 152 Ås sentrum og vurdering av virkemidler er ferdigstilt.
 - Videreføre og følge opp rekkefølgekrav for utbedring av infrastruktur i sentrumsområdet.

19.4

- Det vedtatte kvalitetsprogrammet for områderegeringsplanen for Ås sentralområde følges opp i detaljplaner og byggesaker i sentrumsområdet. Forslag til kvalitetsprogram for hele kommunen er lagt frem for sluttbehandling.
- Miljøtiltak i landbruket følges opp med miljørådgiving til bønder med forslag til miljøtiltak. Dette er et løpende arbeid.
- Styrke hensynet til naturmangfold mm. i nytt kvalitetsprogram.

19.5

- Tilrettelegge for næringsliv og arbeidsplasser og utvikle potensialet for stedsbasert næringsutvikling med bl.a. følgende tiltak:
- Temaplan for næring er under utarbeidelse.
- Følges opp i prosjekt Attraktive Ås, se kapt. 1.2

2.5 Teknisk infrastruktur

Mål 21

Ås kommune har drikkevann med høy kvalitet og sikker vannforsyning samt effektiv avløps- og overvannsstruktur til innbyggerne, offentlige virksomheter og næringsliv.

Slik gjøres det:

21.1: Sikre at kvaliteten på vannet tilfredsstillende kravene i drikkevanns-forskriften.

21.2: Forebygge skader som følge av klimaendringer ved å stille relevante miljøkrav.

21.3: Ta i bruk digital teknologi for å forebygge skader og ulykker på teknisk infrastruktur.

21.4: Fornye og vedlikeholde avløps- og overvannssystemene løpende basert på fremtidsrettede og effektive løsninger som sikrer tilstrekkelig kapasitet og hindrer utslipp.

21.5: Sikre løsninger der overvann blir en naturlig del av den blågrønne strukturen som håndterer ekstremnedbør på en tilfredsstillende måte.

21.6: Sikre en tilstrekkelig og rimelig reserveløsning for drikkevann.

RAPPORTERING MÅL 21:

21.1 - 21.6

- Det jobbes forløpene med å sikre eksisterende ledningsnett for sikker vannleveranse. Dette er en pågående prosess og gjenspeiles i redusert lekkasjeprosent.
- Det er gjennomført en ROS-analyse av aktuelle hendelser for vann og avløp. Analysen setter søkelys på 26 scenerier som er aktuelle og kritiske innen fagområde. Se også kapt. 1.7.

- Det er utarbeidet forslag til temaplan for vannforsyning, avløp og vannmiljø. Temaplan er til politisk behandling og forventes ferdigstilt høsten 2023

Mål 22

Ås kommune håndterer avfall som en ressurs, og har avfallsløsninger som bygger opp under det.

Slik gjøres det:

22.1: Videreutvikle kildesortering for husstandene, offentlige virksomheter og næringslivet.

22.2: Sikre miljøvennlig behandling av avfall.

22.3: Utvikle gjenbruksstasjoner i samarbeid med Follo REN.

RAPPORTERING MÅL 22:**22.1-22.3**

- Det er startet er arbeid med å etablere løsninger for økt kildesortering av kommunens eget avfall i samarbeid med kommunens tjenester.
- Alt avfall fra kommunens virksomhet går til leverandørens anlegg hvor det blir sortert og behandlet, og 50% av fraksjonen blir sendt til energigjenvinning og de resterende 50% blir materialgjenvunnet
- FolloRen jobber med et område i Nesoddveien 24 for etablering av ny gjenbruksstasjon som erstatning for Bølstad gjenvinningsstasjon. Evt. ny stasjon her vil være på plass tidligst i 2025/26.

Mål 23

Ås kommune har et godt utbygd kommunalt gang-, sykkel- og veinett med god fremkommelighet og trafiksikkerhet som bidrar til at innbyggerne bruker kollektivtransport, gange og sykkel mer enn personbil.

Slik gjøres det:

23.1: Forbedre den kommunale veistandarden.

23.2: Utvikle attraktive, trygge løsninger med god fremkommelighet for bevegelseshemmede, gående og syklister.

23.3: Redusere negative konsekvenser for luftkvaliteten.

23.4: Ta i bruk intelligente transportsystemer og tjenester (ITS).

RAPPORTERING MÅL 23:**23.1**

- Det utarbeides en kommunal veinorm som skal bidra til en ensartet standard på veiene i Ås. Normen er lagt ut til offentlig ettersyn med høringsfrist. Normen er under politisk behandling og forventes ferdigstilt høsten 2023.

23.2

- Det planlegges og prosjekteres tiltak for å øke andel gang- og sykkelvei i kommune. I tillegg jobbes det med gode og trafikksikre løsninger i innkommende forslag til reguleringsplan. Det er prosesser som tar tid og er kostnadskrevende.

23.4

- Arbeidet med å ta i bruk intelligente transportsystemer og tjenester (ITS) er ikke igangsatt.

Mål 24

Ås kommune har en sammenhengende grønnstruktur i form av parker, møteplasser, lekeplasser, idretts- og friluftslivsarenaer, som ivaretar naturmangfoldet og møter behovet til et mangfold av brukergrupper.

Slik gjøres det

24.1: Drifte og utvikle parker, møteplasser, lekeplasser, idretts- og friluftslivsarenaer i tråd med vedtatt standard.

24.2: Sikre gode samarbeidsprosesser i utvikling av parker, møteplasser, lekeplasser og idretts- og friluftslivsarenaer.

24.3: Sikre helhetlig blågrønne strukturer for å ivareta hensyn til friluftsliv, naturmangfold, vilt og folkehelse.

RAPPORTERING MÅL 24:**24.1**

- Det er utdannet flere lekeplasskontrollører som skal sikre trygge lekeplasser. Kommunen jobber med å kartlegge alle områder avsatt til lekeplasser. Det utarbeides rutiner for å følge opp disse områdene samt dialog med interessenter om samarbeid om drifta av plassene.

24.2

- Det utarbeides en kommunedelplan for nærmiljø- og idrettsanlegg, friluftsområder og ferdselsårer. Planprogrammet er sendt på høring med frist 19.06.23. Den skal bl.a. bygge på

samarbeid og medvirkning fra lag og foreninger, politikere, enkeltpersoner, næringslivet og NMBU.

24.3

- I utarbeidelse reguleringsplaner skal helhetlig blågrønne strukturer sikres for å ivareta hensyn til friluftsliv, naturmangfold, vilt og folkehelse.

2.6 Boliger og eiendomsforvaltning (25-26)

Mål 25

Ås kommunes eiendomsmasse har et lavt klima- og økologisk fotavtrykk, miljøvennlige løsninger, tilbyr et godt fysisk arbeidsmiljø og har et lavt vedlikeholdsbehov.

Slik gjøres det:

25.1: Bevare kapitalverdien av byggene og redusere langsiktige levetidskostander gjennom arealeffektivisering og mer bærekraftig drift og vedlikehold.

25.2: Drive et vedlikehold som ivaretar helse, miljø og sikkerhet samt sikrer at byggene er miljøvennlige, driftsøkonomiske og funksjonelle.

25.3: Vurdere hvilke av kommunens eiendommer som skal enten avhendes, omdisponeres eller satses på.

25.4: Ta i bruk fornybare energiformer i kommunale nye og eksisterende bygg.

RAPPORTERING MÅL 25:

25.1-25-4

- Arbeid med å effektivisere vedtatte tiltak for effektivisering av kommunens bygningsarealer pågår. De prioriterte tiltakene er å utvikle leide bygg i sentrum ved å flytte:
 - barnevern, læringscenter, og samtaltjeneste fra Moerveien 10 og 12 til modulbygget på Ås stadion
 - Forebyggende helsetjenester fra Rådhusplassen 29 til Moer helsehus/Tunveien 5
 - Økonomi, HR og Prosjekt fra Rådhusplassen 29 og Moerveien 10 til Åsgård skole/Rådhuset og PPS (fra Rådhusplassen 29) og barne og ungdomsteamet (fra Ås ungdomsskole) til Rustad eller Åsgård.
- Tilstandskartlegging av eiendomsporteføljen pågår
- Utarbeidelse av eiendomsstrategi pågår
- Prosjekt med å tilpasse Nordbytun ungdomsskole til universell utforming pågår
- Prosjekt med å øke arealutnyttelsen/kapasitet på Sjøskogen skole pågår
- Det er vedtatt en ramme på kr. 25 mill. til å investere i solceller på eksisterende bygg. Planlegging pågår.

Mål 26

Ås kommune har trygge og allsidige bomiljøer og botilbud.

Slik gjøres det:

26.1: Bidra til at det bygges attraktive leiligheter for ulike brukergrupper med ulik boligstørrelse.

26.2: Bidra til at det bygges varierte boligtyper som leiligheter, rekkehus og eneboliger av god kvalitet for ulike brukergrupper.

26.3: Bidra til at det bygges boliger for førstegangsetablerere, lavinntektsgrupper, småhusholdninger, studenter og personer med nedsatt funksjonsevne.

26.4: Sikre boliger for vanskeligstilte.

26.5: Tydeliggjøre ansvar, roller og myndighet i det boligpolitiske arbeidet.

26.6: Sikre arealer for villabebyggelse med hage.

RAPPORTERING MÅL 26:**26.1-3**

- Følges opp fortløpende i utarbeidelse av reguleringsplaner.

26.4

- Det pågår en kartlegging av kommunens boligportefølje og for å lage en plan for oppgradering og avvikling/utvidelse av porteføljen for å tilpasse den til behovet. Sak som omhandler behovet for boliger med bemanning legges frem i juni.

26.5

- Det har i 2022 og 2023 blitt jobbet med et prosjekt kalt «fremtidens boliger» hvor tverrfaglig sammensatte grupper har kartlagt utviklingsbehov på området. Det er etablert flere samarbeidsarenaer internt for å tilrettelegge for et godt og helhetlig tjenestetilbud. Ref. punkt 5.2.

7 Klimamål og tiltak

Tiltakslister

Forklaring av tiltakstabellene

- Hovedmål og delmål for hvert innsatsområde finnes i de fargede radene.
- Tiltakene er sortert under det delmålet de bidrar til å oppnå (f.eks. T1, T2, T3 osv.)
- I kolonnen *Gjennomføring/kostnad i 1000 kr* er det angitt budsjettforslag for tiltaket for det aktuelle året. For mange av tiltakene er det også mulig å søke om tilskudd fra Klimasats, ENOVA og Viken fylkeskommune. Der det står x betyr det at tiltaket gjennomføres som del av den ordinære driften/saksbehandlingen i det aktuelle året.
- I kolonnen *utslippsreduksjon* er det for innsatsområdet transport angitt en beregning i tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2021-2024. Dette tallet er en beregning av potensielle utslippsreduksjoner innen hvert delmål hvis alle tiltakene blir gjennomført. For de øvrige innsatsområdene med direkte utslipp er det gjort en skjønnsmessig vurdering av utslippsreducerende effekt.
- For tabellene med indirekte utslipp (som gjelder *felles strategier* og *indirekte utslipp*), er ikke utslippsreducerende effekt angitt. Dette er fordi det er for stor usikkerhet knyttet til en slik vurdering, både fordi utslippene i hovedsak skjer utenfor Ås kommune og det er mange ledd i produksjon og transport. Mange av tiltakene gjelder påvirkningsarbeid og strategisk arbeid som det er vanskelig å måle effekten av. Det kan gjøres beregninger i enkelte prosjekt når vi får mer kunnskap, f.eks. når det gjelder matsvinn og byggeprosjekter.
- Tiltak som er gjennomført i 2022 er tatt ut av tabellene. Tiltak som ikke ble gjennomført i 2022 er stort sett videreført til 2023, men noen tiltak som har vist seg vanskelige for kommunen å gjennomføre er tatt ut.

Tabell 1: Klimabudsjett for å redusere direkte utslipp i Ås kommune 2023-2026

Tiltak nr.	Tiltak	Rapportering per 31.08.2023
T: Klimagassutslippene fra transportsektoren er redusert med mer enn 50 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå		
T1 total: Veksten i persontransport er tatt med kollektiv, sykkel og gange.		
1	Følge opp føringer i kvalitetsprogrammet i alle reguleringsplaner og større byggesaker med økt fokus på klimatiltak i forhåndskonferanser.	Redegjørelse for planers forhold til kvalitetsprogrammet er innarbeidet i alle nye detaljplaner i sentrumsområdet.
2	Følge opp parkeringsstrategien for kommunen	Pågående arbeid med innføring av ny parkeringsordning i Ås sentrum, herunder gjennomgang av ansattparkering.
3	Gjennomfører tiltak i vedtatt strategi og tiltaksplan for sykling, gange og	Pågående arbeid med planlegging av to nye prosjekter for gående og syklende i Brekkeveien og Nebbaveien. Strakstiltak ved Nesset er under planlegging. Følger opp Hjertesone på Brønnerud og Nordby skole.

	trafiksikkerhet (se tiltak xx i HP)	
4	Ha møter med Ruter om å utvikle fossilfritt kollektivtilbud i og til Ås.	Det avholdes jevnlig møter med Ruter og to møter er avholdt hittil i 2023
5	Kartlegge gjennomgangstrafikk gjennom Ås sentrum og vurdere virkemidler for å redusere denne, herunder bompenger.	Rapport/trafikkmodell fra konsulent er levert for to tiltak; bompenger og kantstopp for buss i en referansesituasjon i 2030 med bompenger på ny E18. Kommunestyrets vedtak i forbindelse med E18 kom i etterkant av innlevert rapport. Resultat er rapportert til Klimasats der kommunen har fått tilsagn til å delvis dekke kostnadene til rapporten.
6	Forankre og følge opp retningslinje for ansattes arbeidsreiser med fokus på klima- og miljøvennlige løsninger.	Forankring og oppfølging av retningslinje for ansattes arbeidsreiser med fokus på klima- og miljøvennlige løsninger tas opp i ledermøter. Lederne følger dette videre opp i sine enheter.
T2 total: Ved utgangen av 2030 skal kollektivtransporten kun bruke fornybar og bærekraftig energi, og gradvis gå over til en utslippsfri kollektivtransport		
7	Etterspørre utslippsfrie* skolebusser og transporttjenester ved nye innkjøpsavtaler.	Det etterspørres utslippsfrie transporttjenester ved nye innkjøpsavtaler. Dersom det skal gjøres unntak for dette må det godkjennes av kommunedirektøren og rapporteres til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring i henhold til Forskrift om utslippskrav til kjøretøy ved offentlig anskaffelse til veitransport .
8	Etterspørre fossilfri transport i anskaffelser av varer og tjenester.	Det etterspørres fossilfri transport i anskaffelser av varer og tjenester.
T3 total: Alle nye lette kjøretøy er nullutslippsbiler innen 2025		
9	Alle nyinnkjøp/nye leasingavtaler av lette kjøretøy skal være nullutslippskjøretøy, og skal være brukte dersom det er hensiktsmessig. Kostnader avklares i anskaffelsen.	Alle kjøp vurderes opp mot angitte kriterier. Kommunalteknikk har anskaffet 2 nye biler med nullutslipp i perioden. Helsedrift har byttet ut 13 fossilbiler til nullutslippsbiler så langt i år.

10	Legge til rette for bildelingsløsninger med nullutslippskjøretøy og sykkeldeling: Regulere inn areal som kan brukes til slike formål. Være pådriver mot private utbyggere	På grunnlag av kvalitetsprogrammet blir det oppfordret til å retablere bildelingsordninger med mer. Kommunen har ikke anledning til å kreve dette
11	Samarbeide med Viken fylkeskommune om etablering av fossilfri bil- og sykkelordning for Viken-kommunene. Gjøre anskaffelse når VFK har inngått rammeavtale.	Ås kommune deltar i prosjektet Felles bildeling i Viken som er et treårig prosjekt i regi av Viken Fylkeskommune. Prosjektet har fått støtte av Klimasats for å opprette fossilfrie bildelingsløsninger i så mange Viken-kommuner som mulig. Anskaffelse er planlagt gjennomført i perioden okt. 23 – feb. 24.
T4 total: Minst 50 % av nye, tyngre kjøretøy er nullutslippslastebiler, og andel tyngre kjøretøy som går på biogass er økt innen 2030		
12	Innkjøp og leasing av tyngre kjøretøy og maskiner skal være utslippsfrie så langt det lar seg gjøre. Kostnader avklares i anskaffelsen.	Alle kjøp vurderes opp mot angitte kriterier.
13	Utrede muligheter for etablering av deponi og system for rensing, gjenbruk og mellomlagring av masser, både for kommunens egen drift og utbyggingsprosjekter.	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen har kartlagt mulige arealer for massehåndtering. Videre arbeid avventer tilgjengelige ressurser. • Deltar i prosjektet Earthresque. • Samarbeider med VFK, og Follokommunene om kartlegging av dagens og framtidig behov for masselagring
T5 total: Infrastruktur for fossilfrie drivstoff er godt utbygd innen 2025		
14	Etablere ladepunkt ved kommunale parkeringsplasser og bygg. Lage plan for gjennomføring.	16 nye ladepunkt for tjenestebil ved Bjørnebekk er slutført sommeren 2023. Offentlig lading ved Breivoll og Nordbytun er bestilt. Ved Breivoll mangler det tilstrekkelig strømkapasitet og vi har fått overslag fra Elvia for hva ny trafo vil kunne koste. Her bør det avtales en deling av kostnadene med Breivoll gård.
15	Stille krav om tilrettelegging for ladepunkter for elbil ved	Det stilles krav om tilrettelegging for ladepunkter for elbil for samtlige parkeringsplasser i reguleringsplaner.

	alle parkeringsplasser i nye reguleringsplaner.	
16	Støtte opp om initiativ for fossilfrie drivstoff på bensinstasjoner/ energistasjoner.	Det er pågående arbeid for å støtte opp om initiativ for fossilfri drivstoff i innsendte forslag om bensin/energistasjoner.
T6 total: Bygg- og anleggsplasser er fossilfrie innen 2025 og utslippsfrie innen 2030		
17	Kommunen stiller krav om fossilfrie, på sikt utslippsfrie, bygg- og anleggsplasser for nye bygg og større rehabiliteringsprosjekter (over 10 mill. kr.), inklusive VA-anlegg.	Stilles som krav i nye byggeprosjekter og rehabiliteringsprosjekter over 10 mill.
18	I reguleringsplan og byggesak er kommunen pådriver for at private utbyggere har fossil- og etter hvert utslippsfrie bygg- og anleggsprosjekt. Følges opp i miljøoppfølgingsplan.	På grunnlag av kvalitetsprogrammet blir det oppfordret til fossil- og etter hvert utslippsfrie bygg- og anleggsplasser.

Tiltak nr.	Tiltak	Rapportering per 30.08.2023
	S: Klimagassutslippene fra stasjonær forbrenning er redusert med minst 90 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå, uten å øke elektrisitetsbruk	
	S1: Forbrenning av fossil olje og gass til oppvarming av bygg og produksjon av fjernvarme er utfaset innen 2030	
	S2: Andelen lokal, fornybar energi til varme, kjøling og el-spesifikt forbruk i bygg er økt innen 2030	
1	Bruke fjernvarme og vurdere ev. bruk av bergvarme og bioenergi og/eller solfangere i egne	Bruk av fjernvarme, bioenergi, solfangere og bergvarme vurderes i alle byggeprosjekter.

	byggeprosjekter så langt det er mulig.	
2	Oppfordre utbyggere til å legge om til og ta i bruk lokale fornybare energikilder og øke kompetanse hos kommunen om dette.	På grunnlag av kvalitetsprogrammet blir det oppfordret til å legge om og ta i bruk lokale fornybare energikilder Energitilførsel redegjøres for i alle reguleringsplaner. Klima- og energinettverket i Follo har arrangert klimaseminar om solvarme og sirkulære løsninger.
3	Vurdere bruk av solceller og solfangere på nye kommunale bygg og ved rehabilitering av eksisterende bygg og skifte av tak.	Det er innarbeidet ramme på 25 mill. kr for å etablere solceller på flere bygg i 2023, både nye og eksisterende.
4	På kommunens nettsider skal det ligge informasjon om hvor innbyggerne kan få rådgiving om energiomlegging, energieffektivisering og valg av lokale fornybare energikilder.	I samarbeid med Viken fylkeskommune og Klima Viken tilbyr Ås kommune gratis energirådgiving i private boliger, tilbudet varer ut 2023.
5	Oppfølging og videreutvikling av ENØK-tiltak i alle kommunens bygg utredning av automatisk lys/varmestyring i alle bygg.	Det arbeides med oppfølging av tiltak fra EPC-prosjektet. I forbindelse med evaluering og rapportering på resultatoppnåelse fra dette prosjektet, vil det legges frem en strategi for energiledelse. Sak kommer etter planen høst 2023.
6	Lage plan for bedre styring og utskifting til LED-lys: Veily og lys på idrettsanlegg.	Igang satt arbeid via konsulent. I tillegg pågår det dialog/forhandling med Viken FK om grensesnitt for eierskap til anlegg.
AA: Klimagassutslippet fra avfalls- og avløpssektoren er redusert med minst 80 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå		
AA1: Klimagassutslippet fra avfallsdeponiene er redusert med minst 80 % innen 2030 sammenlignet med 1991-nivå		
1	Kartlegge metangassutslipp fra deponi og gjennomføre tiltak.	Arbeidet er ikke igangsatt grunnet kapasitet/kompetanse.

AA2: Produksjon av biogass til drivstoff er økt innen 2030		
2	Utrede muligheten for energigjenvinning fra avløpsvann før det forlater Ås kommunes avløpsnett (Nye Dyster Eldor boligfelt). Mulig samarbeid med NMBU.	Ikke igangsatt
AA3: All bioest fra biogassproduksjon brukes til gjødsel innen 2030		
3	Være pådriver for tiltak for å øke verdien av bioest fra avløpslam på Søndre Follo renseanlegg og Nordre Follo renseanlegg.	Fokus på dette i kommunes samarbeid og dialog med SNR og NFR.
L - LANDBRUK L1: Bærekraftig matproduksjon i landbruket har økt mens klimagassutslippene er på samme nivå eller lavere sammenlignet med 2015		
L1: Bærekraftig matproduksjon i landbruket har økt mens klimagassutslippene er på samme nivå eller lavere sammenlignet med 2015		
1	Informere om og forvalte nasjonale tilskuddsordninger til drenering og miljøtiltak i jordbruket, inkl. fangvekster.	Kommunen har mottatt mange søknader om tilskudd til drenering og til ordningen Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL). Saksbehandling og bevilgning av tilskudd pågår kontinuerlig.
2	Videreutvikle Smak Ås og lokale markedsplasser som REKO-ringen i kommunen med fokus på bærekraftig og lokalprodusert mat.	Koordinator i Smak- Ås, dvs Fellesskaper, har forsøkt å få i gang et samarbeid med Reko-ringen i Ås og har hjulpet de med å få til flere lokasjoner i kommunen. Foreløpig er ikke REKO-ringen en direkte del av Smak-Ås, men mange av aktørene/produsenten er med i Smak-Ås arrangementene.
3	Bidra til å øke kompetanse og kunnskap om virkemidler og tiltak knyttet til klimagassreduksjon og fornybar energi i landbruket, som f.eks. klima- og energiplaner på gårdsbruk, klimarådgiving, karbonbinding, fornybare energiformer, fossilfrie	Dette er oppgaver som ivaretas av andre institusjoner og organisasjoner, inkludert Innovasjon Norge og Norsk Landbruksrådgiving. Follo landbrukskontor har jevnlig dialog med disse.

	maskiner og bruk av solenergi.	
L3: Landbruket er en sentral aktør i overgangen til et samfunn basert på fornybare biologiske ressurser		
L3.1: Skogproduksjonen til bruk av tre som byggemateriale og bioenergi har økt innen 2030		
L3.2: Karbonbinding i skog og jord er økt innen 2030		
4	Følge opp og kontrollere foryngelseskravet i skogbruksloven, informere om og forvalte tilskuddsordninger for ungsogpleie og fremme klimarobuste skoger.	Arbeidet knyttet til tilskuddsordningene pågår kontinuerlig. Kontrollarbeidet er startet opp, og skal avsluttes innen 15. november.
5	Støtte opp om å utvikle NMBU som utstillingsvindu for et klima- og miljøvennlig landbruk.	Follo landbrukskontor har i samarbeid med NMBU og NIBIO utarbeidet og publisert et omfattende kunnskapsgrunnlag for å utforme en jordvernstrategi i Follo-kommunene.
6	Oppdatere Follo Landbrukskontor sine nettsider med informasjon om kurs, kompetanseheving og støtteordninger for klimagassreduksjon og fornybar energi i Landbruket, f.eks. fra Klimasmart landbruk Viken, Enova og landbruksrådgivingen.	Informasjon formidles på hjemmesida.
A - Arealbruk: Redusere klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer.		
1	Oppfordre til å dokumentere klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer i nye reguleringsplaner.	Krav om klimagassregnskap i detaljplaner er innført.

2	Inkludere klimagassutslipp som følge av arealbruksendringer i kommunens klimagassregnskap og arealregnskap.	Er en del av arbeidet med prosjektet jordvernstrategi i Follo-kommunene. Rapportering på klimagassregnskapet utføres i forbindelse med rapportering på indikatorer i årsmeldingen.
3	Være pådriver for å restaurere myr. Forutsetter finansiering / gjennomføring av Statsforvalteren.	Kartlegging av behov og muligheter er igangsatt. Det er opp til grunneier om de ønsker å restaurere myr. Kommunen er i så fall behjelpelig med å søke om tilskuddsmidler til dette.

Tabell 2: Klimabudsjett for å redusere indirekte utslipp i Ås kommune 2023-2026

Tiltak nr.	Tiltak	Rapportering per 30.08.2023
ID: Generelt, Indirekte utslipp		
1	Fullelektronisk fagprogram for å redusere papirbruk og toner i kommunen	Det jobbes kontinuerlig med å digitalisere prosesser og redusere papirforbruk og toner i kommunen.
2	Bidra i utviklingen av NMBU og Vitenparken som visningsvindu for bærekraftsmålene.	Det er inngått en samarbeidsavtale med NMBU. Innovasjonssenteret er åpnet og vil være et ledd i fremvisningen av innovasjon og måloppnåelse for hele Campus Ås.
ID1: Alle nye, offentlige bygninger er nullutslippsbygg innen 2030.		
3	Når kommunen skal prosjektere nye bygg eller gjennomføre større rehabiliteringer, skal det i forkant utredes om gjenbruk og transformasjon av stående bygningsmasse vil være et bedre alternativ enn riving og nybygg, både for klima/miljø.	Hensyntas i alle nye kommunale prosjekter. Alternativer med gjenbruk av eksisterende bygningsmasse utredes i alle nye byggeprosjekter.
4	Ved prosjektering av nye kommunale bygg og større rehabiliteringsprosjekter (over 10 mill. kr.) skal tema innen miljø- og klima utredes og legges fram for politisk	Ivaretas for alle nye byggeprosjekter over 10 mill. kroner.

	behandling (se tiltaksplan for detaljer).	
5	<p>Bruke klimagassregnskap og livssyklus kostnader som en del av beslutningsunderlaget for miljøambisjoner for nye kommunale bygg og større rehabiliteringsprosjekter (over 10 mill. kr.) Klimagassregnskapet skal vise nødvendige tiltak for å oppnå en utslippsreduksjon på minst 30% i forhold til et referansebygg etter bransjenormen (Tek-17).</p>	Ivaretas i nye byggeprosjekter.
6	<p>Stille klima/miljøkrav ved anskaffelse av håndverkertjenester og materialkjøp.</p>	Ivaretas i anskaffelser.
7	<p>Sirkulærøkonomi - øke egen kompetanse og oppfordre tiltakshavere til å øke levetiden på bygg ved å:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rehabiliterer framfor å rive og bygge nytt - Gjenbruke eksisterende bygningsmasse og materialer. - Benytte bestandige og miljøvennlige materialer - Tilrettelegge for flerbruk og fleksibel bruk 	Ivaretas i kommunens prosjekter, private oppfordres til det samme.
8	<p>Sørge for effektiv bruk av kommunens bygningsmasse for å redusere behov for nybygg og driftsutgifter.</p>	Er i gang med å gjennomføre tiltak for arealeffektivisering som ble vedtatt i budsjett 2023. Det pågår også prosjekter i flere bygg for bedre utnyttelse av eksisterende areal.
9	<p>Høyere prioritering av drift og vedlikehold av kommunens bygningsmasse for å redusere behov for nybygg og rehabilitering.</p>	Avhenger av budsjettsituasjonen. Vedlikeholdsbudsjettet har blitt økt i de siste budsjetter, og det jobbes med å utvikle gode og effektive driftsrutiner for å opprettholde en tilfredsstillende standard. Utarbeidelse av eiendomsstrategi pågår.

10	Vurdere å kreve energimerke B i bygg der kommunen inngår leieavtaler, og ved reforhandling av eksisterende avtaler.	Ivaretas ved inngåelse og reforhandling av leiekontrakter.
ID2: Minst 65 % av husholdningsavfallet går til materialgjenvinning innen 2030		
11	Informasjonstiltak og holdningsskapende arbeid for at innbyggerne skal sortere ulike fraksjoner riktig.	Kommunalteknikk har fokus på dette i vår dialog med Follo Ren
12	Implementere kildesortering i flere fraksjoner ved alle kommunens enheter og bygg jf. ny renovasjonsavtale.	Prosjekt med å etablere løsninger for kildesortering for matavfall og plast er i gang.
13	Prosjekt med matavfalls-kompost og utvikling av skolehager: Bokashi- bøtter på skolekjøkken og klasserom.	Plassering av Bokashi-bøtter på noen av skolene innenfor den økonomiske rammen av 50.000 kr- fra oppstart nytt skoleår
14	Utvikle lokale miljøhus og miljøpunkt (opprette minst 20 nye miljøpunkt i Ås kommune).	Kommunen har dialog med Follo Ren om dette.
ID3: Matsvinn er redusert med 50 % innen 2030.		
15	Videreutvikle bruk av storkjøkkenprogrammet "Mathilda" på sykehjemmene for å redusere matsvinn i kommunens sykehjem.	Er igangsatt
16	Bidra til å redusere matsvinn ved redistribusjon av matvarer på Innbyggertorget sammen med Foodsharing NMBU.	Er igangsatt
17	Kurs i klimavennlig mat og reduksjon av matsvinn for nettverk av kokker/ansatte på barnehagenes kjøkken.	Ikke igangsatt, tiltaket er ført opp i klimabudsjett for 2024.
ID6: Deling, gjenbruk og redesign av ulike produkter har økt innen 2030		
18	Kjøpe inn brukte møbler der det er mulig.	Enhetene oppfordres til å kjøpe brukte møbler der det er mulig.

19	Fornye og utvide ordninger med utlånsutstyr på grunnskolene.	Er igangsatt
20	Være pådriver for å etablere materialbank/gjenbruksstasjon for gjenbruk av byggematerialer.	Det har ikke vært ressurser til å igangsette dette lokalt. Kommunen følger arbeidet til Viken Fylkeskommune.
21	Forprosjekt: Etablere materialbank/gjenbruksverksted a la Remidas med materiale som barnehager, skoler og kulturskole kan bruke.	Ikke igangsatt, tiltaket er ført opp i klimabudsjett for 2024.
FELLES STRATEGIER		
FS1: Innkjøp		
1	Revidere kommunens anskaffelsesstrategi og anskaffelsesrutiner med mer fokus på miljø og klima (se tiltaksplan for detaljer).	Revidert anskaffelsesstrategi med økt fokus på miljø, klima, dyrevelferd og samfunnsansvar er lagt frem for politisk behandling og vedtatt av kommunestyret 20. juni 2023.
2	Øke ressurser internt i kommunen til arbeid med miljøkrav i anskaffelser (kurse kommunens innkjøpere, rådgiving, rutineutvikling, maler m.m.)	Det gjennomføres kurs og det etableres rutiner og maler som sikrer at det stilles miljøkrav i anskaffelser.
3	Kommunen samarbeider med Felles innkjøpskontor i Follo (FIK) om strengere retningslinjer for miljøkrav i anskaffelser og i kontrakter.	Kommunen samarbeider med Felles innkjøpskontor i Follo (FIK) om felles klima- og miljøkrav i anskaffelser. Felles innkjøpskontor har søkt og fått innvilget klimasatsmidler til en klimarådgiver innen anskaffelser.
FS2: Styringsverktøy og administrasjon		
4	Bruke og utvikle kommunens styringssystem og digitale verktøy (Framsikt) til klimabudsjett, klimaregnskap og miljøstyring.	Dette er etablert klimabudsjett og klimaregnskap som leses inn i digitale verktøy (FRAMSIKT).
5	Være pådriver ovenfor næringslivet for å få flere miljøsertifiserte bedrifter i kommunen.	Det har i 2023 blitt sertifisert 3 nye bedrifter i Ås. Informasjon om miljøfyrtårnsertifisering er oppdatert på kommunens nettside.
FS3: Holdningsskapende arbeid		

6	Ta i bruk Ås kulturhus og bibliotekene som forum for debatt og diskusjon, veiledning og informasjon om klima- og miljøspørsmål.	<p>Det planlegges å bruke eksisterende aktiviteter på kulturhuset, samt kampanjer og konkurranser om klima- og miljøspørsmål.</p> <p>Aktuelle temaer: bærekraftig forbruk, delingskultur og reduksjon av klimagasser, samarbeide med lag og foreninger om fikselaugget, klesbyttedag osv.</p>
7	Gjennomføre aktuelle kampanjer og konkurranser om bærekraftig forbruk, delingskultur og reduksjon av klimagasser.	<ul style="list-style-type: none"> • Arrangert sykkelmekkekurs for damer. • Arrangert flere sykkel- og gåkampanjer. • NMBUs Bygdebike- ordning er avviklet. Kommunen har tatt ansvar for avhending av de 100 syklene, som er gitt bort til flyktninger, frivilligsentralen og resterende skal gis til skoler.
8	Legge vekt på Rammeplanens føringer for bærekraftig utvikling blant annet ved å tilrettelegge for at prosjekter som gjennomføres med barna belyser klima og bærekraft.	<p>Dette er et kontinuerlig arbeid.</p>
9	Jobbe med læreplanverket LK20 og nasjonal rammeplan for SFO sine føringer for bærekraftig utvikling. Gjennomføre prosjekter med tema klima og bærekraft.	<p>Alle skolene har egne prosjekter med tema klima og bærekraft</p>
10	Samarbeide med NMBU og Vitenparken om pedagogiske opplegg om klima og bærekraft.	<p>Grunnskolen planlegger å utvide samarbeidet med NMBU og Vitenparker fra høsten 2023</p>
11	Bistå barnehager og skoler med søknader for å få støtte til klima- og miljøprosjekter.	<p>Ikke igangsatt - ingen har tatt kontakt om bistand.</p>
FS4 Samarbeid med andre		
12	Deltakelse i Klima Viken og egenandel for å utløse støtte til klimatiltak fra Viken fylkeskommune.	<p>Deltar på faste møter med Klima Viken. Det er ansatt en klimakoordinator for Klima- og energinettverket i Follo som bistår Ås kommune ved behov og arrangerer felles tiltak i Follo. Ås betaler egenandel.</p>
13	Legge mer vekt på klima og grønt næringsliv v/rullering av kommunens næringsstrategi (inkl. redusere matsvinn, sirkulærøkonomi).	<p>Arbeidet med Temaplan for næring tar blant annet utgangspunkt i rapporten «Grønne næringsmuligheter i Follo».</p>

14	Støtte opp om lokale initiativ for flere muligheter for gjenbruk: Mat, møbler, fikselaug og lignende initiativer fra frivillige.	Tatt initiativ til å etablere et BUA tilbud i Brekkeveien 12 som kommunen støtter opp om. Viken Fylkeskommune har publisert et gjenbrukskart hvor reparasjoner av klær og gjenbruksbutikker Ås kommune er inkludert.
15	Støtte opp om evt. initiativ for å opprette senter/prosjekt for sirkulærøkonomisk næringsliv og oppstartsbedrifter i Ås sentralområde etter modell fra Vollebekk fabrikker i Oslo.	Innovasjonssenteret har bærekraft som bærende prinsipp og da vil veiledning og inspirasjon til sirkulærøkonomisk næringsliv være et fokusområde.

Tabell 3: Klimatiltak som gjelder alle virksomheter og enheter i Ås kommune. Alle enheter skal ta ansvar for å redusere energiforbruk og klimabelastning

Nr.	Tiltak/ aktivitet
1	Skifte ut tjenestebiler til fossilfrie biler
2	Følge kommunens reisepolicy for tjenestereiser: Sykle, gå og reise kollektivt på tjenestereiser. Bruke Teams og webinar istedenfor å reise når det er mulig
3	Skru av lys når vi forlater rom
4	Skru ned varme når vi forlater rom for lengre tid (der det ikke er styrt automatisk)
5	Redusere utskrifter og spesielt farge utskrift/kopi når det ikke trengs
6	Gjenbruke og selge brukte møbler og utstyr, eks. IKT-utstyr. Bruke innkjøpsavtale for brukte kontormøbler som førstevalg
7	Stille klima- og miljøkrav i anskaffelser/innkjøp (bør være 30% av tildelingskriterier)
8	Som hovedregel bestille vegetarmat til møter og arrangement
9	Sortere avfall i riktige fraksjoner
10	Alltid ha et plantebasert alternativ i kommunens servering ved skoler, barnehager, institusjoner, og arrangementer og øke bruken. Kommunal matservering skal være i tråd med Helsedirektoratets kostråd.

Vedlegg 1 Status verbalvedtak

Kommunestyrets verbalvedtak:	Frist	Rappotering 2. tertial
1. Skolestruktur og Kroer skole: Mulig sammenslåing av Kroer og Rustad skolekretser med nedleggelse av Kroer skole legges ut på høring, og det tas endelig stilling til dette februar 2023.	K-sak mars	Kroer skole er lagt ned fra 31.7.23. Elevene i Kroer skolekrets har fått Rustad skole som sin nærskole. Ansatte er overført til stillinger andre steder i Ås kommune.
Høringen skal omfatte:- Innspill til fremtidig bruk av bygninger og anlegg på Kroer skole til glede for innbyggerne i Kroer, dersom Kroer skole legges ned.	K-sak mars	Det tas sikte på å legge frem sak om fremtidig bruk av Kroer for kommunestyret 21.06.2023
2. Læremidler: Kommunestyret ber om en sak om situasjonen for læremidler i skolen, og hvordan innkjøp av nye lærebøker kan trappes opp.		Det er ikke iverksatt arbeid med denne saken grunnet ressursmangel og sykmeldinger.
3. Kantinedrift: Kommunestyret ber om en sak om hva som trengs av ressurser for å starte opp enkel kantinedrift på begge ungdomsskolene.		Ungdomsskolene er i gang med dette arbeidet. Det skrives en politisk sak som har som mål å ferdigstilles ila høsten 2023.
4. Parkering: Kommunedirektøren bes i løpet av våren 2023 legge frem en sak om innføring av moderat parkeringsavgift på kommunale parkeringsplasser i Ås sentrum fra høsten 2023.		Pga mye arbeid knyttet til innføring av parkeringsbestemmelser i sentrum og Åsgård P-hus er ikke dette arbeidet startet opp. Det er også vurdert at det er nyttig å se resultater av parkeringsbestemmelsene i sentrum i noe tid før man begynner med denne vurderingen.

<p>5. Kommunedirektøren bes i forbindelse med kommende sak om bærekraft i kommunale anskaffelser, om å utrede konsekvensene av å øke vektning av miljø fra dagens 30% til 40% og 50%.</p>	<p>1. halvår</p>	<p>Det er vurderft og drøftet i forbindelse med sak om revidert strategi for anskaffelser i Ås kommune som ble vedtatt av kommunestyret 21.8.2023.</p>
<p>6. Kommunedirektøren lager en plan for å benytte uteareal ved modulskolen til idretten.</p>	<p>1. halvår</p>	<p>Vurdering av mulige løsninger kartlegges i samarbeid med idretten.</p>
<p>7. Barnehager: Sagalund beholdes som barnehage, og Åsgård benyttes ikke til barnehagedrift. I forbindelse med barnehagebehovsplanen vurderes det utvidelse av kapasitet i eksisterende barnehager, herunder om Mjølnør bør tilbakeføres som barnehage.</p>		<p>Rapportering 2 tertial: Gjennomført</p>
<p>8. Kommunedirektøren skal jobbe videre med arealeffektivisering, herunder hvilke funksjoner som kan legges på Åsgård og Rustad skole, og legge det fram for politisk behandling i løpet av første tertial.</p>	<p>Orientering 14. juni</p>	<p>Det er satt ned arbeidsgrupper som jobber med å detaljere endelige løsninger. Komunedirektøren orienterer om status på budsjettseminar 14. juni.</p>
<p>9. Sirkulærøkonomi: I den grad det er mulig skal det kjøpes gjenbruksmøbler eller modulære møbler til kommunens lokaler, herunder nye Åsgård skole.</p>		<p>Dette blir gjort der det er mulig.</p>
<p>10. Kommunedirektøren bes øke gebyrene knyttet til oppstart av plansaker slik at behandlingen av disse blir selvfinansiert.</p>	<p>Effekturer fortløpende</p>	<p>Gebysatsene er revidert i hht kommunestyrets verbalvedtak. Satsene for tidlig fase (planinitiativ, oppstartsmøte og planprogram) er økt noe med bakgrunn i en grov beregning av antatt gjennomsnittlig timebruk.</p>

<p>11.Følge opp vedtatt punkt i klima- og energiplanens tiltaksdel: Virkemidler for å redusere gjennomgangstrafikk, herunder mulighet for å innføre bompenger utredes innen våren 2023. Utredningen skal ikke begrenses til kun kantstopp for buss.</p>	<p>Våren 2023</p>	<p>Rapport/trafikkmodell fra konsulent er levert for to tiltak; bompenger og kantstopp for buss.</p>
<p>12.Veilys – Etterbetaling: Kommunestyret ber kommunedirektøren gå i dialog med Viken fylkeskommune om at veilyskostnader for 2020, 2021 og 2022 etterbetales for veilyspunkter som fylket nå har erkjent økonomisk ansvar for (620 punkter), i henhold til Lov om foreldelse av fordringer (36 mnd).</p>		<p>Det arbeides med en avtale for overtakelse av lys fra kommune til fylkeskommune. Når dette er på plass kan man se på etterbetaling.</p>
<p>13.Inkludering i arbeidslivet: Kommunestyret ber om at det igangsettes en inkluderingsdugnad der minst 5% av nyansettelser i kommunen skal være mennesker med hull i CVen eller nedsatt funksjonsevne.</p>	<p>1. tertial</p>	<p>Dette innarbeides innenfor rammen av hovedtariffen og sammen med ny rekrutteringsstrategi som er under arbeid.</p>
<p>14.Kontinuitet i svømmeopplæring: Kommunestyret ber kommunedirektøren legge til rette for og prioritere slik at man kan sikre at alle barn i grunnskolen får tilstrekkelig svømmeopplæring i grunnskolen.</p>		<p>Svømmeopplæringen følger progresjon etter læreplanen. Det har vært satt i gang tiltak for å sikre de elevene som som ikke var svømmedyktige og som mistet svømmeundervisning ila koronapandemien, har fått ekstra oppfølging.</p>
<p>15.Tillate etablering av private barnehager i Ås kommune Etablering og drift av private barnehager tillates i Ås kommune.</p>		<p>Rapportering 2 tertial:Nytt vedtak i kommunestyret juni blir fulgt opp</p>

<p>16. Strømstøtte til private barnehager: Kommunestyret ber kommunedirektøren om en sak om strømstøtte til private barnehager, dersom merkostnad til strøm medfører økonomiske driftsutfordringer.</p>	<p>april/mai</p>	<p>Rapportering 2 tertial: Ferdigstillt</p>
<p>17. Vedtatt i fjor, men ikke fulgt opp: - Innkjøp og leasing av kjøretøy skal fortrinnsvis være brukte kjøretøy. - Pålogging til kommunens gjestenett endres til en firesifret kode.</p>		<p>Innkjøp og leasing av kjøretøy: Det blir alltid vurdert å kjøpe brukte kjøretøy der det er hensiktsmessig. Pålogging til kommunens gjestenett: Saken er satt på aktivitetslisten for IKT oppgraderinger og tilleggsbevilgning er vedtatt i 2. tertialrapport.</p>
<p>18. Ås kommune skal ikke avkorte andre ytelser ved utbetaling av engangsstøtte til uføretrygdede på minstesats vedtatt i statsbudsjett for 2023. Ås kommune skal så fort som mulig som vedtatt i nysalderingen av statsbudsjettet for 2022 sørge for en uavkortet økning til sosialhjelpsmottakere i desember.</p>		<p>Ved utbetaling av engangsstøtte til uføretrygdede på minstesats, avkorter ikke Ås kommune andre ytelser. Den uavkortede økningen til sosialhjelpsmottakere, ble effektivert i desember 2022.</p>

Vedlegg 2 Rapportering kulturhuset

Besøkstall – interne kulturarrangementer

Dette er arrangementer som enten har foregått i foajeen, i kinoteatret eller store sal.

I 2. tertial 2023 har det ikke blitt arrangert interne kulturarrangementer. Foajeen ble brukt som valglokale fra tidlig i august til midten av september, noe som gjør at vi ikke kan bruke lokalene til konserter eller andre type forestillinger. Det foreligger også en føring om å ikke bruke kinoteatret til arrangementer, utover kino, i denne perioden.

Besøkstall – eksterne kulturarrangementer

Dette er arrangementer som enten har foregått i foajéen eller i kinoteatret der arrangøren har leid lokalet. Tallene for 2. tertial 2023 er 2033 besøkende, med billettinntekter på 280 640,-. Tallene for 2. tertial 2022 er 3410 besøkende, med billettinntekter på 160 900,-. Salen ble brukt til øvinger av 234 brukere. Kulturskolens danseforestillinger er alltid et høydepunkt i denne perioden, der elevene får muligheten til å vise frem innenfor en profesjonell ramme. Vi får mange gode tilbakemeldinger fra besøkende om kvaliteten på disse forestillinger.

Dato	Navn på arrangement	Kategori	Lokale	Målgruppe	Sjanger	Besøkstall	Billettinntekter
10. mai	ÅsEnsemblets vårslipp	Konsert	Kinoteatret	30+	Pop	238	79 940
11. mai	ÅsEnsemblets vårslipp	Konsert	Kinoteatret	30+	Pop	225	74 200
09. jun	Snart sommerferie	Dans	Kinoteatret	Alle	Div.	330	45 305
10. jun	Snart sommerferie	Dans	Kinoteatret	Alle	Div.	293	40 480
10. jun	Snart sommerferie	Dans	Kinoteatret	Alle	Div.	174	24 545
10. jun	Snart sommerferie	Dans	Kinoteatret	Alle	Div.	117	16 170
10. jun	Sommer'n er her	Konsert	Paviljongen	Alle	Div.	200	0
15. jun	Ungdomsskolens avslutning	Kulturinnslag	Kinoteatret	Alle	Div.	456	0
						2 033	280 640

Ås kinoteater

Besøkstall og billettinntekter: Besøkstall er 2294. Fordelt på 71 visninger gir det et snitt på 32. Billettinntektene er 200 737. Dette er en oppgang på 51,52% i besøk og 57,22% i billettinntekter fra året før. En stor del av grunnen til dette er valget av å holde åpent tre uker i juli, som vanligvis har stengt. Juli måned var full av storfiler, særlig sensasjonen Barbie, og i tillegg hadde vi dagtidsvisning av barnefilm som var populært i fellesferien.

Lokal sammenligning: Drøbak kino hadde 3199 besøk fordelt på 129 forestillinger med et snittbesøk på 25. Kolben kino hadde 1943 besøk fordelt på 105 forestillinger med et snittbesøk på 19.

KINOSTATISTIKK

Forestillinger	Besøk	Snittbesøk	Omsetning
71	2 294	32	200 737

Kommunens tjenesteområder

Politikk, stab og fellestjenester

Utvikling og utfordringer

Administrativ gjennomgang

Fra 1.1.2023 ble ny og forenklet organisasjonsstruktur iverksatt. Men det jobbes fortsatt med administrative tilpasninger for bedre balanse mellom leder- og stabsressurser. Virksomhetene *Sykehjem og boliger* og *Hjemmeboende* er nå samlet innunder én virksomhetsleder samtidig som det jobbes med å rekruttere en stabsressurs for helse og mestring. Fra midten av september er ny assisterende kommunedirektør på plass, og fra begynnelsen av oktober besettes også stilling som HR sjef.

Signert avtale for IKT driftstjenester

De tre deltakerkommunene i StorFollo IKT (SFIKT) har jobbet tett med vurdering av løsning for IKT driftstjenester det siste året. Det er klart at de tre kommunenes ledelse ser det som viktig og riktig at IKT-driften legges til en større organisasjon.

I kommunestyret 21.6.2023 ble følgende vedtatt;

I tråd med vedtak i forbindelse med handlingsprogrammet 2023-2026 får kommunedirektøren fullmakt til å inngå nødvendige avtaler med IKOMM, samt til å representere kommunen på IKOMMs generalforsamling.

Ås kommune har i juli 2023 signert avtale med IKOMM AS. Ås kommune blir med dette medeier i en større og mer robust IKT organisasjon. Avtalen trer i kraft 1. august. IKT-driftsoppgaver vil gradvis overføres fra StorFollo IKT til IKOMM, og det er signert en egn avtale for en interimperiode frem til full overgang til IKOMM.

Det viser seg i prosessen at IKT-området er underbudsjettet, både innen drift av SFIKT, kjøp av andre IKT tjenester fra andre leverandører og knyttet til etterslep på nettverket i kommunale bygg. Dette skyldes en kombinasjon av at SFIKT har vært underbudsjettet i forhold til økte krav til levering av tjenester, særlig høy prisvekst innen IKT tjenester de senere årene og økt behov for spesialkompetanse for å ivareta krav til sikkerhet og drift av nye systemer. Dette er det delvis justert for i budsjettreguleringer for 1. tertialrapport. Økte priser fra leverandører og økte sikkerhetskrav medfører fortsatt behov for å justere budsjettene.

Med en avtale med IKOMM får kommunen et større og bredere driftsmiljø for å ivareta vår IKT drift, inkludert sikkerhet, nettverk, helpdesk o.l. Dette er viktig i en tid da sikkerhet og oppetid knyttet til IKT-løsninger blir stadig viktigere for tjenestene vi gir våre innbyggere. IKOMM vil etablere en egen avdeling i Follo som vil være lokalisert på Vinterbro. Denne avdelingen vil betjene kommunene Ås, Nesodden, Frogn og Vestby.

Som følge av endringene ved inntreden i IKOMM er det behov for justeringer i selskapsavtalen til SFIKT med tanke på hvilke oppgaver som skal ligge der fremover. Kommunedirektørene i de tre kommunene vil fremme en felles sak om dette i løpet av sommerhalvåret/tidlig høst.

Digitalisering

Prosjektet «Digitalt førstevalg» jobber med mål om at innbyggere og næringsliv skal ha et digitalt førstevalg for digitale tjenester, og kommunikasjon med Ås kommune. Digitalt førstevalg gjelder også interne arbeidsprosesser for de ansatte.

Følgende prosjekter har vært prioritert hittil i år2023:

- Vurdering av ny løsning for levering av IKT driftstjenester.
- implementering og drift av nytt sak og arkivsystem til skybasert løsning og ny digital modul for byggesak.
- Vurdering av alternativer for ny telefoniløsning.
- rydding i IKT lisenser
- Nytt system for ehandel

Ny telefonløsning

Telenor har varslet at de ikke vil vedlikeholde og drifte fasttelefoninettet fremover. Nytt telefonisystem er derfor et prioritert prosjekt. Økt bruk av mobiltelefoni og annen kommunikasjon gjennom teams vil være sentrale i vurderingene av fremtidige løsninger for telefoni. Dette arbeidet sees også i sammenheng med arbeidet med bedre løsninger for sentralbord . Prosjektet gjennomføres i samarbeid med ny IKT leverandør IKOMM..

Kartlegging av IKT lisenser

Det er igangsatt et arbeid med å kartlegge kommunens IKT lisenser med sikte på å redusere kostnadene og rydde i antall brukere. Arbeidet er igangsatt og utføres i samarbeid med IKOMM. Prosjektet vil kunne bidra til reduserte lisenskostnader og økt datasikkerhet som følge av økt kontroll på brukere. Det vil også bidra til reduserte klimautslipp da rydding i brukere reduserer kommunens lagring av data. For 2. tertial 2023 har det vært jobbet nærmere med vurdering av brukere innen helse og omsorg som kan gå ned på en rimeligere lisens.. Det er behov for å teste effekter for ulike brukergrupper ved å endre lisensstype. Det tas sikte på å gjennomføre lisensendringen i månedsskiftet august/september.

Valg

Det skal gjennomføres kommunevalg og forberedelser og gjennomføring av valget er en stor oppgave som har høy prioritert i 2023. Dette er en stor oppgave og hele organisasjonen bistår med ressurser til gjennomføring av valget.

Anskaffelser

Kommunestyret har 20.6.2023 vedtatt ny anskaffelsesstrategi for Ås kommune med økt fokus på miljø, klima, dyrevelferd og samfunnsansvar. Det skal utarbeides en tiltaksdel med tiltak for å oppnå kommunens mål innen miljø, klima og samfunnsansvar, som også konkretiserer kravene for ulike type anskaffelser. Tiltak som kan legge til rette for anskaffelser av kortreiste produkter og ivareta dyrevelferd skal innarbeides i tiltaksplanen.

Internkontroll

Alle virksomheter har rapportert på hvordan det jobbes med oppfølging av avvik som er meldt i kommunens avvikssystem.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	28 247	45 814	47 368	51 368	-4 000
Sum Netto lønn	28 247	45 814	47 368	51 368	-4 000
Andre driftsutgifter	37 111	49 071	51 751	51 751	0
Sum Andre driftsutgifter	37 111	49 071	51 751	51 751	0
Inntekter	-947	-3 045	-3 045	-3 045	0
Sum Inntekter	-947	-3 045	-3 045	-3 045	0
Netto resultat	64 412	91 840	96 074	100 074	-4 000

Kommentar til status økonomi

Rammeområdet viser et merforbruk på 3,7 mill. kr per 2. tertial. Dette skyldes i hovedsak økte priser på IKT-systemer og lisenser, samt at vedtatte innsparinger knyttet til administrativ gjennomgang ikke fullt ut er realisert.

Prognosen for året per 2. tertial er et merforbruk på 4 mill. kr. I 1. tertial ble det meldt et behov for økte budsjetter på 5 mill. kr til økte IKT-priser. Det ble vedtatt å øke budsjettet med 2,5 mill. kr. Kommunedirektøren kan ikke finne inndeckning for de siste 2,5 mill. kr.

Arbeidet med gjennomgang av Microsoftlisenser er fullført. Dette har gitt kommunen betydelige besparinger, men besparelsene er likevel lavere enn de budsjetterte innsparingene, og skyldes at flere stillinger enn forutsatt ikke kunne settes ned på lavere lisenstype som følge av sikkerhetskrav og brukernes behov.

Barnehage

Utvikling og utfordringer

I Ås kommune omfatter tjenesten to resultatområder: 201 Førskole og 211 Styrket tilbud til førskolebarn.

Barnehagen er første trinn i et langt utdanningsløp og skal gi barn en god start, uavhengig av bakgrunn og behov. Barnehager av høy kvalitet kan ha positiv effekt som varer hele livet.

Kommunen har som barnehageeier ansvaret for tilbudet i den enkelte barnehage og for at den enkelte barnehage drives i samsvar med gjeldende regelverk, samt ansetter tilstrekkelig og kompetent personale. Kommunen er også lokal barnehagemyndighet og skal se til at barnehagene drives og praktiserer i samsvar med barnehageloven med forskrifter. Barnehagemyndigheten har tre virkemidler til disposisjon; veiledning, tilsyn og godkjenning. Økende krav og fokus på barnehagesektoren utfordrer nå små ressurser for å løse barnehageoppgavene i kommunen - særskilt på barnehagemyndighets oppgavene.

Det er en økende utfordring å rekruttere tilstrekkelig med barnehagelærere til barnehagene. Denne utfordringen vil mest sannsynlig øke i årene som kommer da søkertallene til barnehagelærerutdanningene er synkende og nærmest halvert i 2023.

Barnehagene i Ås drives effektivt. En forutsetning for effektiv drift av de kommunale barnehagene er god kapasitetsutnyttelse. Barnehagesektoren har lovfestet pedagog- og bemanningsnorm som innebærer at det i hovedsak er antall barn med barnehageplass som styrer utgiftene. Det vil si at det aller meste av barnehagenes budsjett er knyttet til lovfestet grunnbemanning. Barn som fyller 1 år innen utgangen av november har rett på barnehageplass. I påvente av at barnas rett til plass inntreffer, må flere barnehageplasser stå vakante i høstmånedene.

Det er en økning i antall barn som har behov for omfattende, langvarige og koordinerte tiltak. Nasjonale føringer om tidlig innsats og et større fokus på rett kompetanse nærmere barna, livsmestring og inkludering har ført til et større behov for ansatte med økt kompetanse til barn med utviklingsmessige vansker. Behovet er dynamisk og øker jevnt utover barnehageåret. Dette utfordrer ressursene da de er konstante.

Virksomhet barnehage jobber for å knytte det allmennpedagogiske og det spesialpedagogiske arbeidet sammen. Dette innebærer å videreutvikle kompetansen, det tverrfaglige samarbeidet og skape en felles forståelse på tvers av fagprofesjoner. For å skape økonomisk kraft rundt denne satsningen har oppvekst søkt og mottatt tilskuddsmidler. Arbeidet er koblet sammen i en strategisk plan for tverrfaglig kompetanseutvikling. Samhandlingsmodellen BTI er en støtte inn i dette arbeidet.

Virksomhet barnehage har jobbet kontinuerlig for å videreutvikle profesjonsfelleskapet i barnehagene slik at kvaliteten styrkes og opprettholdes over tid. Det har blitt gjennomført kompetansetiltak for alle ansatte ut ifra lokale behov. Kompetansetiltak som nettverkssamlinger, fagsamlinger og ledernetverk har alle inneholdt elementer fra felles verdigrunnlag som barnehagene støtter seg på, og som er i tråd med nasjonale føringer om inkludering, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid. Plandagene i august gjennomførte ca 750 ansatte kompetanseheving innenfor de nasjonale føringene. I tillegg har flere barnehager blitt ASK sertifisert (Alternativt supplerende kommunikasjon).

Virksomhet barnehage har hatt stort fokus på inkluderende læringsmiljø. Det har blitt utarbeidet nye planer og rutiner i forhold til å forebygge et godt psykososialt miljø i barnehagene. I tillegg har det blitt gjennomført skrivekurs på aktivitetsplaner med tilhørende refleksjon over egen praksis i alle barnehagene.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	77 430	114 074	118 309	116 909	1 400
Sum Netto lønn	77 430	114 074	118 309	116 909	1 400
Andre driftsutgifter	87 209	114 675	119 492	119 492	0
Sum Andre driftsutgifter	87 209	114 675	119 492	119 492	0
Inntekter	-21 101	-27 435	-28 252	-28 252	0
Sum Inntekter	-21 101	-27 435	-28 252	-28 252	0
Netto resultat	143 538	201 314	209 549	208 149	1 400

Kommentar til status økonomi

Virksomheten viser per 2. tertial et merforbruk på 6,3 mill. kroner. Avviket skyldes i hovedsak periodisering av utbetaling av driftstilskudd private barnehager. Prognose ved årsslutt er et mindreforbruk på 1,4 mill. kr.

De kommunale barnehagene har et merforbruk per 2. tertial på 2 mill. kr knyttet til spesialpedagogisk innsats. Det reelle ressursbehovet er større enn det som gjenspeiles i merforbruket og henger sammen med rekrutteringsutfordringer. I 2024 ventes derfor et etterslep på spesialpedagogiske tiltak som må hentes inn. Fra august har det vært en nedgang i antall barnehageplasser, som demmer opp merforbruket til spesialpedagogisk innsats for 2023. Vekstpott for høsten 2023 til økning barnehageplasser foreslås derfor regulert ut av barnehagebudsjettet.

Prognosen for årsslutt er usikker og avhenger av refusjoner knyttet til gjestebarn og barnetallsutvikling i private barnehager for høsten.

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
2. tertial: Vekstpott økning barnetall H23	-1 400
Sum	-1 400

2. tertial: Vekstpott økning barnetall H23

Nye barnetall viser at det er en nedgang i barnehageplasser fra høsten 2023 enn tidligere ventet. Vekstpott til økt antall plasser fra høsten tas derfor ut.

Grunnskole

Utvikling og utfordringer

Ås-skolen opplever at perioden med pandemi og smittevern tiltak har hatt en negativ konsekvens for mange barn og unge. Dette kommer til syne i økt antall elever som strever med alt fra bekymringsfullt skolefravær, faglige strev, utfordrende adferd og utrygge sosiale miljøer. Et av flere tiltak for å forsøke å møte dette innenfor gjeldene rammer, er innføringen av BTI (bedre tverrfaglig innsats), for hele oppvekstfeltet. Ås kommune mener at innføringen av BTI er et viktig hjelpemiddel til å gjøre innsatsen overfor barn, unge og familier som strever mer helhetlig og koordinert. Resultater av arbeidet begynner å bli synlig gjennom økt tverrfaglig samarbeid i enkeltsaker og økt faglig forståelse mellom virksomhetene.

Nordbytn ungdomsskole har over tid strevd med utfordringer i elevmiljøet. Det har vært nødvendig å sette inn omfattende tiltak for å snu utviklingen ved skolen. Tiltak som ekstern bistand og økt voksentetthet har vært nødvendig for å ivareta elevene og de ansatte. Vi ser at tiltakene virker, men det er en krevende prosess og det vil ta tid å komme helt i mål. Det er derfor viktig å videreføre disse tiltakene som går utover skolens økonomiske rammer.

Det arbeides videre med å utvikle alternative læringsarenaer for elever på ungdomstrinnet som trenger en mer praktisk og tilrettelagt opplæring. Fra mars 2023 har Nordbytn ungdomsskole tilgang til å bruke Begeistringens hus på Breivoll med mindre grupper alle dager i uken. Det arbeides med hva dette tilbudet skal bli for å favne flest mulig av elevene som et alternativt tilbud deler av skoleuken. Ås ungdomsskole og Nordbytn ungdomsskole har begge opprettet "Basen" med mål om å gi trygg og tilrettelagt opplæring for elever som trenger det. Det gjøres erfaringer for videre læring og utvikling begge steder.

Krigen i Ukraina har ført til en økning av antall elever som har behov for et opplæringstilbud i grunnleggende norsk. For å møte det økte kapasitetbehovet ble tilbudet om velkomst-tilbudet fra skoleåret 22/23 delt mellom Brønnerud og Nordby på barnetrinnet og mellom Ås ungdomsskole og Nordbytn ungdomsskole på ungdomstrinnet. Velkomsttilbudet har så langt kun vært sør i kommunen.

Skolene fortsetter samarbeidet med PPT for å få etablert gode tiltak for tilpasset opplæring og bruken av ressursteam. Målet har vært å snu ressursbruken fra vedtak om spesialundervisning til god tilpasset opplæring for alle. Dette gir skolene økt handlingsrom for å møte elevenes behov. KOSTRA-tallene viser at i Ås kommune har 4,3 % av elevene spesialundervisning. Dette er markant lavere enn landet og KOSTRA-gruppe 9 som Ås er en del av, der er andelen 7,7%.

Fra 1.8.2023 tilbys alle elever på 2.trinn gratis 12-timers tilbud på SFO, slik alle elever på årets 1.trinn har fått inneværende år. Ordningen fungerer godt, ca 95% av alle elever bruker tilbudet. Det er knyttet usikkerhet til hvilke økonomiske konsekvenser dette vil få for virksomheten.

Omstilling og effektivisering

- Skolestruktur er det sterkeste virkemidlet for å kunne drive tjenesteområdet effektivt. Kroer skole er lagt ned fra 1.8.2023 og elevene er overført til Rustad skole. De ansatte har fått tilbud om stillinger i Ås kommune.
- Åsgård skole har flyttet inn i ny, flott skole. Skolen ble offisielt åpnet 28.8.2023.
- Ås kommune har søkt og fått innvilget kompetanse hevingsmidler til et systematisk arbeid med inkludering via Statforvalterens økonomiske støtteordninger Desentraliserte kompetansehevingsmidler og Kompetanseløftet. Virksomhet grunnskole, barnehage og barn, unge og familier har gjennomført plandager for alle ansatte i virksomhetene ved oppstart av nytt skoleår.
- Innføringen av BTI på kommunalområdet er et viktig hjelpemiddel til å gjøre innsatsen overfor barn, unge og familier som strever mer helhetlig og koordinert.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	165 067	240 634	249 971	251 671	-1 700
Sum Netto lønn	165 067	240 634	249 971	251 671	-1 700
Andre driftsutgifter	16 481	29 712	29 937	29 937	0
Sum Andre driftsutgifter	16 481	29 712	29 937	29 937	0
Inntekter	-16 394	-19 136	-21 336	-21 336	0
Sum Inntekter	-16 394	-19 136	-21 336	-21 336	0
Netto resultat	165 154	251 210	258 573	260 273	-1 700

Kommentar til status økonomi

Virksomhet grunnskole viser per 2. tertial et merforbruk 1,2 mill. kr. Merforbruket skyldes i hovedsak utfordringer ved Nordbytn ungdomsskole.

Prognose ved årsslutt tilsier et merforbruk på 1,7 mill. kr, og handler om håndtering av utfordringer ved Nordbytn ungdomsskole og økning barn Rustadtunet fra høsten 2023. Det ble i 1. tertial meldt usikkerhet rundt prognoser for drift av Rustadtunet grunnet ventet økning i elevtall, og at

kommunedirektøren ville komme tilbake med nærmere prognoser i 2. tertial når nytt skoleår er i gang. Økt ressursbehov for høsten 2023 tilsvarer 0,7 mill. kr. Prognosen forutsetter at ekstraordinære kostnader ved mottak av flyktninger dekkes i sin helhet av økt integreringstilskudd dersom ressursbehovet går utover bevilgede rammer.

Det ble i 1. tertial regulert 1,5 mill. kr av Kroer skoles budsjetter, hvorav 1 mill. kr ble overført til Nordbytn ungdomsskole og 0,5 mill. kr til Rustad skole. Ved avviking av Kroer skole er det et periodisk merforbruk på 1,5 mill. kr. Resterende budsjettmidler ved Kroer skole følger elevene som overflyttes til Rustad skole.

Barn unge og familier

Utvikling og utfordringer

Virksomhet Barn, unge og familier består av enhetene Forebyggende helsetjenester, Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), Innsats og koordinering og Barneverntjenesten. Til sammen utgjør disse enhetene kommunes samlede hjelpetilbud til barn, unge og familier gjennom blant annet helsestasjon, skolehelse, ungdomshusene, støttesamtaler og veiledningstilbud til vedtak etter Helse- og omsorgstjenesteloven og Barnevernloven. I tillegg har virksomheten ansvar for kommunes kriminalitetsforebyggende arbeid (SLT) og koordinering av den systematiske samhandlingen på hele oppvekstfeltet. Virksomheten innehar også sentrale knutepunktsfunksjoner hva gjelder å koordinere kommunes innsats om vold i nære relasjoner og fritidsaktiviteter til barn og unge i kommunen og samarbeidet med BUP.

Mål og utvikling

Virksomhetens hovedmål er at alle enhetene hver for seg skal gi et forsvarlig tilbud i henhold til lovkrav og nasjonale føringer. I tillegg jobber virksomheten målrettet med føringene vedtatt i kommunenes handlingsprogram med å tidlig oppdage barn og ungdom som strever og bidra til at disse får relevant og koordinert hjelp. Virksomheten skal blant annet ha tilbud til gravide, barn, unge og foreldre som bidrar til god helse, trygge oppvekstmiljø og tilhørighet i Ås-samfunnet. Der det er nødvendig skal man gi tidlig og helhetlig innsats.

Oppvekstfeltet jobber kontinuerlig med det psykososiale miljøet i barnehager og skoler, dette i nært samarbeid med hjelpetjenestene i virksomhet Barn, unge og familier.

Barnehage og skole har fokus på inkluderende og trygge læringsmiljø for barn og unge. PPT er en viktig samarbeidspartner i dette arbeidet.

Helsestasjonen og skolehelsetjenesten er to sentrale tiltak for barn og unge i skolealder. I tillegg har virksomheten ansvar for de helsestasjonene for ungdom og studenter, samt de to ungdomshusene i kommunen, tilbud som er åpent og tilgjengelig for alle ungdom. Disse tilbudene er sentrale i det forebyggende arbeidet og for å fange opp og sette barn og unge i kontakt med øvrig hjelpeapparat der det er nødvendig.

Barne- og ungdomsteamet jobber individuelt med barn og familier som trenger en mer tilpasset hjelp og samarbeider tett med BUP for å ivareta barn med psykiske utfordringer. Teamet tilbyr også ulike gruppetilbud.

For barn som har særlige behov kan ulike tiltak etter helse- og omsorgstjenesten være nødvendig. Barnekoordinator koordinerer innsatsen rundt de barna med langvarige, omfattende og sammensatte behov.

Barneverntjenesten bistår de familiene som strever aller mest med ivaretagelse av daglig omsorg, psykisk uhelse, vold og rus.

Virksomheten jobber aktivt for at innsatsen som gis til barn, unge og familier skal være likeverdige og helhetlige, og gis med utgangspunkt i innbyggernes behov gjennom:

- Systemarbeid
- Kompetente ansatte
- Brukermedvirkning

Systemarbeid:

Oppvekstområdet er i gang med å implementere samhandlingsmodellen "Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) i alle virksomheter. Viktige elementer i implementeringen er systematiske opplæringsarena for ansatte og samhandlingsarenaer satt i system, som opprettelsen av tverrfaglig ressursteam for barnehagene og for skolene.

Erfaringene så langt er at BTI er et viktig hjelpemiddel for at barn, unge og familier som strever skal få hjelp på et tidligere tidspunkt. Virksomhet Barn, unge og familier har en nøkkelrolle i dette arbeidet, fordi ansatte i virksomheten har spisskompetanse på flere ulike fagfelt.

SLT-modellen bidra til et systematisk samarbeid mellom kommunen og politiet og nødvendige samarbeidsarealer innad i kommunen for å forebygge rus og kriminalitet.

Kompetente ansatte:

For å sikre en helhetlig praksis og kunnskap har man på tvers av virksomhetsområdene på oppvekstfeltet, laget en strategisk, tverrfaglig kompetanseplan. Denne bidrar til at ansatte får nødvendig kompetanse for å kunne bistå barn, ungdom og foreldre. De fleste av kompetansehevingene er finansiert av tilskuddsmidler fra statlige, søknadsbaserte midler.

Virksomheten opplever at barn, unge og familier har mer komplekse og alvorlige hjelpebehov enn tidligere. Dette har ført til at virksomheten har igangsatt større kompetansehevinger for å kunne gi tilpasset og effektiv hjelp ut fra de ressurser man har.

Som en del av kommunes fokus på tidlig innsats har en av de store satsingene dette året vært kursing av 17 ansatte på oppvekstområdet i en rådgivningsmodell. Opplæringen er gitt internt. Målet er at flere foreldre som opplever foreldrerollen som krevende skal få hjelp så tidlig som mulig. I tillegg tilbyr virksomheten flere ulike kurstilbud til foreldre, samt til ungdom.

Forebyggende helsetjenester ved jordmor og helsestasjonen fikk i 2022 kompetanseheving gjennom det statlige opplæringsprogrammet Tidlig Inn i regi av Buf-direktoratet, Helsedirektoratet og KoRus. En systematisk kartleggingsmetode for å avdekke rus og psykiske utfordringer var en del av opplæringspakken og brukes nå aktivt i tjenesten. Dette har bidratt til at jordmor og helsesykepleier har fanget opp flere gravide som er i behov av bistand grunnet sin psykiske helse eller rusutfordringer.

Brukermedvirkning

For å bidra til at hjelpen som gis faktisk oppleves å hjelpe har flere av tjenestetilbudene i virksomhet

Barn, unge og familier igangsatt Feedback orienterte tjenester (FIT). FIT er et systematisk verktøy som skal bidra til at tjenestemottager kontinuerlig gir tilbakemeldinger om effekten av hjelpen.

Hva gjelder behovene til barn og unge så opplever alle tjenestene en økende pågang av henvendelser. Både forvaltningen for barn og unge og barneverntjenesten har hatt en økning hva gjelder nødvendigheten av å iverksette ressurskrevende tiltak for enkelte barn i kommunen.

Utfordringer:

Kompetanseløftet og Barnevernsreformen er to statlige reformer som i all hovedsak handler om at kommunen skal øke sin innsats i det forebyggende arbeidet i henholdsvis i barnehage- og skolearealet og i det generelle forebyggende arbeidet i barn og unges liv i hjemmet og på fritiden. Overføringer av oppgaver fra staten til kommunen er en sentral del av reformene, uten at disse fullfinansieres.

Forebyggende helsetjenester opplever en sterkt økning i antall gravide og nybakte foreldre som er i behov av ekstra konsultasjoner grunnet utfordringer knyttet til psykisk helse og/eller rus, samt somatikk. I 2022 var det gjennomført 400 ekstra konsultasjoner mot 650 så langt i 2023. Om denne økningen fortsetter må helsestasjonen nedprioritere denne innsatsen for å klare å få gjennomført andre lovpålagte oppgaver.

Ungdoms- og studenthelsetilbudet driftes av Forebyggende helsetjenester i samarbeid med NMBU og SiÅs. For 2023 har Helsedirektoratet halvert sitt tilskudd til studenthelsetilbudet, dette kuttet ble varslet så sent som i januar 2023. Kuttet vil få store konsekvenser for 2024, hvor ungdom- og studenthelsetilbudet vil måtte reduseres tilsvarende.

Alle tjenestene i virksomheten erfarer en økende pågang av henvendelser fra barn, unge og familier. Flere av disse blir henvist fra BUP til kommunen for oppfølging etter endt utredning. At kommune kun har 50 % psykologressurs til disse komplekse sakene har medført at man nå har venteliste på for de mest sårbare barn og unge i kommunen. Psykologressursene ved Ungdom- og studenthelsestasjonen er kun øremerket studentene - og ikke til lokal ungdommen og barn.

Både forvaltningen for barn og unge og barneverntjenesten har hatt en økning i å iverksette ressurskrevende tiltak for enkelte barn i kommunen. Dette er lovpålagte oppgaver kommunen ikke kan velge å se bort fra, og som er svært kostnadskrevende. I tillegg har barneverntjenesten fått nye kompetansekrav for ansatte, noe som medfører at flere nå er i gang med deltidsstudier.

Etter at SLT-koordinatorrollen, som et ledd i innsparinger nå er redusert til en 50 %-stilling, erfares det at man mangler kapasitet til å ha være til stede og få oversikt over blant annet ungdomsmiljøet. Det meldes nå fra både skoler og politi om at rus er et økende problem blant ungdom.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	70 990	111 715	115 143	115 143	0
Sum Netto lønn	70 990	111 715	115 143	115 143	0
Andre driftsutgifter	27 829	34 185	41 897	44 897	-3 000
Sum Andre driftsutgifter	27 829	34 185	41 897	44 897	-3 000
Inntekter	-8 522	-8 451	-8 663	-8 663	0

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Sum Inntekter	-8 522	-8 451	-8 663	-8 663	0
Netto resultat	90 298	137 449	148 377	151 377	-3 000

Kommentar til status økonomi

Virksomheten totalt har et mindreforbruk på 2,9 mill. kroner per 2. tertial, men det er variasjoner mellom de ulike enhetene. Det ble i 1. tertial regulert 5,5 mill. kroner til kjøp av institusjonsplass for alvorlig syke barn/ungdom med sammensatte diagnoser med behov for døgnooppfølging, og 2 mill. kroner til plassering av barn i barneverntjenesten.

Barneverntjenesten antas å få et merforbruk ved årets slutt. Prognosen er hovedsakelig knyttet til økning i utgifter til plasserte barn grunnet alvorlig atferdsproblematikk, tolketjenester og rettsprosesser. Det er usikkerhet rundt hvor mange barn som vil ha behov for å bo i institusjon, beredskapshjem og fosterhjem resten av året. Ut ifra nåværende plasserte barn antas det å bli et merforbruk på 4 mill. kroner.

Virksomheten jobber med vedtatte omstillingskrav. Bruk av vikarer ved fravær er redusert og driften ved å slå sammen helsestasjonene til én lokasjon er ferdigstilt og bemanningen er nedjustert.

Økningen i antall flyktninger påvirker enhetene ved at det blir flere barn å følge opp i ulike helsekontroller, samt kartlegging med tanke på tilrettelegginger av spesialundervisning og økt behov for lavterskeltilbud.

Virksomheten jobber med å innhente 1 mill. kroner av merforbruket ved mindreforbruk på lønn og andre driftsutgifter. Samlet årsprognose for virksomheten er 3,0 mill. kroner i merforbruk ved årets utgang.

NAV

Utvikling og utfordringer

NAV ÅS

Utvikling

Arbeidsmarkedet

Det ventes høy omstillingstakt i arbeidslivet framover på grunn av teknologisk utvikling, globalisering og det grønne skiftet. Det innebærer at folk må regne med å skifte jobb oftere enn før, og kompetansen må oppdateres oftere.

På denne bakgrunn samarbeider NAV Ås med utdanningssektoren, f.eks. ungdomsskolene og Ås videregående skole om ulike tiltak for å øke de unges kompetanse om arbeidsmarkedet, samt for å forhindre frafall fra videregående opplæring.

En viktig oppgave for NAV vil bli å lette omstillingene. NAV må være godt forberedt på endringer og være i stand til å utvikle virksomheten og tjenester etter endrede behov. Det forutsetter høy og oppdatert spisskompetanse om arbeidsmarked og arbeidsinkludering, samt et bedre samarbeid med næringslivet og på tvers av sektorer.

For å møte disse utfordringene har NAV Ås fortsatt med å prioritere ressurser til individuell jobbstøtte (IPS) og supported employment- (SE) metodikken slik at arbeidstilknytningen til personer med helsemessige og sammensatte utfordringer økes. Her har det også vært jobbet med videreutvikling av samarbeidet med fastlegene og spesialisthelsetjenesten. I tillegg jobber NAV Ås kontinuerlig med å øke inkluderingskompetansen til alle veilederne ved kontoret. Nå er det ikke lenger raskeste vei til arbeid som vil være retningsgivende, men å sørge for mer stabil tilknytning til arbeidslivet. Deltakelse i utdanning og arbeidsliv er en kilde til opplevelse av anerkjennelse, fellesskap, personlig identitet og god helse. Mennesker med helseutfordringer kan som regel kan jobbe, gitt riktig støtte.

Samarbeid på tvers av kommunegrensene

Arbeidsmarkedsutfordringene kjenner ikke kommunegrensene og på denne bakgrunn har NAV Ås videreutviklet samarbeidet med de andre NAV-kontorene i regionen. I 2022 har et virtuelt oppfølgingsteam gitt arbeidsrettet oppfølging digitalt til arbeidssøkere i regionen. Fra 2023 er teamet erstattet med et tilsvarende team på nasjonalt nivå.

Utfordringer

Det ventes økte krav til effektivisering av offentlig sektor, og at NAV kan bli utfordret til å følge opp flere brukergrupper mot arbeid enn i dag.

På denne bakgrunn styrker og formaliserer NAV Ås samarbeidet med de arbeidsgivere/virksomheter som ønsker å inkludere arbeidssøkere fra NAV sine prioriterte målgrupper i tråd med NAV sitt strategiske rammeverk for markedsarbeid. NAV Ås bidrar til godt samarbeid med aktuelle tiltaksarrangører om inkluderingsarbeidet.

Flyktninger

Grunnet krigen i Ukraina har kommunen bosatt 76 flyktninger så langt i 2023; hovedsakelig fra Ukraina, men også fra andre konfliktområder.

Tilgang på egnede boliger har vært en utfordring denne perioden, og det er hovedgrunnen til at bosettingsprosessen har tatt noe lengre tid enn den gjorde i fjor. Kommunestyret vedtok i juni å sette av 40 mill. til kjøp/etablering av kommunale boliger til flyktninger. Det er kjøpt en leilighet pr. andre. tertial.

Det jobbes med å kartlegge flyktningenes ressurser slik at de raskt kan komme i gang med språkopplæring og arbeid. NAV har utviklet veiviseren "Veien til arbeid" som er et nyttig verktøy for det videre arbeidet.

Utvikling av innovasjonsevne

Forventningene til NAV vil endres framover, i takt med at folk får stadig bedre tjenester ellers i samfunnet. Det gjelder særlig forventninger til koordinerte tjenester i offentlig sektor. Det antas også at folk i økende grad vil forvente service og tjenester tilpasset sin situasjon og sitt behov.

På denne bakgrunn jobber NAV Ås med å etablere en kultur for fornyelse og innovasjon. God innovasjonskultur kjennetegnes av aktiv involvering av medarbeidere og andre i innovasjonsarbeidet, tillit mellom medarbeidere på ulike nivåer, og ikke minst: vår evne til å løfte frem og teste ut idéer og

vår evne til å justere og fornye vår praksis. Det nye innovasjonssenteret i Ås blir svært viktig i utviklingen av dette arbeidet.

Ås læringscenter

Utfordringer

Læringscenteret har opprettet løpende inntak av deltakere på skolen, da senteret har fått mange nye deltagere hittil i 2023. Dette har også utfordret læringscenteret når det kommer til å ha egnede lokaler slik at det er plass til de ulike klassene det er behov for.

Ås Læringscenter har mange midlertidig ansatte på grunn av økningen av antall flyktninger. Dette har gjort at læringscenteret har forlenget flere midlertidige kontrakter denne perioden. Det er en utfordring å holde på ansatte når det er korte og usikre kontrakter. Det er fare for at vi kan miste kompetente ansatte.

Utvikling

Målet til Ås Læringscenter er at deltagerne skal lære seg så godt norsk som mulig på tiden sin ved senteret, samt at de skal være rustet til å klare å få og holde på en jobb etter endt introduksjonsprogram. For å forberede deltagerne på praksis har læringscenteret inngått en avtale med Veiledningscenteret i Follo, der de kommer og informerer deltagerne om utdanning og arbeid i Norge. For å øke utbyttet fra språkpraksis, settes det i gang med refleksjonsgrupper fra praksisplassene. Erfaringsdeling øker utbyttet av praksisen. I tillegg vil læringscenteret jobbe tettere med de andre enhetene i kommunen for å få flere inn i språkpraksis lokalt.

Hovedsatsningen framover er å bli et regionalt ressurscenter. Vi ønsker å utvikle tilbudet på skolen videre, og få større bredde i tilbudet. Dette er en av grunnene til at senteret har opprettet en ungdomsgruppe ved læringscenteret. Dette er gjort i samarbeid med Frogn- og Vestby kommune, og er for å gi et tilbud til de på 16-18 år som faller utenfor integreringsloven.

På grunn av særavtalen SFS2213 kommer flere av lærerne til å få to timer flere undervisningstimer neste skoleår. Dette betyr at senteret kan tilby flere kurs. Ås Læringscenter har planlagt å bruke disse ressursene på å holde tilpassede språkkurs for ansatte i andre enheter i kommunen. Videre jobber senteret med å opprettholde og videreutvikle samarbeidet med lag, foreninger og institusjoner i kommunen, samt styrke samarbeidet med andre sentre og skoler.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	38 299	41 032	42 396	43 396	-1 000
Sum Netto lønn	38 299	41 032	42 396	43 396	-1 000
Andre driftsutgifter	23 398	36 914	36 914	39 414	-2 500
Sum Andre driftsutgifter	23 398	36 914	36 914	39 414	-2 500
Inntekter	-24 229	-20 148	-20 148	-20 148	0
Sum Inntekter	-24 229	-20 148	-20 148	-20 148	0
Netto resultat	37 469	57 797	59 162	62 662	-3 500

Kommentar til status økonomi

Virksomhet NAV har et merforbruk på 1,1 mill. kroner per 2. tertial.

Kvalifiseringsstønad har et merforbruk på 0,7 mill. kroner som følge av økt aktivitet for å bistå innbyggere over i arbeid. Årsprognosen antas å bli 1,0 mill. kroner i merforbruk.

Om lag 60% av utbetalingene til sosialhjelp er knyttet til å dekke boutgifter for innbyggerne som følge av mangel på egnede boliger. NAV Ås jobber kontinuerlig med å redusere stønadstiden for sosialhjelp, samtidig som det er økte levekostnader som følge av dyrtiden. Sosialhjelpen antas å få et merforbruk på 1,5 mill. kroner. Videre ble det vedtatt et innsparingskrav på sosialhjelp tilsvarende 1 mill. kroner for 2023. Dette lar seg vanskelig realisere gitt utviklingen i levekostnader.

Virksomheten har økt utbetaling av introduksjonsstønad til flyktninger og lønn til midlertidig ansatte på flyktningsteamet og Ås læringssenter. 76 flyktninger er bosatt per august, mens 11 flyktninger står på venteliste i påvente av bolig. Det er usikkerhet rundt kostnader ved bosetting av flyktninger. Det forutsettes at merforbruket blir dekket av økt integreringstilskudd.

Samlet prognose for virksomheten antas å bli et merforbruk på 3,5 mill. kroner ved årsslutt og det meldes om følgende budsjettreguleringsbehov:

- Sosialhjelp 1,2 mill. kroner

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
2. tertial: Økte sosialhjelpsutbetalinger	1 200
Sum	1 200

2. tertial: Økte sosialhjelpsutbetalinger

Økte levekostnader som følge av dyrtiden.

Sykehjem og boliger

Utvikling og utfordringer

Målet om sømløse overganger mellom hjem, sykehus og institusjon har det vært jobbet aktivt med i 2023 og vil fortsatt jobbes med gjennom året. Et av verktøyene for å nå dette målet har vært å endre profilen på Moer sykehjem til Moer helsehus. Dette vil det arbeides med videre i 2023 - hva vi legger i helsehus-begrepet i Ås.

Etableringen av helsehuset skal være et middel for å nå målsettingen om at innbyggerne i kommunen skal kunne bo lengre i eget hjem. For Moer betyr det å være et helsehus, å være et forsterket sykehjem med differensierte tjenestetilbud. Hovedoppgaven til Moer helsehus vil være pleie, trening/opptrening, rehabilitering, lindrende behandling og viderebehandling. En av oppgavene er å bidra til færre innleggelses og kortere opphold på sykehus samt ta imot utskrivningsklare pasienter. En av

målsettingene for Ås kommune vil være å bremse veksten av sykehjemsplasser og gi tjenester inn i hjemmet til de som kan og ønsker dette. Samtidig skal man ivareta de som er svært syke og som trenger døgnkontinuerlig behandling på institusjon. Man ser at behovet for langtidsplasser reduseres og at behovet for korttidsplasser økes. De som får plass på institusjon er mer krevende både somatisk og kognitivt. Man har derfor valgt å øke opp antall korttidsplasser til personer med en demenssykdom fra 6 til 10 plasser og har flyttet denne avdelingen fra Moertunet til ny del i Moer helsehus. Samtidig reduserte Moertunet 9 langtidsplasser. Avdelingen driftes av Moertunet, men ved dette flyttet ser man at man får utnyttet arealet, kompetanse og ressurser mer effektivt og øker kvaliteten på tjenestene.

Målsettingen om at Moertunet skal bli et ressurscenter innenfor demens jobbes det videre med i 2023.

Arbeidet med å dele kompetanse og ressurser fra sykehjemmene Moertunet og Moer helsehus for å fremstå mere enhetlig har det også vært jobbet med i 2023.

På Moer helsehus hadde man i oppstarten av 2023 iverksettelse av kalenderplan på korttidsavdelingen. Dette er tuftet på det grundige arbeidet som pågikk i 2022 knyttet til heltidskultur og turnuser som bygger opp under målet om heltid.

Ås kommune mottok prisen årets kommune i samarbeid for et mer demensvennlig samfunn 16.01.2023. Prosjektgruppen har i 2023 avholdt allmøter, samt flere enkelt opplæringer. Dette arbeidet vil det fortsettes med gjennom hele 2023.

Det arbeides systematisk for å følge opp og lukke avvikene knyttet til forvaltningsrevisjonens rapporten. Et av mange punkter handler om dialog og medvirkning med brukere og pårørende. Dette er det svært viktig for kommunen å lykkes med, slik at tilliten mellom innbyggerne og kommunen gjenopprettes.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	139 073	216 242	222 614	221 314	1 300
Sum Netto lønn	139 073	216 242	222 614	221 314	1 300
Andre driftsutgifter	15 093	24 404	26 782	29 382	-2 600
Sum Andre driftsutgifter	15 093	24 404	26 782	29 382	-2 600
Inntekter	-19 966	-25 035	-27 513	-30 513	3 000
Sum Inntekter	-19 966	-25 035	-27 513	-30 513	3 000
Netto resultat	134 201	215 611	221 883	220 183	1 700

Kommentar til status økonomi

Virksomheten viser et mindreforbruk på 6,1 mill. kr per 2. tertial. Virksomheten jobber aktivt gjennom året for å overholde vedtatte rammer. Mindreforbruket er knyttet til økte vederlagsinntekter og sykelønnsrefusjoner, kombinert med et kontinuerlig fokus på forbedringsarbeid blant annet innen kvalitet, pasientsikkerhet og velferdsteknologi.

Det innføres kalenderplan i flere enheter som et tiltak i heltidskulturarbeidet. Prognosen for gevinsten ved å etablere heltidskultur i to avdelinger er utfordrende å konkretisere. Heltidskultur gir først og fremst grobunn for effektiv drift i et arbeidsmiljø med kvalifiserte og kjente ansatte.

Vertskommunesamarbeidet Follo medisinske senter varsler et merforbruk ved utgangen av 2023 på 13 mill. kroner som følge av økte utgifter på lønn, tapte inntekter og ny avtale på legebil. Ås sin andel utgjør 2,6 mill. kroner. Det jobbes aktivt med å redusere merforbruket, og det er satt i gang et arbeid med å evaluere avtalen mellom samarbeidskommunene.

Samlet årsprognose for de kommunale enhetene innenfor virksomheten Sykehjem og boliger er 4,3 mill. kroner i mindreforbruk, men nedjusteres med 2,6 mill. kroner som følge av meldt merforbruk til vertskommunesamarbeidet Follo medisinske senter. Resterende mindreforbruk på 1,7 mill. kroner ses i sammenheng med merforbruket innen virksomhet hjemmeboende.

Hjemmeboende

Utvikling og utfordringer

De demografiske endringene Norge og Ås står overfor antas å føre til et press på de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Målet om en dreining av tjenestene med fokus på personenes ressurser, egenmestring og ulike tjenester i hjemmet er et viktig fokus for å møte presset på tjenestene. Dette krever omstilling og endret praksis som en er godt i gang med. Kommunen har som mål å gi innbyggerne mulighet til å bo hjemme lengst mulig, gjennom å øke opplevelsen av hverdagsmestring, trygghet, selvstendighet og aktivitet. Bruk av velferdsteknologi i helse og omsorgstjenestene vil være avgjørende for å nå disse målene. Ulike løsninger vurderes og vil implementeres i den takten økonomien tillater, og i tråd med anbefalingene og prioriteringer gitt av velferdsteknologi prosjektet.

Kompetansebehov

Kravet til samhandling og tverrfaglig arbeid er økende da personer og pasienter har mer sammensatte utfordringer nå enn tidligere. Fagutvikling står sentralt, og det jobbes målrettet med kompetansehevende tiltak. Flere ansatte tar videreutdanning og skolerer seg på annen måte. Det er en utfordring å rekruttere tilstrekkelig med sykepleiere og vernepleiere til tjenesten, dette vil også bli en stor utfordring i årene som kommer. En arbeidsgruppe har jobbet med forslag til tiltak for å beholde og rekruttere helsepersonell, med hovedvekt på sykepleiere og vernepleiere. Enhet hjemmebaserte tjenester ser nå på oppgaveforskyvning slik ansatte med riktig kompetanse gjør de riktige oppgavene.

Satsingen på heltidskultur og bruk av bl.a. kalenderplan kan også være et viktig virkemiddel.

Det jobbes kontinuerlig med å tenke helhet og sammenheng i tjenestetilbudet. Det vil i løpet av 2023 etableres et forvaltningskontor hvor søknader/henvendelser til både barn/ungdom og voksne mottas og behandles - "En dør inn" - dette arbeidet gjøres i nært samarbeid med tjenestene.

Samhandling

Det er et kontinuerlig arbeid knyttet til samhandling på tvers av virksomhetsområdene internt i kommunen eksempelvis med kommunens fastleger, de privatpraktiserende fysioterapeuter og samarbeid med frivillige aktører. Samhandling med eksterne aktører som politiet, spesialisthelsetjenesten er svært viktig og her deltar vi aktivt i ulike nettverk, mellom kommunene og DPS (Distrikt psykiatrisk senter). Ås kommune har etablert et FACT Team (Fleksibelt, aktivt oppsøkende behandlingsteam) sammen med kommunene Frogn, Nesodden og DPS.

Tidlig innsats

Frisklivssentralen og seniorkontakt er tilbud hvor kommunen kommer tidlig i kontakt med innbyggerne. Det er viktig å benytte disse tilbudene for å gi gode råd og veilede, for eksempel i bruk av

velferdsteknologi. Med økt fokus på mestring vil blant annet frisklivssentralens arbeid være viktig bidragsyter. Frisklivssentralen har nå fått en ny giv og er godt i gang med arbeidet. De samarbeider konkret med samtaletjenesten og kreftkoordinator om kurstilbud til aktuelle grupper.

Boliger

Det pågår et arbeid hvor kommunen har en gjennomgang av de kommunale boligene inkl omsorgsboligene for å vurdere hvordan man best skal utnytte kommunens boligmasse framover og om vi har de type boliger kommunen trenger. Anbefalinger om hvordan boligen skal benyttes vil komme i løpet av 2023. Per i dag er det nødvendig å kjøpe plasser til enkelt innbyggere da kommunen ikke har egnede boliger.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	78 931	116 908	120 717	121 217	-500
Sum Netto lønn	78 931	116 908	120 717	121 217	-500
Andre driftsutgifter	47 818	70 633	71 983	77 483	-5 500
Sum Andre driftsutgifter	47 818	70 633	71 983	77 483	-5 500
Inntekter	-10 326	-53 214	-53 214	-53 214	0
Sum Inntekter	-10 326	-53 214	-53 214	-53 214	0
Netto resultat	116 424	134 328	139 487	145 487	-6 000

Kommentar til status økonomi

Virksomheten viser et merforbruk på 1,2 mill. kroner per 2. tertial som i all hovedsak skyldes økte utgifter til vikarer og overtid, kjøp av tjenester fra private og mindre inntekter enn budsjettet.

Samlet prognose for virksomheten ved årets slutt er 6 mill. kroner i merforbruk, forutsatt at refusjoner til ressurskrevende blir som budsjettet. Det ventede merforbruket omhandler i all hovedsak:

- 2,0 mill. kroner til kjøp av tjenester til brukere i påvente av egnede boligløsninger i egen kommune
- 1,5 mill. kroner som følge av økning i vedtakstimer og prisjustering på BPA (Brukerstyrt personlig assistanse) fra våren 2023
- 0,5 mill. kroner som følge av økte vikarutgifter
- 0,5 mill. kroner som følge av prisvekst på matvarer, leasingbiler m.m.
- 1,5 mill. kroner som følge av urealistisk innsparingskrav – Heltidskultur.

Avregningen for ressurskrevende brukere ble 5 mill. kroner høyere enn det som er bokført i 2022. Dette gir en positiv innvirkning på årsresultatet for 2023. Foreløpige prognoser for 2023 viser at refusjoner for ressurskrevende blir balanse ved årets slutt. Prognosen forutsetter samme brukergruppe og ressursinnsats resten av året.

Samlet årsprognose for hjemmeboende er 6 mill. kroner i merforbruk, hvorav 1,7 mill. kroner vil kunne hentes innenfor rammen av sykehjem og boliger. Samtidig jobbes det med å innhente deler av merforbruket innenfor rammene til virksomhet hjemmeboende. Tett oppfølging av overtidbruk, ansettelse i fulle stillinger, tett sykefraværsoppfølging og søkelys på nærværarbeid og kompetanseheving er noen av tiltakene det arbeides med.

Eiendom

Utvikling og utfordringer

Kommunen eier formålsbygg, kontorlokaler og utleieboliger som samlet utgjør omkring 160 000 kvadratmeter, herunder 250 utleieboliger. Virksomhet eiendom har ca 100 ansatte med ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunens eiendomsmasse, samt administrerer folkebad, og utleie kommunale boliger og idrettsbygg. Eiendom består av renholdsavdeling, boligforvaltning, eiendomsdrift og vedlikehold, og en stab med prosjektledere og rådgivere. Vår visjon er: «Gode bygg, gode tjenester».

I tillegg til de eide bygningene, leier kommunen ca 9 200 kvadratmeter til kontor og tjenesteproduksjon i sentrum. En del av kommunens leieavtaler utløper i 2023/2024 og det ble vedtatt i budsjett og handlingsprogram 2023-2026 at 5 200 kvm leide arealer skulle utvikles ved utgangen av 2023. Ny skole på Åsgård åpnet sommeren 2023 og denne har overkapasitet som er planlagt benyttet til kontorfunksjoner. Det er søkt om dispensasjon for videre drift av modulsolen til andre formål (Læringscenter, barnevern og samtaletjeneste). Moer sykehjem/Tunveien 5 er planlagt benyttet til forebyggende helsetjenester. Skoledrift ved Kroer skole ble avviklet sommeren 2023, og fremtidig bruk av bygningene vil bli vurdert høsten 2023. Planlegging og gjennomføringen av en stor mengde delprosjekter med svært mange berørte ansatte er krevende både for eiendom og de berørte ansatte. Det er fremdeles en viss usikkerhet rundt om videreføring av modulsolen vil la seg gjøre, tiden er knapp og det er mange ulike behov som søkes imøtekommet. Frem til andre tertial har det blitt jobbet med å strukturere prosjektet med samhandlingen/involvering og fremdriftsplanlegging, samt detaljplanlegge løsningene som ble vedtatt i budsjett 2023.

Boligforvaltningen jobber aktivt med å fremskaffe boliger til flyktninger sammen med flyktningkontoret. Det oppleves vanskeligere å få tak i egnede boliger i år. Det private markedet har ikke respondert like godt på kommunens behov i år. Mange av de boligene som er tilgjengelig nå er svært dyre, eller uegnede. 60 av 140 anmodet antall er mottatt hittil og det må tenkes alternativt dersom kommunen skal klare å ta i mot anmodet antall i år. I kommunestyremøtet i juni ble det vedtatt å sette av 40 mill kr til kjøp/etablering av kommunale boliger til flyktninger. Det er kjøpt en leilighet pr 2. tertial.

Virksomhet eiendom har et betydelig effektiviseringskrav. Det arbeides aktivt for å omstille og effektivisere. Spesielt viktig blir arealeffektivisering, energieffektivisering, miljøriktige valg. Kommunen har bygget mye nytt de senere år og god ressursplanlegging for best mulig drift og oppfølging av nye, teknisk avanserte bygg er et viktig fokusområde.

Det jobbes også med å etablere løsninger for å oppnå økt sorteringsgrad for kommunens avfall i tråd med vedtak i tiltaksdelen for handlingsplan for klima og energi, samt nye forskriftskrav.

Eiendomsstrategi vil etter planen utarbeides i løpet av året, i tillegg til evaluering av gjengs leie og vurdering av leie til eie som er bestilt i tiltaksdelen for boligpolitisk plan. Det pågår også en gjennomgang av boligporteføljen for vurdering av om den har den sammensetning og beliggenhet som det er behov for. Innenfor det boligsosiale arbeidet og eiendomsforvaltning generelt er det viktig med klare roller, ansvars- og myndighetsforhold. Eiendom jobber sammen med flere tjenesteområder for å etablere gode rutiner for tverrfaglig samarbeid med mål om en helhetlig og god tjenesteyting.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	39 616	59 123	61 222	61 222	0
Sum Netto lønn	39 616	59 123	61 222	61 222	0
Andre driftsutgifter	48 264	216 787	208 787	200 287	8 500
Sum Andre driftsutgifter	48 264	216 787	208 787	200 287	8 500
Inntekter	-19 420	-25 067	-25 067	-25 067	0
Sum inntekter	-19 420	-25 067	-25 067	-25 067	0
Netto resultat	68 460	250 843	244 942	236 442	8 500

Kommentar til status økonomi

Virksomheten viser et mindreforbruk på 9,7 mill kr pr 2. tertial. En del av mindreforbruket kan tilskrives periodisering. Men med fremdeles lavere strømpriser enn forutsatt i budsjett i tillegg til lavere forbruk, gir dette et ytterligere mindreforbruk på energibudsjettet enn det som ble meldt per 1. tertial.

Prognosen viser mindreutgifter på strøm og fjernvarme tilsvarende 8,5 mill kr. Budsjettetert porteføljepris i 2023 var 2,45 kr pr kwt, mens faktisk porteføljepris hittil i år har vært på rundt 1,2 kr pr kwt. Dette innebærer at økte midler som ble innarbeidet i budsjett 2023 kan nedjusteres ytterligere i 2. tertial.

Fremskaffelse av boliger for flyktninger er utfordrende. Det er ansatt en person i et engasjement for å bistå med fremskaffelse av boliger, i tillegg er det leid inn ekstra arealer for Ås Læringscenter. Noen kontrakter om innleie av boliger fra private inngås noe før innflytting, og det kan derfor blir noe leietap. Det forutsettes at utgifter knyttet til flyktninger dekkes i sin helhet av integreringstilskudd.

Forslag til budsjettjusteringer ekskl. bruk av/avsetning til fond

Beløp i 1000

Budsjettjustering	2023
2. tertial: Reduserte priser strøm og fjernvarme	-8 500
Sum	-8 500

2. tertial: Reduserte priser strøm og fjernvarme

Prisen for strøm er redusert ytterligere siden 1. tertial 2023, og de ventede totale årskostande ved årsslutt er derfor lavere enn revidert budsjett.

Kultur, samfunn og teknikk

Utvikling og utfordringer

Kultur, idrett og fritidstjenester

Ås kulturhus/kino gjennomfører et mangfold av arrangementer og fremvisninger i tett samarbeid med kulturskolen, biblioteket og fritidskulturen i Ås. På scenene er det tilbud om produksjoner i et spekter fra lokal fritidskultur til internasjonale storheter. Besøkstallene er i ferd med å ta seg opp, men ettervirkningene av pandemien er fortsatt betydelige med redusert inntjening som resultat. Utbedringene av underetasjen med garderober er i sluttfasen. Utbedringer av gulv og utstyr i

sceneområdet i kinoteateret blir stadig mer påkrevet.

Elevtallet i kulturskolen er på vei tilbake mot nivået før pandemien, og nye tilbud gjør kulturskolen aktuell for flere målgrupper. Inntjeningskravet til kulturskolen krever et høyt antall betalende elever for å innfri kravet. I tillegg til budsjettkutt fra 2022 til 2023 er tjenesten derfor under press. Ås kulturelle ressurscenter er organisert under kulturskolen og bidrar til økt aktivitet og inntekter. Kulturskolen i Ås har gjennom ressurscenteret en virksomhet som er regional og internasjonal, og vies nasjonal oppmerksomhet for arbeidet. De digitale fagområdene planlegges i samarbeid med tiltak i et nytt talentutviklingsprogram UngInnovasjon, som utvikles som en del av en helhetlig satsning på innovasjon og entreprenørskap.

Bibliotekene er viktige arenaer for innbyggerne og opplever høye besøkstall. Reduksjon i bemanningen gjør at både Nordby bibliotek og Ås bibliotek må holde stengt mandager, noe som reduserer tilgjengeligheten for mange brukere. Mangel på bemanning gjør det vanskelig å oppnå målene mht digitalisering av materialet i lokalhistorisk arkiv.

Idrett er en av de viktigste fritidsaktivitetene i kommunen. Det er satt igang et arbeid med å organisere kommunens ressurser på idrettsområdet for å kunne yte best mulige tjenester i samarbeid med idretts- og fritidssektoren.

Attraktive Ås

Arbeidet med Temaplan for Næring er godt i gang og har blitt presentert for hhv HNM og Formannskapet. Hva temaplanen skal innhold og prosess ble behandlet i Kommunestyret 03.05.23. I mars ble en større investorkonferanse med deltagere fra hele verden avholdt på Campus Ås, med støtte fra blant annet kommunen.

Innovasjonssenteret har startet opp og er i utvikling. Sentralt på senteret står Talentutviklingsprogrammet for Innovasjon som binder grunn- og videregående skole sammen med Campus Ås og etter-videreutdanningstilbudet der.

Klima og miljø

Skjøtsel i verneområdene i Ås er delvis gjennomført etter planen.

Kommunen har gjennomført bekjempelse av fremmede plantearter i områder som har tilknytning til vassdrag, verneområder, åkerkanter og lokaliteter som grenser til områder som går inn i en anleggsperiode.

Kommunen har fått tilskudd til og planlagt bekjempelse av stillehavsøsters ved to dyrefredningsområder i Bunnefjorden. Forarbeidene til skjøtelsesplan for hule eiker på Breivoll er ferdig, og selve skjøtelsen skal utføres i løpet av september.

Rapport om pågående og gjennomførte klimatiltak finnes i tertialrapport for klimabudsjettet.

Plan- og byggesak

Det er mange reguleringsplaner under arbeid i perioden. En stor andel av disse er pågående arbeid med detaljplaner i sentrumsområdet. På tross av uroen i bygg- og anleggsmarkedet opplever vi fortsatt stort trykk og pågang i planarbeidene som allerede er igangsatt. Det er arbeidet med igangsetting av nye detaljplaner i perioden, men da først og fremst knyttet til mindre og mellomstore tiltak utenfor sentrumsområdet. Bevaringsplan for deler av Søråsteigen, områdereguleringsplan for småhusbebyggelse og endringer til detaljplan for Åsgård skole er kommunale planer som det er jobbet med i perioden.

Antallet nye byggesaker i 2. tertial er lavere enn tidligere år. Årsaken er usikkerheten i bygg- og anleggsmarkedet, som medfører at prosjekter blir satt på vent. Det er nå mer fokus på oppfølging av ulovligheter. Ås kommune har gått ut av ordningen med felles tilsynskontor og arbeidet med å bygge opp tilsynskompetanse i egen organisasjon er godt i gang.

Samferdsel

Utvikling og vekst setter stadig større krav til drift og vedlikehold, samt oppfølging av samferdselsanlegg. Det er behov for tilføring av midler for å holde tritt med utviklingen. Det jobbes blant annet med å utvikle langsiktige driftsplaner for å tydeliggjøre behovet.

Kommunen har utfordring med å løse sine oppgaver knyttet til vei og samferdsel pga begrenset kapasitet/antall årsverk, begrensede økonomiske ressurser, økte kostnader (strøm, drivstoff og komponenter), og etterslep på vedlikehold og drift. Det er derfor lite rom for planlegging og utvikling av tjenesteområdet. Dette går på bekostning av langsiktig vedlikehold av kommunal infrastruktur. Spesielt er det behov for oppgradering av veilys og midler til veidekke (asfalt).

Kommunalteknikk opplever tettere samarbeid med plan og byggesak som en positiv utvikling av virksomhetssammenslåing.

El-sykler i tjenesten er fortsatt en attraktiv løsning og den tilpasses stadig til nye behov. Det er i alt utplassert el-sykler i 18 enheter, og flere av enhetene har flere sykler tilgjengelig.

I samarbeid med mange lokale sykkelreparatører og NMBU har det vært arrangert Sykkelvårslipp, hvor over 150 sykler fikk sykkelsjekk, og et sykkelmekkekurs for kvinner. Ås kommune er i år også med på Sykle til Jobben kampanjen.

Brann og ulykkesvern

Ås kommune er deltaker i Follo Brannvesen IKS som har ansvaret for driften av tjenesten. Ås kommune påvirker IKS gjennom dialog for å nå overnevnte mål.

Vann, avløp og renovasjonstjenester

Tjenesteområdet er selvkostfinansiert. De største utgiftene dekker overføringer til Søndre og Nordre Follo renseanlegg og Follo Ren, samt kjøp av vann fra Nordre Follo. Tjenesten finansieres via gebyrer fra innbyggerne og virksomhetene i kommunen.

Det er avtalt ny kostnad for kjøp av vann med Nordre Follo kommune. Det gjenstår fortsatt noe prinsipielle punkter før avtalen signeres. Ny kostnad medfører et merforbruk i 2023. Grunnet betydelig nedgang i antall nye tilkoblinger dette året, varsles det om at kommunen ikke når budsjettmålet for tilkoblingsgebyr. NMBU har ett betydelig målt underforbruk, jfr estimert forbruk i 2023. Det er nå enighet med NMBU om reelt forbruk og dette medfører en mindreinntekt på vannsalg i 2023.

Avvik justeres mot selvkostfond.

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	53 236	84 805	88 331	88 331	0
Sum Netto lønn	53 236	84 805	88 331	88 331	0
Andre driftsutgifter	92 522	129 598	136 728	142 328	-5 600
Sum Andre driftsutgifter	92 522	129 598	136 728	142 328	-5 600
Inntekter	-98 121	-165 661	-170 251	-157 251	-13 000
Sum Inntekter	-98 121	-165 661	-170 251	-157 251	-13 000
Netto resultat	47 637	48 742	54 808	73 408	-18 600

Kommentar til status økonomi

Virksomhet Kultur, samfunn og teknikk viser pr 2. tertial et merforbruk på 18, 7 mill. kr. Merforbruket er i hovedsak knyttet til lavere gebyrinntekter på Kommunalteknikk, samt periodisering av kostnader for innkjøp av vann og renovasjon.

Innenfor selvkostområdet ble det i 1. tertial meldt om betydelige endringer, som medfører økt bruk av selvkostfond, totalt 8 millioner. Utviklingen siden den tid har vært negativ, og det meldes nå om ytterligere svekkelse på selvkostområdene, i hovedsak knyttet til vann og avløp. Prognosen for året er ca 12 millioner dårligere enn revidert budsjett. Dette skyldes

- 7,5 millioner lavere gebyrinntekt fra tilknytningsgebyr. Det har vært lite oppstart av nye byggeprosjekter dette året, og dermed færre tilknytninger.
- 4,5 millioner lavere gebyrinntekter fra salg av vann og avløp.

Når det gjelder inntekter på byggesaksgebyrer er prognosen for året en mindreinntekt på 1 mill. kr. Dette skyldes i hovedsak færre byggesaker enn budsjettet. Dette reguleres mot selvkost per 2. tertial.

Kommunestyret behandlet i møte 20.9.2023 en sak om tiltak for å bedre kvaliteten og trafikksikkerheten på del av Myråsdalen/Kveldroveien. Det er anslått en kostnad på prosjektet på 5,6 mill. kr. Oppgraderingen ble ikke vedtatt, men sendt tilbake for nærmere vurdering. Kostnaden til dette er derfor ikke med i budsjettreguleringsforslaget, men er meldt i prognosene. Når veien faktisk blir utbedret og til hvilken kostnad, vil først bli avklart når endelig løsning for prosjektet er besluttet.

Det kan bli krevende å nå inntektskrav på billettinntekter og brukerbetaling i enhet for kultur og samskaping og prognosen pr nå er ca 1 million i mindreinntekt.

Sentrale inntekter og utgifter

Økonomistatus per konto

Beløp i 1000

	Regnskap hiå. 2023	Oppr. bud.	Rev.bud.	Prognose	Avvik i kr (prognose vs. budsjett)
Netto lønn	0	-11 565	-3 565	-3 565	0
Sum Netto lønn	0	-11 565	-3 565	-3 565	0
Andre driftsutgifter	23 011	85 809	60 377	60 377	0
Sum Andre driftsutgifter	23 011	85 809	60 377	60 377	0
Inntekter	-10 343	-10 753	-10 753	-10 753	0
Sum Inntekter	-10 343	-10 753	-10 753	-10 753	0
Netto resultat	12 668	63 491	46 059	46 059	0